Aenne Schmücker

92

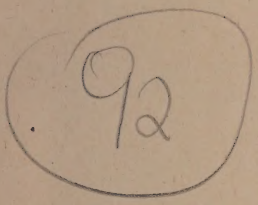

Ds. = „Die große Jagd."
Rütten + Loening
Frankfurt. 1927
Hrsg. v. Sieburg

FORAN DAGENS ØJE

KNUD RASMUSSEN

NYE MENNESKER. Med Tegninger af *Harald Moltke*. 1905.
UNDER NORDENVINDENS SVØBE. 1906.
LAPLAND. Med Tegninger af *Alex. Langlet* og *Harald Moltke*. 1907.
MIN REJSEDAGBOG. Skildringer fra den første Thule-Ekspedition. 1915.

MATHIAS STORCH: EN GRØNLÆNDERS DRØM. Oversat af *Knud Rasmussen*. 1915.

KNUD RASMUSSEN

FORAN DAGENS ØJE

LIV I GRØNLAND

GYLDENDALSKE BOGHANDEL - NORDISK
FORLAG - KJØBENHAVN OG KRISTIANIA
MDCCCCXV

COPYRIGHT 1915 BY KNUD RASMUSSEN

KJØBENHAVN — FORLAGSTRYKKERIET

TIL

MIN GAMLE REJSEKAMMERAT

PETER FREUCHEN

I de kultiverte Lande lære vi kun, hvad Mennesket kan blive; i de ukultiverte, hvad Mennesket er.

C. Bastholm: „Mennesket i dets vilde og raa Tilstand."

En gammel Eskimo har engang fortalt mig, at det Liv, der ikke leves foran Dagens Øje, er intet værd.

Dagens Øje kalder man det allerførste hvide Skær, der viser sig paa Himlen i Øst, naar Lyset og Dagen nærmer sig efter den lange Polarnat.

Ingen Mand tør da ligge dorsk paa Lejet, thi heroppe, hvor det halve Aar er Nat, maa intet Lys gaa tilspilde. Og alle Jægere samler deres Hunde i Mørke og begiver sig paa Vej til Fangstpladserne, endnu før Dagen lyser for deres spændende Idræt; thi langt fra Bopladserne, hvor Vildtet holder til, skal Lyset bruges. Det Pres, som ligger heri, mærker alle Sind, og den Samhørighed med Himmel og Hav, som er en Følge deraf, giver Tilværelsen Indhold og Skønhed.

Derfor er Menneskene ydmyge og stolte, som Børn af en Natur, man paa samme Gang fryg-

ter og elsker. Og Livet leves i enkle og naive Glæder uden de store Konflikters Kaos.

* * *

Fra dette frie Jægerliv er disse Skildringer hentede. Den skraverede Kystlinie paa omstaaende Kort fra Holms Ø og nordefter betegner de endnu uberørte og tildels hedenske Polareskimoers Jagtomraader, nærmere Nordpolen end alle andre i Verden.

Den øvrige Vestkyst omfatter de danske Kolonier, der gennem to Hundrede Aar har været under civilisatorisk Paavirkning.

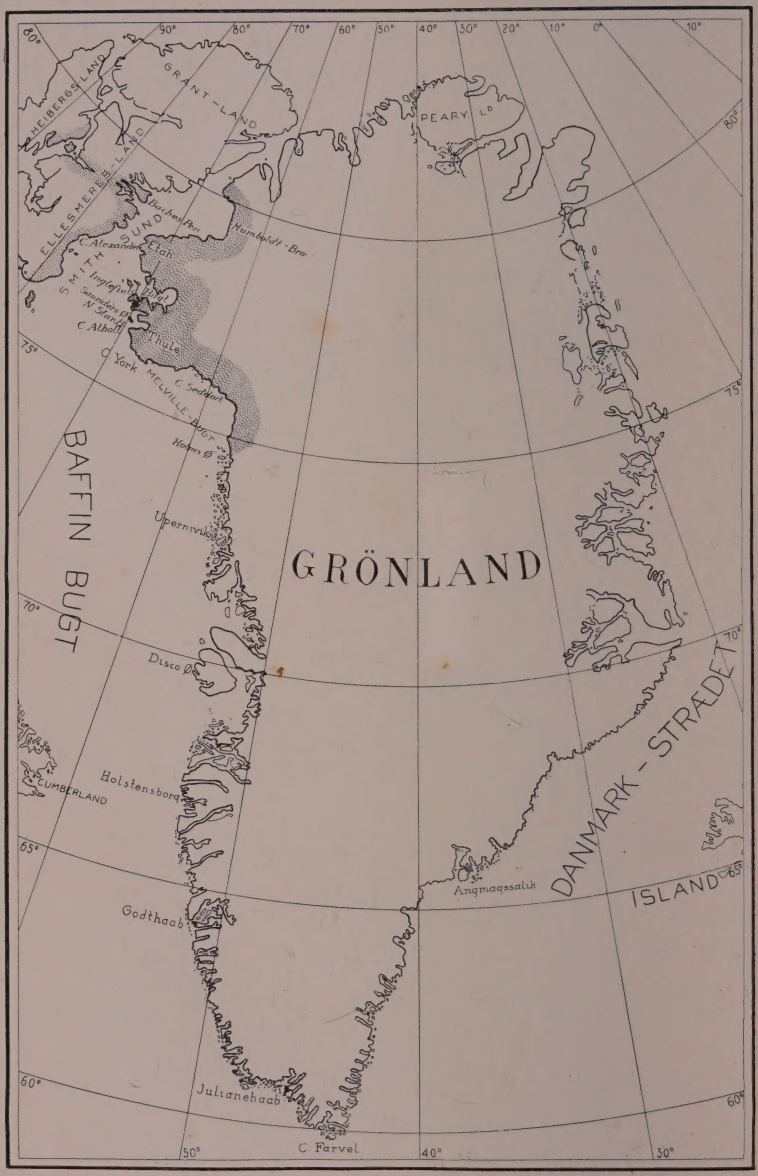

POLARESKIMOERNES JAGTOMRAADE STRÆKKER SIG OVER DE SKRAVERede KYSTLINIER MELLEM 75 OG 80° N. BR.

APRIL

Saa var da endelig den Dag kommen, da jeg skulde forlade den yderste Boplads i det danske Grønland og køre ud til store, frie Jagtmarker norden for Lands Lov, ud til de vældige arktiske Kyster, der begynder ved Melvillebugten og strækker sig saa langt mod Nord, at alt Liv stivner og Landene gaar til Bunds i det isfyldte Polarhav.

Op til de store Vidder, hvor den tavse Isbjørn driver om paa de endeløse Ismarker, hvor Hvaler og Hvalrosser bryder op fra de dybe Vande og snøfter deres Livsglæde ud, og hvor Eskimoen er ene om at være Herre over det hele, Landene, Havene og det rige Vildt.

Og Rejsen laa for mig i Aprilsvejrets skarpe Sol; kaade Vindpust slog ned fra Fjældene og rejste smaa Hvirvler i Sneen, der laa ud over Fjordens Is, kaldende hvid, uberørt ventende paa Slædemedens dybe Fure og de mange Hundepoters brede Bræmme.

Har du aldrig oplevet det? Dette, at man aner, at man er paa Vej til det store?

Det begynder som en svag Susen for Ørerne, og man lytter, angst for at den skal tie; men den vokser, Tonen, og den kommer inde fra de skjulte Kræfter, som endnu venter paa dig, fordi du ikke forstaar dem. Det er din Fremtids, din Manddoms Reserve, der gror!

Og den stiger, Tonen, stiger som et Hav, der rejser sig, stiger som et Varsel om det store Crescendo, der engang skal sprænge din Skæbne, hvis du er for svag . . .

Hører du det? Lud dig frem og lyt, som Hvalen der vejrer Orkanen, medens det endnu er legende Solblink.

Aa, det er Livet, som kalder!

Eller har du aldrig oplevet de Stunder, da hurtigt modnede Beslutninger slog Sveden ud af Kroppen paa dig og dit Blod svulmede i Aarerne, som Floder der vil sprænge deres Baand?

Eller — eller er du aldrig vaagnet midt om Natten, leende af frodig Ungdom, og har maattet velsigne din Mor, fordi hun gav dig Livet, Livet, som du selv fik Lov til at klare op af Verdens sære, spændende Leg med Tilfældigheder?

— — —

Der var Opbrudsstemning ved den lille Snehytte, vi havde bygget i Læ af Næsset ved Gamle Simons Boplads.

Simon boede nordligst af alle de danske Grøn-

lændere; han var født længere sydpaa, men hans Liv var gaaet med stadig at flytte sit Hus længere og længere mod Nord, hvor der var mere Albuerum og rigere Vildt. Han var Bjørnejæger, bekendt blandt sine Landsmænd for sine heldige og dristige Jagter, og endnu trods sin Alder den, der vovede sig længst til Søs paa Havets lunefulde Is. Nu stod han henne ved vore Slæder og saa os gøre os rejseklare; hans Blik, der rakte langt og skarpt, saa engang imellem prøvende ud i den Retning, vi skulde følge, og hans smalle Ørnenæse snuste Kulden ind, naar han rystede paa Hovedet, saa hans lange hvide Haar faldt ham ned over Øjnene.

Nej, han vilde ikke med paa vort Æventyr; Alderen havde gjort ham husbunden, og de mange Maaneder under aaben Himmel i tilfældige Snedriver var han bleven for gammel til. Men han forstod os og vurderede vemodigt alle de Oplevelser, vi gik i Møde. Hans Jægerblod brændte endnu i ham, og det gaar altid en Jæger til Hjertet at maatte blive tilbage.

Der blev raabt og skældt paa de mange utaalmodige Hunde, der stod bundne ved Slæderne; Læssene surredes, Skaglerne eftersaas, og der var Opbrudsstemning hos alle dem, der løb frem og tilbage fra Læs og til Hunde, fra Bagage og til Snehytte.

Nu skulde det endelig være!

Jeg var kommen nede fra Kolonierne sydpaa sammen med Polareskimoen Osarqaq, og vi havde været saa heldige i Uperniviks Norddistrikt at træffe en Del af hans Landsmænd, der var komne paa Handelsrejse herned fra Kap York. Vi havde været et Aar i Danmark og siden en Vinter i det sydlige Grønland og var nu atter paa Vej mod Nord. Vi havde levet i Lande, hvor Livet gaar sin vante Gang, og blandt Mennesker, der mærkes af den graa Hverdags Ensformighed; derfor nød vi i Dag dobbelt det, atter at være tilbage blandt de farende Polareskimoer.

Opbrudsglæden klang æggende varmt gennem mine nye Rejsefællers Latter.

Det var sandelig Folk uden sur Søvn i Øjnene, uden lad Dvælen i Lemmerne, disse hujende, bjørnebuksede Mænd fra det frie Liv norden for alle andre! Der hvor Tilværelsen er een altrummende, udødelig Kappestrid, om hvem der kan være først i Bjørnens Spor, først ved Sælens Aandehul, først i Hvalrossens Kølvand, forrest, fremmest i den daglige Udfordring, i den store Leg, hvor en klar Hjerne dristigt sætter Liv for Liv — eller Død.

Jeg var glad som den, der staar foran et nyt, bevæget Aar, da endelig Eskimoernes Piske knaldede til Opbrud. Lange, spidse Slæder skød som

Pile ud over Isen; det sang i Frostsneen af de mange Poters Slag og Slædemedernes Strøg hen over Vejen. Et sidste Fartsignal gav Genlyd ved Bopladsfjældet, men snart døde alt Liv hen, og Slæderne med deres Forspand var kun smaa sorte Prikker langt ude paa den hvide Is.

Længe blev gamle Simon staaende oppe paa Isfoden og saa efter Slæderne, der i fejende Fart stormede nye Jagter i Møde. Og det var, som om hans gamle Ryg bøjedes en Kende, da han langsomt gik op for at søge Varmen i sin lille Jordhytte.

Men der var en anden, som ogsaa følte Vemod ved Afrejsen, og det var Osarqaq, min trofaste Sancho Pansa, Danmarksfareren, den gamle Polareskimo, der gennem Aar og Dag havde delt Skæbne med mig. Han havde holdt Bryllup Dagen før vor Afrejse og havde forladt sin unge Kone paa ubestemt Tid for at følge med mig op til sine fjerne Stammefrænder. Men nu, da det sidste Baand med Sydboerne brast, kunde han ikke rigtig komme med i den dagfriske Spænding, og hans Hunde sakkede bagud.

Jeg gjorde Holdt og ventede paa ham; men da han opdagede det, rejste han sig pludselig op paa Slæden og lod sin lange Pisk suse hen over sine forfjamskede Hunde. Da var det, som om de endelig gjorde Alvor af at hale ind paa vore For-

kørere; de rejste Halerne og slog over i det store, sejge Fremspring. Tungerne slog ud af de røde Gab, og den klare Frostluft røg af deres dampende Aande.

Foran os laa Melvillebugtens Isørken, randet af sine tavse Bræer. Her var Plads for den, som vovede det, her ved dette rundelige Bord, der fladede sig ud i den vigende Horisont, med sin hvide Snedug fantastisk broderet af kejtede Bjørnelabber.

Her var spændende Spor at tyde: Hvorfra, hvorhen, hvornaar, gamle Hvidbjørn? Jo, sandelig, om vi ikke havde Appetit!

Hej, og fremad, Hunde! Nu begynder den store Jagt.

PAA BJØRNEJAGT.
EN LILLE SÆL HARPUNERES.
MAND OG KONE PAA BESØGSREJSE.

DEN STORE LØGNER

Sammen med nogle Bjørnejægere kom jeg en Aften til Tugtuligssuaq ved Kap Seddon i Melvillebugten; vi kom der som Tyve om Natten aldeles bag paa Folkene efter nogle Ugers Omstrejfen paa Isen, og Overrumplingen var eklatant.

„Nanuniarssuit!“ — Bjørnejægere! var det Raab, en aarvaagen Natteravn slyngede ud over den sovende Boplads; og før Ekkoet endnu var bleven slugt af Fjældene, skød Folk ud af Snehytterne som Muldvarpe af Jorden, sprællende af Sensationen.

Uisâkavsak, der var Høvding paa Pladsen, slog sig paa Laarene, saa han knak sammen, og skreg: „Hej, saa skal vi da atter le sammen en hel Nat igennem!“

Vore Læs blev i en Fart stablede op paa Snestilladserne, der bestod af vældige, blokskaarne Snemure. Hundene blev bundne og mættede med meget Kød, og snart sad vi, snappende efter glade Ord, kaade og hjerteligt genkendende, inde i Huset, hvis Indre var beklædt med Skind af Bjørn og

Ren. Vi kom ude fra Kulden og begyndte derfor snart at blusse af den døvende Lampevarme.

Man bød paa frossent Narhvalskød, der smeltede læskende paa Tungen, tyk Hvalhud i overdaadig store, gulvdækkende Flager, en kraftig Kæbegymnastik og et reelt Arbejde for en sund Mave. Saa kom man med haardkogt Bjørnebov, Renkød med fed Talg, og midt ind i dette vilde Mad-Orgie — som en iøvrigt ganske unødvendig Appetitsnaps — iskold, letgæret Narhvalshjerne!

Vi spiste i Tavshed, for dette var sandelig et Arbejde, der krævede sin Mand i Alvor; men efterhaanden som Fordøjelsesheden slog sig til Hovedet, blev vi madkaade og fulde af saftig Spøg.

Men hvad siger ikke ogsaa Prædikeren i det 10. Kapitel, 19. Vers:

„Man gør Maaltid til at le, Vinen glæder de levende, og Pengene svarer til alting!"

Hvad Under da, at vi, som heroppe hverken kendte Vin eller Penge, samlede hele Gensynsglædens rige Overskud om den livsalige Mad. Det var, som om Bjørnemusklerne, vi sled i, slog Rod i vore Indvolde og skød den store Rovdyrglæde op i os. For vi Jægere heroppe i dette barske Land, levede vi ikke i en konstant Krigserklæring mod alt levende? Jovist, om vi ikke uvægerligt var Polarlandets farligste Rovdyr!

Uisâkavsak, som var Værten og Bjørnens Banemand, var den første, der spillede sin Glæde ud. Han rejste sig fra Køddyngen og rystede den lille Hytte i en Latter, der løste op for en sprudlende Erindringsrække. Og nu gav han sig til at fortælle om sit Møde med den Bjørn, vi spiste.

Han havde ikke brugt sin Bøsse, den var kun for Børn og Oldinge; nej, det havde været en Tvekamp paa Harpun, og siden, da Bjørnen havde splintret Harpunen som en lille Tandstikker mellem sine Tænder, var han gaaet løs paa den med sin Flænsekniv.

Og Bjørnen havde solgt sig dyrt; den havde taget et Par af hans bedste Hunde med sig i Døden, aabnet Bugen paa dem i et Smask og knækket Ryggen paa dem ved et Slag med sin vældige Lab. Men da havde han ogsaa rendt den sin Kniv ind i Hjertet. Og Blodet var flammet ud af dens Kæmpekrop, ud i den hvide Sne, som en rygende Ildblomst, der folder sit Bæger ud . . .

Jaja, nu var den Fjende da bleven et Festmaaltid for Venner! Mindet om Holmgangen og Sejren derude paa den øde Is gjorde hans Øjne blanke, og hans Arme langede ud i Rummet som for at holde fast ved den glade Følelse af at være Mand, Dyrenes Overmand.

Og Maaltidet fik ligesom en primitiv-religiøs Baggrund; der kom Offergildestemning i Lovsan-

gen over Fjendens Fald, og hele Urmenneskets elskelige Selvbevidshed sang ud af den officielle Latter over en Kamp paa Liv og Død og Bjørnejægerens Demonstration af sin store blodtørstige Livsglæde.

Efter Ekstasen krøb vi nøgne op i de varme Bjørnehuder, der var bredt ud paa Briksen, og drak Hvilen ind i de mødige Lemmer. De mange Nætters bitre Kulde ude i Snedriverne strøg gennem Mindet som en mislykket Spøg, der glemmes, og snart smøgede Mavernes tunge Ballast Bevidstheden af os og lagde os i en fast, kvægende Søvn.

Vi døde ud, som en Ild der er blusset for voldsomt op og slukkes . . .

Næste Morgen ganske tidligt vilde Uisâkavsak vise mig om i „det store Renland". Jeg skulde se det altsammen oppe fra et højt Fjæld inde i Bunden af en lille Fjord et Par Mil fra Bopladsen; han skulde nok køre mig derind, mine egne Hunde skulde faa Lov til at hvile. Næ — der var slet ingen Raad for det, jeg maatte se hans Land derindefra, fra Fjældet ved Overkørslen, som han havde kaldt „Bjørnevejen". Det var jo bare Morskab at komme lidt ud at køre, vi kunde jo alligevel ikke holde til at sidde inde hele Dagen igennem og proppe os med Mad. Jo, jo, ingen Ind-

vendinger! Her i det store Renland maatte man sandelig vænne sig til at være medgørlig. Og ude af Huset var han i et Spring for at spænde sine Hunde for.

Lidt efter for vi ind over Fjorden, to paa Slæden, trukne af friske, blankpelsede Bjørnehunde, der spidsede Øren for hver lille Lyd, deres Herre hvislede frem gennem Tænderne.

Uisâkavsak var en fremragende Hundekusk, og hans Spand, der var paa fjorten jævnstore Hunde, søgte sin Lige. Dette vidste han og koketterede derfor en Smule med deres Dressur. Men en Nydelse var det i det friske Vintersolskin at være Vidne til de dejlige Dyrs Kraftudfoldelse. Farten var saa strygende, at vi maatte holde os godt fast for ikke at blive kastede af Slæden, hver Gang denne slyngedes gennem Isskruningernes smaa Ujævnheder. Helt inde i Bunden af Vigen gjorde vi Holdt ved det Sted, som han havde kaldt Bjørnevejen, fordi det var et yndet Overgangssted for Bjørnene om Efteraaret, lod Hundene blive paa Isen og gik til Fjælds.

Det var virkelig et gribende arktisk Panorama, der laa for os, da vi naaede op til Toppen. Omkring os havde vi det store Renland, Oplandet mellem Kap Walker og Red Head, den eneste større Landoase i Melvillebugten. Det bestod af høje, gulligbrune og røde Fjælde, brudt af Bræer

og Dalkløfter og Bugter, der var fyldt med store Isfjælde.

Vegetationen var den sædvanlige nordgrønlandske Højfjældsflora med Lyng, Dvergpil og Smaablomster, Valmuer og haardføre Stenbræk, med enkelte strittende Græsenge paa de fugtigere, elvvandede Steder. Den var fattig, denne Vegetation, og gjorde et dobbelt nøjsomt Indtryk paa den frosne, snebare Jord, som Stormene altid syntes at feje hen over, saa at Sommerens spinkle Skud ikke engang kunde faa Sneens varme Dyne over sig om Vinteren.

Utroligt var det, at her kunde leve Ren paa disse stenede og afgrundsfyldte Randfjælde; men sandt var det jo dog, trods det golde og bare Indtryk, der slog en i Møde overalt. Det var heller ikke i Frodigheden, at Skønheden skulde søges, navnlig ikke paa denne Aarstid.

For skønt var her som et Æventyr, hvorhen man saa vendte Øjet. Hele det karrige Kystland, med Indlandsisens uendelige Snebølger bag sig og Havisen med de fantastiske Isfjælde foran sig, laa badet i et Væld af lyse, rene Farver, der gav det store døde Landskab en saa fjern og fornem Højhed, at jeg selv i dette Øjeblik, saa længe efter, ikke tør bruge Ord om det, men blot føler mig lille og revet med!

Men Uisâkavsak, hvis nøgterne Vildmandsblik

kun saa Hensigtsmæssigheden i alt dette vidunderlige, pegede ud over Lande og Is og fortalte mig om, hvorledes han havde opdaget det og hvorfor han havde taget Land her. For ham var der i denne Forbindelse kun Skønhed i det praktiske, som lettede ham Kampen for Livet i den store Ødemark.

Engang paa en Bjørnejagt sønden for Kap York havde uheldige Jagter været Skyld i, at han sammen med sin Broder Uluagtôq, „den tykkindede", var kørt længere sydpaa, end man ellers plejede der i Stammen.

Der var nemlig fra Forfædrene overleveret en Tradition om, at deres Naboer, der boede langt mod Syd, skulde være et farligt og blodtørstigt Folk, man sjældent kom levende fra. Og derfor var Stammens Jagter som Regel gaaet mod Nord. Men paa hin uheldige Jagt med Broderen havde han altsaa i stadigt Haab om at træffe Bjørn vovet sig langt udenfor deres Jagtgrænser og været helt nede ved Kiatagssuaq eller Kap Holm uden at træffe Spor efter fremmede Mennesker. Paa denne Rejse havde han ved den store Bræ ud for Kap Seddon fulgt et Bjørnespor indover og saaledes opdaget det store Renland. Uisâkavsak, der hele sin Ungdom havde faret viden om, havde, siden han var „naaet op paa Toppen af sin Ungdoms Fjæld", altid haft Lyst til at udmærke sig

fremfor Landsmænd, og nu havde han da endelig her fundet sig et Omraade, der kunde give ham nye Muligheder.

Fra det samme Fjæld, hvor vi nu stod, havde han, som den erfarne Jæger han var, som i et Syn set den Fangst, her maatte være. Landet skar sig ud i en lang Halvø, der endte tvedelt i en lille Vig. Her fandt han gamle Husruiner fra Forfædrenes Vandringer, der skulde den ny Boplads være, lunt gemt ved Indløbet til Fjorden.

Et Blik udover havde straks gjort ham fortrolig med Isforholdene; Havet maatte lægge tidligt til her og gaa sent op, og det var netop, hvad han havde Brug for paa sine Bjørnejagter. Store Bræer var der paa begge Sider af Halvøen, og derfor maatte her være et stadigt Træk af Bjørn, dels om Efteraaret, naar den faste Is begyndte at lægge sig og Bjørnene ude fra det aabne Hav søgte ind til Bræerne, dels først paa Vinteren ved Lystid, naar Bjørnene atter begyndte at trække udefter til den faste Is' Grænser. Og endelig var der hele det store isbundne Hav at søge ud paa, naar Bjørnemødrene begyndte at vandre med deres Unger og Sælerne havde født.

Her maatte ogsaa være et godt Træk af Narhval, dels ved Foraarstid, naar der kom aabne Render i Isen, eller ved Sensommertid med aabent, smult Vande. Fjorden mundede jo ud lige ved

den store Bræ og gav rige Løfter om Storfangst.

Han anede det, han troede det, nej, han *vidste* det; for saadan skulde der være paa den Boplads, hvor han engang skulde slaa sig ned!

Sæler maatte her være fuldt af Aaret rundt, og hvem ved, maaske ogsaa Hare og Ren paa Landet! Men det var der foreløbig ikke Tid til at undersøge, han maatte hjemover sammen med „den tykkindede" og fortælle om Opdagelsen.

I Lighed med andre Opdagere, der ønskede et øde og barskt Land befolket, var han helt instinktivt klar over, at det gjaldt om at give det et godt Navn, og derfor døbte han det straks „det store Renland", længe før han havde set nogen Ren derpaa.

For Bopladsfæller maatte han have; Ensomheden var han ikke anlagt for udenfor Jagterne, og desuden maatte han jo have Deltagere til de store, uhørte Madgilder, der skulde holdes i Mørketiden.

Men Folk er ikke lette at faa med paa noget nyt, og der gik flere Aar, hvor der kun blev snakket om det mærkelige Renland, uden at det blev til noget med at rejse derned. Man fæstede ingen rigtig Lid til Opdagelsen; Folk, selv Fangstmænd, er saa konservative.

Men endelig et Foraar, da Isen laa særlig gun-

stig, lykkedes det Uisâkavsak at faa alt klart til sin store Landnamsfærd; og paa den Tid, da Sælerne ligger og sover paa Isen og er et let Bytte for hver den, der ønsker Maaltid til sig og sine Hunde, brød Uisâkavsak op fra Egnen omkring Kangerdlugssuaq, Inglefield Golf, for at lægge ud paa den 100 Mil lange Rejse til den nye Boplads.

Hans Færd formede sig som en hel lille Folkevandring. Der var naturligvis først og fremmest hans Broder, den tykkindede, der af Erfaring vidste, hvad det var, man gik i Møde. Og saa var der den gamle Aandemaner Masaitsiaq, der med sine to voksne Sønner var en meget værdifuld Bopladsfælle.

Masaitsiaq havde i Vinterens Løb været med i Mordet paa en farlig Troldmand, Kajorapaluk, der gennem flere Aar havde gjort Forholdene usikre for Stammen ved at tage andre Folks Koner; og skønt Drabet paa ham af alle betragtedes som en samfundsnyttig Selvtægt, havde Masaitsiaq dog anset det for heldigst i nogle Aar at gaa i en Slags frivillig Landflygtighed, af Hensyn til den dræbtes Familie, der ikke var uden Indflydelse.

Og endelig var der den skikkelige Ajorsalik med de mange uforsørgede Børn, en Mand, der ellers havde faaet et vist Ry paa sig for sin Udueligheed og Dovenskab, men forøvrigt var en be-

kvem og nyttig Fyr for en myndig Mand som Uisâkavsak, fordi han, karakterløs som han var, altid gik med et smilende Ja paa Læberne.

Saaledes blev da endelig det store Renland befolket, og det viste sig straks i det første Aar, at alle Beregninger var slaaet til. Det store Renland var blevet Stammens bedste Boplads, hvor det vrimlede med Fangstdyr, Bjørn, Narhval og Sæl; og Kødstilladserne stod aldrig tomme. Ude om Husene og langs med den lille Vigs Kyster laa store, fyldte Kødgrave og fortalte om Folkenes Overflod. — — —

Alt dette stod Uisâkavsak og fortalte mig oppe paa Fjældet, og jeg kan tænke, at Læseren allerede længe har været forbavset og imponeret over her hos en Eskimo at møde Landtagerens Jubel over det nye, parret med noget af Bondens Ejendomsglæde. Men Uisâkavsak var heller ikke nogen almindelig Gennemsnits Eskimo, for hvem Grønland var hele Verden:

Han havde engang i sin tidligste Ungdom sammen med Nordpolsopdageren Peary tilbragt en Vinter i Amerika, og dette Aar havde mærket ham.

Ved vort første Møde i det nye Renland havde vi allerede været kendt med hinanden i flere Aar, og jeg tror at kunne sige, at jeg besad hans Tillid og fulde Fortrolighed, da jeg aldrig i hans

Land optraadte som den hvide Mand, der var mægtig i Kraft af Landsmænd og Ejendom, men kun som en forholdsvis beskeden Jæger. Og dog blev han som oftest tavs og sky i Blikket, hver Gang jeg under vore Samtaler søgte at komme nærmere ind paa hans Oplevelser i de hvide Mænds Land. Noget fik jeg dog fra Tid til anden at vide, og jeg skal forsøge paa at gøre Rede for det i det efterfølgende, fordi det i høj Grad bidrager til at skildre denne mærkelige Mand. Forøvrigt vil det fremgaa af hans Historie, at det ikke var saa underligt, at han paa den Tid, hvor jeg lærte ham at kende, undslog sig for at udtale sig om sine Oplevelser.

— — —

De hvide Mænds Sprog var det aldrig lykkedes ham at faa lært sig, skønt „enkelte Klange af den fremmede Tale var bleven ham hjemlige i Ørerne“ og endnu kunde lyde for ham som fjerne, hemmelighedsfulde Ekko fra en anden Form for Tilværelse.

Hovedsagen var, at han havde været i Amerika, maaske endda i selve det æventyrlige New York, og her var han bleven smittet af noget, han ikke kunde gøre Rede for, men som dog havde vakt hans Eftertanke. Det var den amerikanske Atmosfæres Frodighed, der havde gødet hans unge Sind. Det varede dog meget længe, før det

gik op for ham selv; men han fik god Tid til at tænke under sin Udlændighed, for han tilbragte den meste Tid indespærret inden fire Vægge i smertelig Længsel efter sit vilde Hjemlands Kødgryder og sortøjede Piger.

Aa ja, det var et langt Aars Tørst efter en Strimmel hvid Havis eller blot en lille Klat ren Himmel.

Han maatte jo sidde inde, fordi han var saa helt afhængig af andre, fordi han ikke selv kunde finde Vej mellem de mange høje Huskløfter, der alle lignede hinanden. Og hvad hjalp det saa, at der hver Dag blev bragt ham fuldt op af Æde, Mad, der var lige til at sluge med det samme. Han blev jo blot fed af Mangel paa Motion og Sindsbevægelse og følte sig som et Rovdyr i Bur.

Næ, saa var det dog noget helt andet, dengang han først maatte dræbe sin Frokost i en lille privat Dyst for Livet.

Men naar han saa endelig engang imellem blev ført ud paa Gaderne, var det, som et oprørt Hav slog sammen over Hovedet paa ham, og han lod sig modstandsløst sluge med Hud og Haar af det stakaandede Storstads-Hastværk. Disse hvirvlende Støvskyer af hidsige Mennesker, der var ved at træde ham ihjel for at komme frem, lod stadig hans Tanker operere med lurende Ulykker, Fjender i Baghold, Flugt for Livet!

Og han kunde gribe sig i at staa stille og blot lytte til Færdslens rivende Strøm, der døvede hans Øren som kalvende Bræer, der kaster Isfjælde i Havet!

. . . Led de af Pladsmangel, eller var det en uanet Jagtrabies, der marered Folk her i denne dirrende Kæmpemuskel af en Boplads, i denne svirrende Klode, der var hamret op af selve Jordens Indvolde af navnløse Hænder? Her, hvor man slog Bo oppe i Luften, som Alke paa et Fuglefjæld, eller gravede sig ned under Jorden som lyssky Lemminger!

Da det var umuligt for ham at leddele alt, hvad han saa, i Hensigtsmæssighed, saaledes som han var vant til i sit Hjemland, gjorde han sig ingen Forestillinger om det enkelte. Han havde ingen Maalestok til Vurdering, kunde ikke fordøje det og lod det derfor sløvt glide forbi sig altsammen, tilsidst uden Undren, ganske udmattet og udtømt for Overraskelser — her hvor snart hver Ubetydelighed var et Attentat paa hans sunde Fornuft. Og der lagde sig hurtigt ligesom en tung Mæthed over hans Sanser, der stadig blev tvungne til at sluge Undere en masse.

Men da han en Dag blev Vidne til, at et Jernbanetog kom susende som et udskudt Projektil og forsvandt som en fygende Uvejrsbyge ind i en Tunnel, forlangte han rædselsslagen at blive

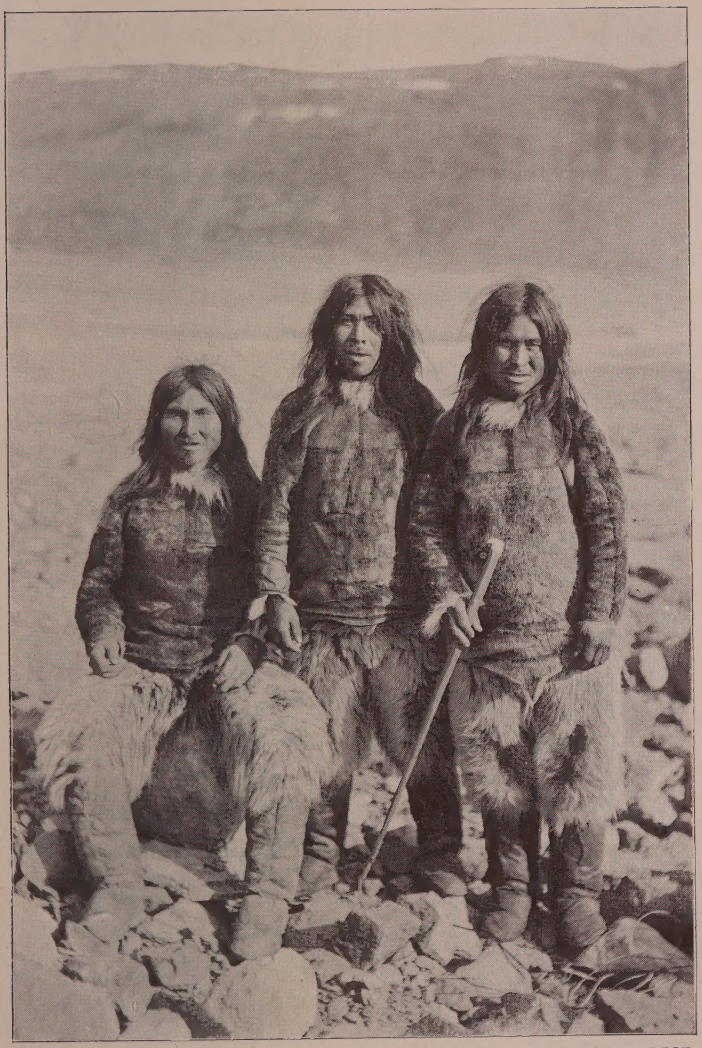

TH. KRABBE FOT.

TRE STORFANGERE.

ført tilbage til sin Baas. Han havde set, at der var Mennesker, levende Mennesker inde i det ildsprudende Uhyres Bug!

— — Saa snart han havde sovet sin Hovedpine ud, søgte han straks Oplysninger om, hvilken Skæbne der var tiltænkt de Mennesker, han havde set indespærrede i Jernbanetoget; og da han havde faaet den naturlige Forklaring, at Jernbanerne var Amerikas Slæder, og at de Mennesker, han havde set i dem, blot var Folk, som vilde hurtigt frem, blev der endelig udleveret ham den Nøgle, der aabnede ham Forstaaelsen af Livet i Amerika.

Aa ja, saa havde han dog set rigtigt, naar han havde troet, at man her led af en Slags Pladsmangel, der havde drevet Menneskene til at øve vanvittige Bedrifter, altsammen under Presset af den gammelkendte Selvopholdelsesdrift . . .

Jojo! Han havde haft Ret, naar han saa Flugt i den store Menneskebølge i Gaderne, for her maatte jo i Virkeligheden svæve en kolossal Trusel over et Land, der som dette var skabt ved Haandens Arbejde, uden Spor af Hensyn til det levende Kød, Vildtet.

Og Truslen var simpelthen Hungersdøden for den, som ikke kunde vinde med; derfor havde man det store daglige Kapløb i Gaderne og al

Hastigheds og Hastværks forfærdelige Overdrivelse: Iltogene! Hohoh!!

Fra denne Dag tærede Bylarmen ikke længer paa Eskimoens Nerver, ja, nu var det ham endog en sær, raffineret Nydelse at svømme ud i den store Dønning og lade sig bære med paa dens brede Ryg, som en, hvem det hele i Grunden var ganske uvedkommende; for han, Uisâkavsak, var jo fra et Land, hvor man endnu havde Raad til lidt Langsomhed, ja, hvor man godt kunde naa de hvide Haars Alder uden derfor at behøve at løbe Pusten helt af sig.

„Da alt dette var gaaet op for mig," fortalte Uisâkavsak mig engang, „blev mine Tanker lange og fremløbende, som Slædespor der taber sig i Fjernhed. Jeg syntes om dette Kapløb, fordi jeg altid selv har været begærlig og altid har villet være mellem dem, der kom først; og dette blev nu min eneste store Tanke i de hvide Mænds Land:

Naar du engang kommer hjem, aa, saa skal du forsøge paa at bruge noget af alt det, du her har lært; saa skal du være foran dem allesammen. Du vil skaffe dig de bedste Fangstredskaber, de bedste Hunde, de største Kødforsyninger, og dine Jagtmarker skal være rigere og spænde videre om end alle andres. Og alt dette har jeg, som du ser, ogsaa gjort Forsøg paa at føre igennem."

Det var Aanden i Amerika, „det store Kapløb", som han kaldte det, der var slaaet ned i ham; nu havde han god Fordring paa Kræfter og sin Ungdom. Men da han kom hjem og skulde slynge den store Udfordring i Synet paa sine Landsmænd, glemte han den meget væsentlige Ting, at de vilde mangle Forudsætningerne for at kunne vurdere hans Ord, og derfor kom det ogsaa til at gaa ham ilde.

Han begyndte først som Forkynderen af de store Ting, og dette blev et ubodeligt Fejlgreb; men han havde jo set de hvide Mænds Undere, og nu skulde Folket af den store Ensomhed vækkes, ruskes op og slaas over Ende af Undren. Han, Uisâkavsak, skulde aabenbare det ubegribelige for dem og skolde dem ud af deres Ro.

Rent instinktivt søgte han en Overgang for at komme frem med det, der laa hans egen Undren nærmest, og saa begyndte han at fortælle om det, der var lettest at begribe, om Skibene i New Yorks Havn.

Mændene havde slaaet Kreds om ham, spændt i Forventning om det nye. Kvinderne havde ogsaa samlet sig, men i den Afstand, som Anstanden krævede.

„Skibene", begyndte Uisâkavsak, „sejlede ud og ind der, som Edderfugle paa Rugeøerne, i den Tid, da Ungerne begynder at svømme. Inde i

selve Havnen var der ikke ret mange Draaber Vand, som havde deres Frihed; der flød Skibe overalt. Det vilde være livsfarligt at begive sig ud i Kajak der, man vilde ganske simpelt slet ikke blive opdaget, men ubarmhjertigt sejlet under."

„Husene", vedblev han, „er saa store som Isfjælde paa en Bræbanke, og de strækker sig ind over Landet, saa langt man kan se, som en stejl Bjærgkæde med et Utal af Kløfter, der tjener som Veje."

„Og Menneskene!" Uisâkavsaks Stemme skjalv let ved Mindet. „Ja, saa mange er de, at der rejser sig Skyer paa Himlen, Solen formørkes, naar det begynder at ryge af de store Skorstene og Kvinderne skal til at tilberede Morgenmaden!"

Denne sidste Bemærkning hilstes med et ublufærdigt Fnis henne fra Kvindernes Plads, og Tvivlen begyndte nu at sive ud som en utvetydig Hvisken, der ikke neddyssedes. Man belavede sig paa Protest, men endnu skred ingen ind. Og dog var Uisâkavsak først nu kommen til det, som han anede skulde blive ham skæbnesvangert. Men han kunde ikke dy sig, han maatte fortælle om Jernbanerne, de elektriske Sporvogne og Telefonerne.

Med Jernbanerne gik det over al Forventning godt; her havde Folk jo det rart haandgribelige

med Røgen at holde sig til; det var jo blot at overføre det gammelkendte med Dampskibene til Landjorden, saa havde man Jernbanen. Man svimlede ganske vist noget over den angivne Fart, der sammenlignedes med en Kastevinds jagende Krus hen over Havfladen; men man slog sig dog til Ro med, at der var saa meget ufatteligt, der alligevel havde sin Rimelighed.

Nu tog han Mod til sig og gav sig frækt til at fortælle om en Køretur med en elektrisk Sporvogn; men da begyndte alle for Alvor at tage Afstand fra ham. Hvad bildte Manden sig ind? Her stod han uden Blusel og vilde binde dem paa Ærmet, at han havde været oppe at køre i en Vogn, der suste af Sted uden Forspand og uden Røg — uden Røg!! Og denne Vogn skulde være et helt Hus med mange fine Glasruder, gennemsigtige som Ferskvands Tyndis om Efteraaret, og den for af Sted som et Fjældskred, saa hurtigt, at man havde svært ved at skelne de Folk, der passerede forbi udenfor. Og alt det, blot en Mand trak i en Snor! Det var ved at blive lidt vel groft nu.

Men da saa Uisâkavsak, ligesom angst for at give de vantro en Pause til at skumle i, i samme Aandedræt kørte op med Telefonen, „Afstandsnærmeren" — ja, minsæl om han ikke engang havde talt med Peary paa en Afstand af mange

Mil, uden at nogen af dem havde raabt; de havde bare talt saadan ganske almindeligt med hinanden henad en Snor, der var fastgjort i en Tragt — — da faldt Dommen!

Stammens gamle ansete Aandemaner, Sorqaq, traadte frem af Mændenes Kreds og rammede ham under alles Vidne ubarmhjertigt fast til Skampælen. De enkle Ord, hvori Dommen formuleredes, rummede hele den gamles indædte Foragt, idet han raabte:

„Nej, Uisâkavsak! Gaa til Kvinderne med dine store Løgne!"

Nederlaget var uopretteligt, og hvad nyttede det saa, at Amerikafareren fra den Dag aldrig talte om sine Oplevelser i de hvide Mænds Land? Smædenavnet „den store Løgner" beholdt han lige til sin Død.

Det har heller aldrig hjulpet, at jeg senere under mit Ophold deroppe har forsøgt at redde hans Ære ved at bekræfte, at der virkelig hos de hvide Mænd var de Undere, som stakkels Uisâkavsak havde forsøgt at berette dem om. Det lod sig ikke gøre. Tilliden til hans Sanddruhed havde lidt et saa uopretteligt Knæk, at man siden hen ikke engang fæstede Lid til, hvad han ellers fortalte om Ting fra deres eget Land eller deres egen Forestillingskreds. Han var bleven Løgneren iblandt dem, og naar jeg aabenlyst forsøgte at forsvare

ham, kunde det endog hænde, at en og anden af de betroede og indflydelsesrige i Stammen ligeud fraraadede mig at gøre dette; det kunde skade mig selv! Ja, Uisâkavsak var en stor Jæger, han havde de bedste Hunde og var forfærdelig morsom at være sammen med; men man maatte aldrig fæste Lid til, hvad han fortalte, for han var uforbederlig og fuld af Løgn.

Saa absolut kan selv blandt godmodige Eskimoer en Folkedom ødelægge en Mands Rygte, selv om den senere viser sig at savne ethvert Grundlag.

Men til Uisâkavsaks Ros skal det siges, at han, bortset fra at han aldrig mere talte om de hvide Mænds Land, ikke i mindste Maade følte sig tynget af sine uvidende Landsmænds Skudsmaal. Hans Humør syntes uangribeligt. Og desuden tog han jo ogsaa senere rigelig Oprejsning for sine uoverlagte og aabenmundede Udskejelser ved at omplante den amerikanske „Kappestridsidé" til Grønland og her gøre den til en Jægerærgerrighed, der inden ret længe gjorde ham til Stammens ubestridt rigeste Mand og første Fanger . . .

Hvor langt klogere var saa ikke hans Landsmand Osarqaq ved sin Hjemkomst til sin gamle Stamme efter *sit* Besøg i de hvide Mænds Land! Han var en Mand, der var klar over, at man

selv blandt glade Eskimoer skal være varsom med at udæske den offentlige Mening!

Straks under det første Gensynsmødes Opsigt, da man ventede Ord, der kunde blive skæbnesvangre, var Osarqaqs Mund lukket for al Stemningsdaarskab. Ingen lyriske Dumheder her! Men med en Alvor, der havde den store Afgørelse bag sig, opfordrede han stilfærdigt, næsten en passant, alle Mænd, der kunde have Lyst, til at møde ham i et Telt, hvor han kunde trække Arm med dem. Ingen af de bedste Mænd udeblev, og det viste sig hurtigt, at der ikke var een, som kunde rette hans Arm ud. Det blev snart en Kendsgerning, der gik fra Telt til Telt, at Osarqaq var bleven Stammens stærkeste Mand under sin Fraværelse; og nu havde han med næsten genial Omtanke faaet sig en Basis, som alle nok skulde forstaa at vurdere efter Fortjeneste.

Og naar han herefter gav sig til at fortælle om sine Oplevelser blandt de hvide Mænd, havde hans Ord altid den stærke Arms Autoritet . . .

Under mit Besøg ved den nye Boplads var alt endnu helt nyt for Uisâkavsak, og han befandt sig derfor ganske naturligt i den første Begejstrings Periode, der gav sig mange morsomme Udslag. Han var, som det fremgaar af denne Skildring,

en Mand med megen Fantasi, en frygtløs Mand og noget af en Drømmer, der maatte misforstaas af Landsmænd, som kun var opdragne i det, der havde Traditioners Hævd.

Paa en Handelsrejse langt sydpaa til Stammefrænder, der boede i det danske Grønland, regerede af vise, hvide Mænd, var han engang kommen til et Handelssted og havde der fundet en Butik, hvor man kunde købe Træ; og det var siden efter blevet hans højeste Ønske at faa sig et Hus af Træ, et stort fint Hus, hvor mange Gæster skulde komme og hvile sig ud paa deres Rejser. Han havde nok at betale med; han havde liggende Huder af Bjørn og Skind af Blaaræve; Vanskeligheden bestod blot i at faa det tunge Træ fragtet den lange Vej fra Uperniviks Distrikt og til Kap Seddon.

Og saa, ja, saa vilde han gerne have sig en Flagstang. Han syntes, det kunde være saa fornemt at have saadan en pæn lille Flagstang udenfor sit Hus, maaske endda ude paa Næsset ved Indkørslen til Pladsen, for at alle kunde se, at her boede han, Bjørnejægeren Uisâkavsak!

Og Flag? Ja, han kunde jo hejse en Bjørnehud, mente han; det passede vel bedst til hans Land og ham selv. . . .

Pudsige, lykkelige Uisâkavsak! Du, som nu kun har to smaa uopfyldte Ønsker tilbage og ellers

altid er glad og parat, fordi du i den Verden, du har taget dig, stadig ser din Vilje ske!

Men hvad siger ikke ogsaa salig Jobs Ven, hin Themaniter Eliphas: „Naar du vil en Ting, da skal den lykkes for dig, og Lyset skal skinne over dine Veje.“

DØDSVANDRERE

Det er Nat. En hvid, arktisk Nat med Nordlysenes legende Baal paa Himlen. Det øde Vinterlandskab hviler i sin stivnede Ro, og den store Stilhed ude omkring os lægger sig varsomt over vore Sind og dæmper vor Tale.

Som et Aandetog glider Slæderne hen over den hvide Havis, Spand efter Spand, og de friske Hunde, der er ude paa deres første Dagsrejse, strækker ud med alt deres ubrugte Humør. Nu og da skærer et Signal gennem Stilheden og øger Farten. Og Kuskene, der søger at overgaa hinanden, lader Piskene suse hen over Hundenes Hoveder.

Vi er paa Vej sydover fra Kap York, mange Slæder i Følge, med vor Foraarspost til Upernivik. Saa langt mod Nord bor vi, at vi maa bryde op midt i Januars Mørke, for at Brevene kan naa det første Skib, der kommer til Sydgrønland hen i April. Der er lang Vej frem, og det, vi møjsommeligt fragter her uden Dagslys, vil først være fremme, naar Foraarssolen lyser over grønne Bøge.

Fuldmaanen har rejst sig over Fjældene og belyser vor Vej; Lande og Isfjælde dukker op og skinner forude med deres sorte Slagskygger ud over den flade Is.

Himlen skælver af Stjerner; hele Bølger af sart og koldt Lys straaler ud over Sneen, og der er noget kysk og unærmeligt over alt, hvad man ser.

Man føler sig saa ædru i Tanken, saa kampberedt overfor de Hindringer, der skal overvindes, og det er, som om hvert pilende lille Stjerneskud kommer som en Hilsen til en og stiver Viljen af.

Hvor banker dog Vinterens Hjerte forskelligt fra Sommerens! Mandigt, fornemt, uden Stemningers Blødagtighed, uforanderligt, ubarmhjertigt.

Tanker og Drømme kommer og gaar, medens man kører, jagende med Farten, anslaaende en Stemning, higende af en Uro, der er fjernt fra Sommerens sorgløse Hengivelse.

Ud fra Maanen straaler et Fald af gule Farver; mod den grønblaa, rene Frosthimmel skinner den som en stor Blomst, der staar i en Dis af Lys, dirrende i Kulden og skælvende i Natten.

Aa, denne Stemning fra Polarnatten har en Skønhed over sig, der er stærk nok til, at man svigter sin gamle Kærlighed baade til Sol og

Sommer, naar man som nu lader sig sluge af den Mystik, den rummer.

Denne tyste, hvide Nat! Der er noget af de bristende Øjnes Vemod i dens Blik, noget af den stille Graads Andagt i dens Stemning, ja, selve Sangen uden Ord i dens tavse Hilsen til den, der kører ind i dens Fortryllelse . . .

— — —

Da det første Skær af Dagen viser sig paa Himlen, gør vi Holdt og slaar Lejr. Dagslyset er endnu saa svagt, at det ikke giver os de lange Udsyn, vi behøver, og de Par Timer, Tusmørket holder sig, er for korte til en Dagsrejse; derfor vælger vi i denne Tid Natten, hvor Maanen staar højt paa Himlen og lyser over den Is, vi skal køre paa, og de Skruninger, vi skal undgaa.

Vi har kørt hele Natten og er blevne døsige af dens Ensformighed. Vi har siddet saa længe paa vore Slæder, at der er gaaet Bly i vore Lemmer, og derfor kommer der noget uvirkeligt over den støjende Munterhed, med hvilken vi søger at vække hverandre.

Vældige Blokke af Sne skæres ud af de faste Driver, og snart rejser høje Læmure sig paa Isen; vi har ikke Tid til at bygge Snehytter, vi maa nøjes med en kort Søvn i det smukke Vejr.

Smaa hyggelige Kogesteder mures op, Mos og Tørv hældes over med Tran, og snart blusser

rygende Fakler hen over den travle Lejr. Kogebaal tændes paa vore store, flade Lamper, der isoleres fra Isen ved Hjælp af Hundefoder, der skal optøs, og vi tilbereder nu vore Maaltider i et Hav af Lys, der gør den stakkels Dag ude omkring os til et Svælg af Mørke.

Slæderne aflæsses og skydes sammen foran Ilden; langhaarede Renskind bredes ud over dem, og mageligt henslængt paa de varme Huder nyder vi Varmen, der slaar ud i vore Ansigter og langsomt strømmer gennem vore Pelse.

Ah, det er den lange, slidsomme Dagsrejses Løn, denne dejlige Opblussen lige foran Maaltidet og Søvnen.

Ude fra Mørket dukker fantastiske Skikkelser op med store Isblokke paa Skuldrene; de er hentede fra de nærmeste Isfjælde og smides ned foran Kogestederne. De hugges op og kommes i de store Kedler eller Gryder, der hænger over Baalene i morsomme Pyramider af Lænsere og Harpuner, og med knitrende Smæld og Knald smelter den krystalklare Is til Vand. Saa snart den første Tørst er slukket, laves The, medens frossent Kød hugges op og puttes i Gryderne.

Som en mægtig Brand kaster Baalene sit Skær ud imod Stjernerne, der blegner i Dagskæret, medens vi ligger paa vore Slæder og med halvt lukkede Øjne venter paa den første varme Drik,

TH. THOMSEN FOT.

UNG MODER MED SIT BARN I BÆREPOSE.

der skal slaa os ud af vor Døs og løse Tungerne.

Da hører vi pludselig et skarpt Bjæf ude fra en af de yderste Hunde, og i samme Øjeblik staar vore hundrede Hunde paa Benene og skælder, ude af sig selv af Ophidselse. De store Isfjælde omkring os smælder Ekkoet fra de mange korte Bjæf ud i den rugende Stilhed, hvor det vældige Kor nu hopper fra Fjæld til Fjæld og smelter sammen i et Kaos af Lyde.

Vi springer op, griber vore Bøsser og styrter ud paa Isen under Raabet:

Bjørn, Bjørn!

Men blændede af det stærke Lys fra Baalene spejder vi forgæves ud over Isen uden at kunne opdage nogetsomhelst. Hundenes Skælden vedvarer. Skælvende af Ophidselse snuser de op mod Vinden med Halen mellem Benene, og den Maade, hvorpaa de opfører sig, gør det klart for os, at det er noget usædvanligt, de har Færten af, noget de ikke kender; for der er en Angst, en rædselblandet Hidsighed over deres Gøen, som virker uhyggeligt paa os.

Glanende ud i Mørket staar vi der, uden at kunne se noget, og vi føler os alle grebne af den mystiske Stemning, der er over det usædvanlige, vi er ved at opleve. Thi vi er klare over, at saadan skælder Hunde ikke efter en Bjørn.

Allesammen er veløvede Bjørnehunde, der ikke vilde lade sig narre af Mørket og som ved den første Fært af deres gamle Dødsfjende vilde give ganske utvetydigt Luft for deres Kampglæde og udfordrende Mod.

Vi staar tvivlraadige overfor, hvad vi skal gøre, indtil en finder paa at løbe hen og skære en af de yderste Hundes Skagler over. I samme Øjeblik den føler sig fri, snuser den søgende op i Luften og farer saa med Snuden helt nede paa Isen udover i en saadan Fart, at vi har svært ved at følge den i det svage Lys. Vi undersøger Retningen og opdager nu alle paa een Gang til vor store Forbavselse to mægtige sorte Uhyrer det ene omtrent dobbelt saa stort som det andet, ganske langsomt komme krybende hen imod os. Engang imellem rejser det største af dem sig halvt op paa Isen, saa det rager højt op i Luften som en Klippe, og da kan vi høre det udstøde mærkelige Lyde, dybe Grynt og pibende Fløjtetoner. Hunden holder sig paa lang Afstand, gøende af fuld Hals.

Det er vanskeligt for mig at finde Ord for den Maalløshed, der greb os alle. Hvad var dog dette for et Dyr? Stod vi overfor et af de mange mærkelige Bæster, som de eskimoiske Sagn er saa fulde af, eller — — —? For det var umuligt for os at skelne Dyrets Omrids i Mørket; det

eneste, vi tydeligt kunde se, var dets Øjne, der var runde og luende som Ild; og naar det rejste sig op, beherskedes hele Kroppen af det mærkelige Hoved. Det var Æventyr, Sagn og Troldskab, dette sorte Uhyre!

I de faa Sekunder, vi stod som naglede til Stedet, maalløse, snappende efter Vejret, jog de mærkeligste Tanker gennem Hovedet paa os. Det eneste sorte Vildt, vi havde heroppe, var jo Moskusoksen; men saadan vilde den aldrig krybe frem, og hvad skulde den forøvrigt ogsaa her langt ude i Melvillebugten, i denne Ørken af Is?

Dyrene var en tre Hundrede Meter fra os, og det var umuligt for os at skyde paa denne Afstand, da vi ikke kunde faa ordentligt Sigte i Mørket. Vi skar derfor et Par Spand løs, og det var ejendommeligt at se, hvorledes de mange Hunde styrtede frem i vildt Løb for saa at standse aldeles pludseligt et lille Stykke fra de mærkelige Dyr, gøende og halsende, paa eengang ophidsede og slagne af Rædsel. De slog Kreds om dem, saaledes som de plejer at gøre ved Bjørne, og bandt dem til Stedet, imedens vi løb frem af alle Kræfter for at faa en Løsning paa Gaaden.

I samme Øjeblik som vi naaede frem til Hundene, rejste det største sig op ved nogle Bask med et Par mærkelige luffeformede Forben, vildt knejsende med sit runde Hoved, hvorfra et Par

vældige hvide Stød-Tænder lyste ud i Mørket; det forekom os, at Bæstet blev ved med at vokse og vokse, vildt og forfærdeligt, da det med et skærende Brøl i et pludseligt Sæt kastede sig frem mod de nærmeste af Hundene og os, der stod bagved.

Vi udstødte et højt Raab af Forbavselse, i samme Øjeblik vi genkendte et kært gammelt Vildt fra Sommerens aabne Vande:

Det var en vældig Hvalroshun med sin aargamle Unge!

Stakkels Kæmpe af en Moder, der nu saa uhjælpeligt var prisgiven sin værste Fjende! Langt ude til Søs var den for flere Dage siden kravlet op af det lune Hav for at hvile sig paa Isen, og da Havet siden under dens Søvn var frosset til og den ved sin Opvaagnen kun saa den friske, rimhvide Is omkring sig, havde den paa sin Vej mod Dybet valgt den gale Retning, og i Stedet for at gaa til Søs mod de store aabne Vaager, der stod dampende i Vinterkulden, havde den taget Retning ind mod Land, hvor Isen kun blev tykkere og tykkere, og hvor de svære Isskruninger havde spærret Vejen for den og dens Unge.

Og her laa den nu, forkommen og forsulten, med opslidte Luffer og flænget Bug, parat til at forsvare sin Unge til det yderste. For hvert Anfald, den gjorde imod os, syntes dens Kræfter,

der engang havde været umaadelige og ubetvingelige, at ebbe ud; men altid endte den kampberedt, gnistrende af Trods og uavet Rovdyrmod, ved Siden af sin udmattede Unge, der næppe nok havde Kræfter til at slæbe sig hen til den for at dække sig bag dens muskelspændte Ryg.

Vi fyrede løs, og to store, livløse Legemer tumlede ud over Isen, der i vid Omkreds farvedes rød af deres rindende Blod. De to Dødsvandrere havde fundet Hvile.

Langt ude til Søs havde de opdaget vore Baal, og Lyset havde lokket dem. Møjsommeligt havde de slæbt deres mishandlede Legemer gennem Skrueisen, fortrøstningsfulde havde de udtømt deres sidste Rest af Kræfter, og nu var Kampen endt.

Hundene, der havde kastet sig over det varme Blod, som de graadigt slubrede i sig, blev nu samlede sammen og bundne; og vi tændte os et Par store Tørvefakler paa Stedet og gav os til at flænse vor Fangst.

Moder og Unge havde bogstaveligt talt slidt sig op. Trods den tykke Hud var Bug og Luffer blodige af Isens Mærker fra de mange Dages Vandring gennem det haarde, smertende Føre; og deres Spæk havde de ganske forbrugt under den forfærdelige Sultetid, hvor de, forfrosne og forkomne, stadig har arbejdet sig frem i Haabet om

at finde den Nedgang til Havet, der skulde være deres Frelse. Da de endelig naaede frem til os, var de bogstaveligt ikke andet end Skind, en Smule Kød og saa Knogler.

Men vi, der var Jægere og pludselig saa os berigede med en velkommen Overflod af Foder til vore mange Hunde, sang og jublede over vort store Held her i Mørket, hvor et rigt Bytte var søgt lige ind til vor Lejr. Vi var opfyldt af Glæde, og ingen af os havde nogen Medlidenhed tilovers for Dødsvandrerne, der kom til os midt i Polarnattens Hjerte.

Under Jagten og Flænsningen var allerede den korte Dag gaaet over i Natten, og i Maanens kolde Straaler slæbte vi nu vor Kødforsyning frem til Lejren, hvor styrkende Maaltider ventede os ved de blussende Kogebaal.

Men ude om os lyste de store, hvide Isfjælde . . .

REJSEN TIL ELLESMERESLAND

Det havde altid været et af mine højeste Ønsker engang at køre den Vej, Eskimoerne i gammel Tid havde fulgt, da de kom indvandrende fra Amerika til Grønland.

Man oplever altid noget af Værdi, naar man farer gennem en Egn, der er stærkt knyttet til det Folks Historie, man fremfor andre holder af, og derfor var jeg glad over, at Rejsen endelig blev til Alvor, da jeg en Valborgsdag for nogle Aar siden stod klar til Langfart oppe ved en Eskimo-Boplads i Mundingen af Inglefield Golf.

Min Udrustning var beskeden: En tom og let Slæde, men gode Bøsser og Ammunition, og tolv dejlige Hunde.

Mine Ledsagere var to prægtige Eskimo-Kammerater, der begge bar det stolte Navn, Uvdloriaq eller „Stjerne", hvorfor jeg altid maatte skelne mellem den ældre og den yngre.

Langt skulde vi, vort Maal var det at trænge saa langt som muligt ind i Ellesmeresland, det store, vildtrige Land i arktisk Nordamerika, som

strækker sig fra John's Sound nordover til den 80. n. B., hvor det gaar over i Grinnell Land.

I et Par Aar havde jeg opholdt mig paa Rejser i sydlige Egne, og jeg blev derfor, overalt hvor jeg kom frem blandt Polareskimoerne, modtaget med stor Genkendelses-Festivitas. Vi var tre Slæder, da vi om Morgenen brød op fra Neqe, paa Vej nordefter; men inden vi opad Dagen havde naaet Red-Cliff-Point, hvor vi foreløbig skulde slaa Lejr for at give vore Hunde et sidste Foder af friskt Hvalroskød, var vi godt og vel tyve Slæder i Følge — et larmende Optog, et sært og vildt eskimoisk Majtog.

Jægerne laa paa Hvalrosfangst langs med Kysten, nogle i halvt smeltede Snehytter, andre i Telte, og for hver Fangstplads, vi passerede, blev vor Ankomst hilst med høje Glædesraab, og man forlod alt, Telte og Køddepoter, spændte Hundene for Slæderne, tog Koner og Børn med og fulgte os paa Vej for at faa Del i de Nyheder, vi bragte med os.

Det var et dejligt Foraarsvejr. Solen bagte og blændede, og Isen, som næsten var snebar og blank, gav Hundene slappe Skagler; Slæderne løb af sig selv, blot de nu og da fik et lille Ryk; det udartede til Væddekørsel. Vi mødte nogle med to Hunde for, andre med tolv, allesammen

sluttede de sig til os og blandede deres glade Stemmer i vort højrøstede Kor.

Der var Slæder, som kom kørende nordfra med alle deres Ejendele stablede ovenpaa hinanden, paa Vej til nye Fangstpladser; men naar de saa os, blev Læssene kastede af og Slæderne vendt.

Der var ikke noget, der hed Tid her, og intet, der ikke kunde opsættes til en anden Gang; for i Dag skulde alle være med, og det gjaldt om at komme først frem til Folkene ved Red-Cliff, Serfalik eller Tejstefjældet, for at være Overraskeren, den der kom med Nyheden om Slæderne sydfra.

Midt under denne muntre Kapkørsel mødte vi Stammens Ældste, den gamle hvidhaarede Qilerneq, „Knuden". Han kom langsomt og sindigt skubbende med sin Slæde uden Forspand. Jeg standsede for at hilse paa min gamle Ven fra tidligere Besøg, og vi fastslog den gensidige Gensynsglæde med brede Smil.

„Nu ser jeg den, jeg længe har ønsket at se. Hej, at du kom langvejs fra Lande, der er uden Kulde!"

Vi spurgte vigtigste Nyt fra hinanden, og da vi sluttelig havde udtalt vor Glæde over det store Foraar, brød jeg op for at indhente Slæderne, der allerede havde langt Forspring. Men da han

ser mit Hastværk, holder han mig tilbage, idet han stryger sit lange, hvide Haar fra Panden:

„Aj, aj, saadan har jeg ogsaa været engang for længe, længe siden, da mit Haar var sort som Moskusoksens. Da syntes jeg ogsaa, at alt havde saadan et Hastværk, da vilde jeg ogsaa hurtigt frem, hadede Langsomhed og vilde være den første ligesom I. Nu smiler jeg blot ad den, som kommer først, medens jeg uden Hunde skyder min Slæde frem i andres Spor."

„Knuden" lo hjerteligt og gav mig med en værdig Haandbevægelse at forstaa, at jeg kunde fortsætte. Øjeblikkelig fløj mine utaalmodige Hunde hen over Isen med mig i en halsende, kaad Galop, og snart var den gamle kun en lille sort Prik langt ude i Horisonten.

Ved Red-Cliff, hvor der endnu var en halv Snes Snehytter i Behold trods den bagende Varme, fik vi en Modtagelse saa overgiven og straalende, at ingen af vore mange Ledsagere fortrød, at de havde afbrudt deres Fangstrejser. Aftenen igennem herskede her det muntreste Folkeliv omkring rygende Kogebaal, og medens jeg fortalte om Sydgrønlændere og hvide Mænd, eller hvad der ellers kunde være af interessante Begivenheder siden mit sidste Besøg, takkede de forskellige Familier med solide Madgilder for Dagen.

Sent om Aftenen, da de fleste sover Mætheden af sig, finder jeg gamle Merqusaq, den sidste mandlige Levning af Indvandrerne fra Baffinsland, ude paa et Næs med Udsigt over Ellesmeresland, der brænder i Vesthorisonten som en Ild-Sky i Midnatssolen.

„Det er jo derover, du vil?“ sagde han og pegede ud over Havet.

„Ja, over til Landet paa den anden Side,“ sagde jeg smilende.

„Lykkelige, som smiler af Ungdom!“ svarede den gamle. „Da jeg var stærk som du, rejste jeg ogsaa langvejs ud til fremmede Folk; men jeg rejste saa langt bort, at jeg aldrig naaede hjem igen. Det skal du ikke gøre, for det er ikke godt at længes hjem, naar man bliver gammel.“

Havet laa blankt og roligt, ingen fast Is var at øjne. Store Isflager drev forbi for Strømmen og skabte Liv i det ensformige Havblik. Paa nogle af Flagerne laa store Hvalrosser og sov trygt i Bevidstheden om, at Menneskene endnu ikke havde deres Kajaker klare; nu og da løftede de Hovedet højt i Vejret, huggede Stødtænderne i Isen og brølte af Velvære.

Hastige Tejster og Flokke af Edderfugle suste forbi og forskrækkede de smaa Søkonger, der enkeltvis roede om i Vandet og endnu ikke havde samlet sig i de utallige Sværme, der

snart skulde faa alle Kystens Stendysser til at synge.

En Remmesæl, en gammel studsskægget Han, slog op i Overfladen et lille Stykke fra os, skilte Havet, kastede sig hvileløs om i Skumhvirvlerne og stak til Bunds med et Spræt; og nede fra Dybet steg saa en lang, dyb Fløjtetone jagende hidsigt op til os, og det var, som om det store, strømglidende Hav kom til at klinge deraf.

Det var Remmesælen, som kaldte paa sin Mage; og dens ængstelige Kalden gjorde den sollyse arktiske Nat dobbelt fredløs og urofyldt.

Merqusaq og jeg sad tavse og tænkte hver sine Tanker . . .

— — —

For at sætte over Smithsund til Ellesmeresland maa man helt op til Anoritôq ved Kap Inglefield, hvor Sundet mellem Grønland og Amerika ikke er mere end seks-syv Mil bredt. Omtrent hertil gaar den skruede Polaris, der er vanskelig at befare, medmindre man har Ishakker til at hugge sig gennem Isskruningerne med. Men udfor denne gamle Is ligger som Regel et lille Bælte Nyis, der ikke er mere end nogle faa Kvartmil bredt; denne Nyis gaar med hver Storm, men lægger sig atter, saa snart det bliver stille. Den plejer man at følge, som Regel over til Pims Island, der er saa sørgeligt berømt fra Greelys Ekspe-

dition. Sønden for Kap Inglefield lægger der sig saa godt som aldrig fast Is, og da det aabne Vand som Regel begynder ved Red-Cliff-Point, maa man her køre et Stykke op over Indlandsisen for at komme videre nordpaa og siden følge den brede Isfod op til Etah, hvorfra man atter paa Is kan køre det sidste Stykke Vej op til Anoritôq, der er Overgangsstedet.

En Nat i kølig Midnatssol ankom vi til Husene i Etah-Vigen. Her var for Tiden ingen Mennesker, da alle var rejst sydover med Foraaret, der altid vækker Udvé og Længsel efter nye Fangstpladser.

Oprindelig vilde et ungt, nygift Par have fulgt os derind for at gaa paa Rensjagt, men de blev paa Bræen bag Kap Alexander. Vi passerede dem i en forrygende Snestorm, og saa foretrak de indtil videre at grave sig ned i Sneen og vente til den var stillet af. Passagen her er ikke for intet berygtet som „Bræen, der aldrig hviler"; for nogle Aar siden frøs her tretten Eskimoer ihjel under en Snestorm.

Ved Etah anvendte vi en Dag til at søge efter Rener, men uden Resultat; derimod saa vi en Mængde Harer, paa en kort Vandring over 100 i Flokke paa 10 til 30. Det er Legetid nu, og Dyrene er utrolig sky; vi skød dog tilstrækkeligt til flere Dage.

Overkørslen over Smithsund fandt Sted uden Hændelser, der er værd at opholde sig ved; vi skyndte os over Nyisen for ikke at risikere at drive til Søs, satte Kursen paa Baches Halvø og befandt os i Løbet af en lille Uges Tid i Bunden af den store Flagler Fjord paa Tærsklen til Moskusoksernes Land.

Paa den sidste Del af Turen havde vi været stærkt opholdt, dels af Skrueis, dels af dyb Sne, saa vi var derfor udgaaede paa saavel Menneske- som Hundeproviant, da vi skulde til at se os om efter det mærkelige Storvildt, som to af os kun kendte fra andres Skildringer; den eneste af os, der havde været med paa Moskusoksejagt, var nemlig Uvdloriaq den yngre, og vi to andre var fulde af lyttende Opmærksomhed, hver Gang han gav sig til at fortælle om disse mærkelige Jagter.

En Dag tilbringer vi med at recognoscere. Vi befinder os i et stort snebart Land, der bestaar af lutter Smaasten; kun gennem Kløfter, hvor Sneen er føget fast, og ad blanke Elve er det muligt for os at trænge indover med vore Slæder. Det blæser en kold Vind, der hensætter os til den første Lystid i Marts Maaned, en bidende Blæst, der gaar igennem alt, vort Tøj, vort Telt, og som faar os til at fryse bitterligt, ikke mindst fordi vi de sidste Par Dage har maattet leve paa Smalkost.

BØRN FRA THULE, NORTH STAR BAY.

TH. KRABBE FOT.

Vi koger vort sidste lille Stykke Kød og kører med vore sultne Hunde op gennem en stor, bred Dal, der fører ind i Landet og er Vejen for dem, der vil tværs over til Nansens Sound og Heibergs Land paa den anden Side.

Vi kører hele Dagen igennem i Snestorm og spejder forgæves efter Vildt, til vore Øjne smerter. Hver sort Sten, der kommer til Syne, faar os til at fare sammen, og alle vore Sanser er spændt til det yderste.

Aha, endelig friske Spor af et stort Klovdyr! Det er kun ganske lidt tilføget, og det kan derfor ikke være længe siden, de bejtede her. Spændingen stiger, men Dagen lider. Der er meget, der er afhængigt af denne Jagts Udfald; vore Hunde begynder at hænge med Halerne og bliver vanskeligere og vanskeligere at faa frem mod den Storm, vi stadig maa slide os igennem.

Vi kommer farende gennem en snespyende Kløft og skyder derfra ud over en lille Sø, da Uvdloriaq den ældre pludselig standser sit Spand og gør Tegn til os.

„Der, der, der!“ hvisker han og peger fremover. Og straks, før vi andre endnu har set noget, slaar Jagtfeberen ned i os.

Vi trækker Vejret hurtigt, som om vi var forpustede efter et langt Løb, vi skælver ganske let, men det er ikke Kuldegys; vore Kinder

brænder, og en Varmebølge slaar gennem vor Krop. Opfyldelsen af Dagens store, brændende Ønske overvælder os. Men det er blot i et Nu, vi lammes, i det første Sekund, da vort Haab bliver til Virkelighed og vi fra at være sultne Jægere, der intet ejer, med eet staar som Herrer til tre levende Kødbjerge. For det var tre granvoksne Tyre.

Vi tøjrer vore intetanende Hunde i en Slugt, hvorfra de intet kan se, og nøjes med at tage to fra hvert Spand med os.

Moskusokserne gik og bejtede og lignede sorte Klippeblokke. Vinden var gunstig, den bar fra Vildtet, og da Hundene begyndte at vejre, gav vi dem Signal og slap dem løs. De travede ud i Vinden, snart tilhøjre snart tilvenstre, indtil de alle med eet stod som rammede i Jorden, med Snuderne lige op imod Vinden: De havde set det mærkelige Vildt! Og som paa Kommando sprang de i Vejret og stormede løs paa Moskusokserne, der fredeligt gik og gravede Føden op af Sneen.

De store Dyr gav ikke en Lyd fra sig, da de med eet saa sig omringede af de halsende Hunde, de travede ganske roligt hen til hinanden og stillede sig op i deres berømte Karré, med Front mod Hundene.

Det er modige Dyr, de smaa Eskimohunde!

De lignede Dvergdyr, blev saa forsvindende smaa ved Siden af de langhaarede Kæmper. Men om de var bange? Aa, de røg ind i Kolosserne, bed sig fast i Bug og Bringe paa dem og var næsten ikke til at ryste af igen. Men vé den Hund, der kom i Nærheden af Hornene! Den blev slynget op i Luften som en Bold og reddedes kun ved rene Tilfældigheder fra at blive spiddet levende.

Tyrene forlod kun nødig deres Forsvarsstilling, skrabede Sneen op med Forbenene, slog fra sig, saa Smaasten føg om os, og prustede smerteligt opgivende gennem de opspilede Næsebor. I Anfald af Raseri og Afmagt slog de den svære Pandebrask ned i Jorden med en saadan Kraft, at det satte dybe Mærker i det frosne Ler.

O, store, vældige Tyre! Om de bare havde været sig deres Kræfter bevidst, saa havde de trampet os flade, længe inden vi havde faaet Lov til at fyre. Nu stod vi i faa Skridts Afstand, lige inde paa Livet af dem, og saa paa dem. Vi delte dem imellem os, afgjorde roligt, hvilken hver af os skulde fælde — alt medens jeg gik rundt om dem og fotograferede.

Og endelig, da vi var mætte af at se og jeg var færdig med mine Billeder, lod vi hver sin Tyr styrte. Hundene kastede sig over dem, blinde, sanseløse af Raseri, og bed sig saadan fast i deres

5*

lange Haar, at de næsten ikke var til at faa bort igen . . .

Vi tilbragte derpaa en Dag i Overflod, fik sovet ud og hvilet Hundene og fortsatte saa ad en bred Dal mod Nordvest, hvor vi snart kom over en Flok paa tolv, som vi ligeledes dræbte; og nu havde vi Kød nok til vort Ophold herovre og Proviant til Hjemrejsen. Nye Flokke, som vi saa, forfulgte vi ikke, men lod dem leve i Fred.

Jagten selv er ingen Beskrivelse værd, det er en Nedslagtning, som ikke har noget med Jagt at gøre. Jeg er som Jæger ellers alt andet end sentimental, men her med disse Moskusokser — navnlig de sidste — — — aldrig har jeg set noget saa vemodig haabløst, som da dette Storvildt stillede sig op i en Karré for at dø sammen, Kalvene inderst, skjult og dækkede, og saa de endnu levendes sørgmodige, opspilede Øjne; se dem slutte sig tættere og tættere sammen over Kammeraternes Lig, saa naadeløst dødsdømte, saa dødsvarslende stumme — morituri!

Men hvorfor, gentager jeg, kastede de sig ikke over os, saa mange de var? Spiddede os paa deres Horn, sled os fra hinanden og trampede os ned! Aldrig har jeg set saa store, stærke Dyr saa fortvivlet uvidende om deres egne Kæmpekræfter.

Og maaske var det netop det, der gjorde hver

Kugle i deres Hjerter saa smertelig anklagende, det rindende Blod saa raabende uskyldigt — dette, at de lod sig myrde af Naade, uden Forsøg paa Flugt, uden Mine til Forsvar. En Jæger er ingen Slagter.

Men Kød maatte vi jo have, og Skind, dejlige, store, varme Brikseskind til den lange, kolde Mørketid.

Vi har nu fem Moskusokser pr. Mand, og naar vi bliver her nogle Dage og kraftfodrer vore nogle og tredive Hunde, vil vi blive i Stand til at fragte Skindene og det Kød, der bliver tilovers. Men det bliver store, tunge Læs den lange Vej hjem, og derfor maa Hundene hvile godt ud forinden.

Vildtet er lunefuldt, og det lever altid paa Vandringer; Dyr har ingen Bopladser, hvor de holder til, og derfor maa en Jæger, der skal leve af Landvildt, have Held med sig, havde gamle Merqusaq sagt til mig ved Afskeden.

Han mindedes sikkert de trange Vandreaar, han selv havde haft her i det selvsamme Land, dengang han som ung havde været Vidne til, at nogle Niddinger af hans egen Stamme slæbte af med hans Forældres Lig for at spise dem. Maaneder igennem havde de strejfet om uden at finde andet spiseligt end smaa Lakseørreder i en Sø, og den forfærdelige Sult havde gjort mange af dem til Dyr.

Vi havde haft Heldet med os og levede nu i Overflod, i Fraadseri paa Lækkerier, som kun Jægere, der sjældent kommer i Hus og til Tider maa suge trøstigt paa Labben, vil have Forudsætninger for at vurdere. For hver den, der blot kan gaa ind paa en Kro, slaa paa en Klokke og straks faa en Ønskeseddel opfyldt, vil det lyde som Skaberi, om jeg nærmere vilde komme ind paa vor Madseddel i disse Dage; det maa derfor være tilstrækkeligt at nævne, at vi for det meste levede af Tunger og fedtsvøbte Hjerter, og vore Hunde af skært Kød.

— — —

Det var nu paa Tide, vi begyndte at tænke paa Hjemrejsen; vi havde været her en otte Dages Tid og var naaet saa højt op i Landet, som jeg ønskede. Fra det Sted, hvor vi vendte, kunde vi være naaet ned paa Isen paa den anden Side i Løbet af en Dag, og herfra vilde Vejen have været let, enten til Baffinsland-Eskimoerne eller ogsaa helt ned til Stammerne i King Williams Land.

Og Maalet med min Rejse ind i Landet havde netop været at undersøge Fremfartsmulighederne her, for det Tilfælde at jeg engang skulde komme til at realisere en Plan, der gik ud paa at søge ned til Eskimoerne vestpaa.

Som et interessant Bevis for, at vi fulgte en af Eskimoernes gamle Vandreveje, var et Fund i

en Klippespalte af et velbevaret Kastetræ af forældet Type og Sædet til en Fangststol. Som bekendt benytter Smithsund-Eskimoerne ikke Kastetræ, og dette maatte altsaa hidrøre fra en Stamme fra Baffinsland eller andetsteds fra, som havde lagt Vejen om ad denne Dal paa sin Vandring mod Grønland.

Paa Hjemturen turde vi ikke med vore tunge Læs følge Flagler Fjordens opskruede Isfod og bestemte os derfor til at køre tværs over Bacheshalvøen over en Passage, der ellers ikke saa videre indbydende ud. Men vi havde Grund til at gaa ud fra, at kom vi først over paa den anden Side, vilde Føret blive bedre, fordi det laa mere aabent for Vinden.

Det kneb med at komme op over Halvøens Ryg; Slæde for Slæde blev kørt op, idet vi samlede alle Spand i „tre Etager", saaledes at hvert Læs blev trukket af 30 Hunde. Nedfarten til Princess Mary's Bay paa den anden Side var heller ikke ufarlig, da det var svært at styre de tungt lastede Slæder ned over de bratte Skrænter. Jeg maa tilstaa, at vi saa noget forbløffede paa hinanden, da vi endelig stod nede paa Isfoden og betragtede det Fjæld, vi var komne ned over.

Men vor Beregning slog til. I Løbet af to Dagsrejser ad ypperlige Veje langs med en pragtfuld

Fjældkyst naaede vi ned til Bartletts Bugten paa Halvøens Sydostende og havde atter fri Udsigt til vort kære gamle Grønland.

— — —

Dette er virkelig et barokt Lune af Skæbnen! Her sidder jeg midt i Ellesmeresland, i den saakaldte Bartlett Bugt, og døjer af Kakkelovnsvarme. Vi har nemlig fundet et gammelt Ekspeditionsdepot, som Peary har givet sine eskimoiske Ledsagere Lov til frit at hærge; de har benyttet sig grundigt af Tilladelsen, og det synes, som om de har taget Ferieophold her i Mørketiden. Man skulde næsten tro, det var et fjendtligt Depot, som var taget i Besiddelse.

De gode Folk har ikke haft den tilbørlige Respekt for den dyre civiliserede Kost, thi her er handlet saare overlegent med den. Nede paa Isfoden flyder det saaledes med Dynger af saltet Lammekød; man har slaaet Tønderne i Stykker for at reparere Slæderne med det stærke Træ og har ladet Kødet ligge.

Vi havde hørt fortælle, at nogle Jægere havde boet her hele December Maaned igennem og smavset, og nu faar vi Syn for, hvad de har gjort og hvorledes de har indrettet sig.

Et Hus er bleven bygget af lutter Hvedemelskasser. Tag har de lavet af et Bramsejl, som de har faaet spændt ud med nogle Bjælker som Rygning,

og en Kakkelovn har de ogsaa faaet stillet op med en lang sort Skorsten ragende op gennem et Hul, de har skaaret i Sejlet. Kul er her i Overflod, det ligger i store Dynger foran Huset. Et Utal af opbrudte og tildels kun halvtømte Konservesdaaser flyder rundt omkring. Her er ogsaa nogle lange Kasser med fin, malet Kaffe og The; en Kasse Kaffe, der er efterladt opslaaet, er bleven tømt af Vinden, saaledes at alle Snedriverne i den nærmeste Omegn er føgne brune.

Vi har indkvarteret os i Huset, hver i sit Rum, adskilt ved Proviantkasser. Af en opslaaet Kasse i „Muren" tager vi Mel og bager mærkelige, klæge Kager, som vi faar Mavepine af.

Ak, Ellesmeresland, et besynderligt Minde rigere!

Vi er rødkogt i Hovederne af den uvante Varme og ligger sløve over Trækasserne. Det trækker op til Forkølelse for os alle tre, men vi kan ikke lade være med at fyre i Ovnen efter de mange Dages Højfjældsstorm.

Jeg falder i Søvn, drømmer om Danmark, taler Dansk i Søvne — og da jeg vaagner, børster jeg Tænder i et Anfald af Civilisation.

Ganske mod vore Rejseregler bliver vi liggende en Dag over i det komfortable Melkasseskur blot for at nyde Livet. Det er smukt, klart Vejr, og vi har den ypperligste Udsigt over begge Sider

af Smithsund, disse historiske Kyster, der i over et halvt Aarhundrede har været Vidne til den spændende og æventyrlige Kamp om Nordpolen; her hvor omtrent hvert Kap har sin Historie om Sejre, der afvristedes den haarde Natur, eller Nederlag, der kostede kække Mænd Livet.

Skraas overfor os ligger Renslaer Harbour, som Eskimoerne kalder Aunartoq. Uden høje Fjælde breder Landet sig indover mod Indlandsisen, kendt som et af de faa Steder, hvor Vildrenerne endnu træffes i større Flokke paa Grønlands Nordvestkyst. Her overvintrede Elisha Kane med sit Skib „Advance" 1853—55. Han udsendtes af den amerikanske Rigmand Grinnell, der af Lady Franklin havde ladet sig bevæge til her i Smithsunddistriktet at lade foranstalte Efterforskninger efter den forsvundne Franklin-Ekspedition paa en Tid, hvor den engelske Regering efter mange mislykkede og kostbare Forsøg havde opgivet Ævred.

Kane fandt intet af Franklins Ekspedition, men opdagede Grinnell-Land, paa hvis Sydgrænse vi for Tiden befinder os, udforskede det nordlige Smithsund og rejste siden den Teori om et isfrit Polarhav, som skulde lokke saa mange Ekspeditioner herop.

Hans smukke Skib kom aldrig løs af Isen, og Ekspeditionen maatte efter sine Overvintringer

foretage en anstrengende og ævertyrlig Rejse i Baade ned til Dansk Grønland.

I Sydøst skimter vi Kap Alexanders vældige rødbrune Profil med Tinderne svøbt i drivende Nordenskyer. Et lille Stykke norden herfor, i det blæsende Port Foulke overvintrede i 1860 den fantastiske Hayes, der ligeledes var Tilhænger af det isfri Polarhav.

Hayes' Teorier skulde modbevises af en anden Amerikaner, den sympatiske Hall, der med sit Skib „Polaris" trængte gennem Smithsund helt op til Thanks God Harbour, hvor han skulde dø af Overanstrengelse umiddelbart efter Hjemkomsten fra en lang Slædeekspedition.

Endelig trængte i 1875 to store engelske Skibsekspeditioner under Kommando af Nare gennem Sundet her, omtrent helt ud til det isfyldte Polarhav ved Nordenden af Robeson-Kanalen

Og lige overfor os, kun et Par Mil herfra, ligger Camp Clay, den sørgeligst berømte af dem alle her i Smithsund. Hertil var det, at Greely, efter at have overvintret ved Fort Conger 1881—83, tyede ned, da der to Aar i Træk ikke var kommen noget Skib op til ham. Og da Ekspeditionen endelig blev funden i Sommeren 1884, var der kun syv levende af de oprindelig syv og tyve; Resten var omkomne af Sult.

Lige bag Camp Clay, i en lille Fastlandsvig,

overvintrede Sverdrup med „Fram“ i 1899. Passerer man dette Sted, vil et Kors paa en fremspringende Klippe fortælle om, at ogsaa her har et Ekspeditionsoffer fundet den evige Hvile.

Saa er der Carry-Øerne, omtrent ved Indløbet til Smithsund, hvor Svenskeren Björling forliste sin elendige Skude paa sin dumdristige Vej til Nordpolen; en tragisk Ekspedition, hvis Undergang der aldrig er kommen Lys over.

Og endelig: Høvdingen og Veteranen heroppe, Robert E. Peary, som gennem det meste af en Menneskealder har kæmpet sin arktiske Forskerkamp netop paa disse Kyster.

En historisk Egn i Sandhed, der lyser af Daad og Bedrifter, men ogsaa en Egn med triste Minder om Viljer, der brast, og om Mænd, der mødte deres Skæbne.

— — —

Vor Hjemfart over Smithsund var begunstiget af fint Vejr. Paa første Dagsrejse kører vi sent paa Aftenen op i friske Bjørnespor, netop som vi sidder nikkende af Søvnighed og Træthed, asende med Hunde, der snart ikke vil længere for den Dag. Pludseligt Røre mellem Mennesker og Hunde, al Træthed som bortblæst! Læssene kastes ud paa Isen, og vi galoperer ind i Jægerens store Øjeblik, Mødet med det største Vildt, Hundenes Fjende — den gulhvide Bjørn!

Uvdloriaq den yngre kommer først og skyder den, og da vi slaar Lejr hen paa Morgenen, lyser den varme Sol over tre glade Mennesker og tredive mætte Hunde.

— — —

Hen imod Slutningen af Maj er vi atter paa Grønlandssiden og kan sætte Kursen mod Etah. Vi havde hidtil haft fint Vejr paa hele Rejsen, men nu begyndte det at trække op til Sydvest, og Vinden kom os hvinende i Møde og hyllede os ind i sorte, snefraadende Byger. Vi befandt os ligesom paa Skellet mellem ondt og godt, da vi kørte ud af Solskinnet og ind i den forrygende Storm, der heroppe paa Grønlands skarpe Hjørne ofte kommer fygende med Byger af Sten og Sand.

Og med Solen hørte ogsaa den gode Is op. Ved Kanes Havn bag Littleton Island kørte vi op paa den mest forbandede Iskant, jeg endnu har sat Spor i. Den var smal, saa der lige akkurat var Plads til vore Slæder, og dertil ujævn og skruet; hvert Øjeblik saa det ud, som om vore tunge Læs skulde tage Magten fra os og kaste os ud over den høje, stejle Isfod, ud i den fraadende Sø. Og Hav mellem Is og Sne, sort og rygende koldt, lægger sig altid med Uhygge over ens Sind.

Et lille Stykke fra Littleton Island faar vi Øje paa en Mand forude. Hej — det var den Hjælp,

vi saa haardt trængte til; Slæderne lod vi staa og løb frem, Manden, Hjælpen, Nyhederne i Møde!

Stormen slog os i Ansigtet, Havet larmede under os, og flængede, flygtende Skyer jog hen over Himlen; det var pludselig, som om Vejrets Uhyggestemning trykkede os ned og tog vort Humør, nu da vi skulde møde Manden, der kunde fortælle os, hvad der var sket, medens vi havde været borte.

Og saa var det, at han standsede et Stykke fra os og blev staaende op ad en Klippevæg. Han havde altsaa daarlige Tidender til os! — — —

Begge mine Ledsagere standsede. Ingen af dem vilde være den, der først lagde Øret til Nyheden; de stillede sig ogsaa op ad en Klippevæg og saa modfaldne ud; det havde ingen Hast mere med at træffe Folk. Saa gik jeg frem.

„Søkongen" hed Manden; han stod med nedslagne Øjne, som havde han Samvittighedsnag over at skulle meddele os noget, der vilde gøre os bedrøvede. Han stammede i det, da han begyndte at tale, Ordene vilde ikke frem; Vinden foldede hans lange, sorte Haar ud fra Pelsen som en Sørgefane.

„Den onde Skæbne er slaaet ned over os, medens I var borte, vi er blevne tre færre, siden I rejste!"

Og saa fortalte han stilfærdigt med en Stemme, som Sorgen gav en forunderlig skøn og højtidelig Klang, at tre Børn, Alinaluks to Sønner og Qulutanguaqs lille Datter, legende med deres Slæder paa en Skrænt var kørt lige ud i Søen over den høje Isfod og var druknede for Øjnene af deres Forældre. Deres gamle Bedstefader, Ingapaluk, havde bundet en Kobberem om Livet og kastet sig i Havet efter dem, men Strømmen havde hurtigt ført dem bort.

Det var Døden, som havde blandet sig i Børnenes Leg; og Døden heroppe blandt dem, der har saa daarligt Raad til at blive færre, synes altid saa meget grummere og ubarmhjertigere end der, hvor den tager fra dem, der har mange at miste af.

Hvor holdt jeg ikke selv af de tre smaa, vi nu aldrig mere skulde se! De havde leget netop paa samme Skrænt forleden, da vi kørte forbi. Spændingen bestod i at komme farende i fuld Fart oppe fra en Bakke, der løb brat i Havet, og saa standse netop paa Dødens Rand ved den høje Iskant i et pludseligt Kast til Siden. Og de gamle, hvis Nerver sjældent protesterer, havde kun moret sig over de smaas Dødsforagt; thi heroppe advarer man ikke Børn mod farlige Lege, fordi ogsaa disse opfattes som en Indøvelse i Livet.

— — —

Da vi tavse og trykkede kørte videre igen med vore Slæder, der var højt læssede med sorte Moskusoksehuder, var det som et Ligtog, der sneg sig langs med det larmende Hav.

Vi naaede frem til Etah samtidig med Forældrene til de druknede Børn; de havde forladt deres Boplads og søgte nu Lindring i deres Sorg ved at rejse nordpaa.

Saa snart Alinaluk saa mig, gik hun hen til mig.

„Du har vel hørt det?"

„Ja."

„Du maa ikke beklage mig, du maa ikke stakle mig — nej, nej, slet ikke! For saadan er det nu eengang bestemt, at det skal gaa mig, Moder til Børn, der faar et kort Liv. De skynder sig bort, dem jeg holder af, de har Hastværk allesammen, min Mand og mine fire Sønner — jeg alene kan ikke dø. Og mit Sind bliver ondt mod alle dem, der lever."

„Stakkels Alinaluk!"

„Nej, nej, kald mig ikke Stakkel; jeg er det ikke værd. Jo, maaske fordi jeg lever, og fordi jeg ikke kan græde længer — jeg har ikke flere Taarer."

Ogsaa Qulutanguaq kommer hen til mig og sætter sig stille paa min Slæde. Vi sidder længe, uden at nogen af os taler. Saa siger han

TH. KRABBE FOT.

ISEN BRYDER OP VED KAP YORK.

endelig langsomt, med dyb Resignation i Stemmen:

„Ja, ja — vi, som lever af Havet, maa finde os i, at Havet tager; vi, som lever paa det smalle Land ved det store Hav!“

— — —

FORAAR I DE GAMLES LAND

STORMFUGLEN plejer at komme flyvende som det første Foraarsbud midt i Aprilblæstens fygende Kulde. Et skarpt Øje har set de smaa hvide Fugle falde som Sne ned over Fuglefjældenes øverste Tinder, og i samme Øjeblik lyder Raabet ud over Bopladsen:

„Qaquvdluit tikerqissut!"

Og straks myldrer det ud af Snehytterne; alle, der har Ben at gaa paa, kommer ud, sprællende af Glæde, og lader Raabet gaa videre ud i Fjældene. Vinterens Brod er brudt, Stormfuglen er set!

Men endnu er det bitterlig koldt, og man maa bygge sig Læmure af Sne, naar Solen frister til at holde Maaltid under aaben Himmel.

Blændende hvidt ligger Havet bundet af Isen, saa langt Øjet rækker; ingen rygende Vaager bryder Ensformigheden, ingen solende Sæler fører endnu deres Driverliv som „ugtut".

Isfjældsbankerne binder de milevide Flader sammen, og man kan roligt slaa sine Hunde til Søs og følge Bjørnesporene langt fra Land, ud til de

yderste Banker, hvor kun de største Isfjælde rører Grunden og overvintrer sammen med gamle Hanbjørne, der søger Ensomhed.

Men en Dag vokser der smaa hvide Skyer op over Toppene paa Fjældene i Øst, og saa kommer Føhnen, den store Foraarsstorm, alle har ventet paa, flænger Vinterisen op og sender Flagerne ud i Baffinsbugtens vilde Hav. Tilbage bliver kun en smal Bræmme langs Kysterne, den sidste Landevej for Slæderne, inden Havet helt bryder op.

Næppe har man faaet det aabne Hav indenfor Horisonten, saaledes at man i stille Vejr kan høre det drage Aande i lange, slubrende Skvulp, før der hurtigt foregaar en Forvandling med alt ude i Naturen.

Solvarmen tager til og faar mere og mere Magt, for hver Dag der gaar; Fjældene brunes og staar snebare med grønnende Græs paa Sydfaldene og venter nu kun paa Alkenes Millioner for helt at fejre Vaaren. Alt skifter Karakter, og man synes, det hele gaar paa nogle Dage.

Selv Isens Overflade bliver lind og blød og indbyder Sælerne til at komme op fra det kolde Dyb og tage Solbad. Med Lufferne og de knivskarpe Kløer bryder de det hvælvede Tag af Vinterens Aandehuller og kommer stikkende frem med det lille blanke Hoved, ser sig forsigtigt om

og hopper saa ud paa Isen for at rulle sig i Sneen og lægge sig til Rette for Middagssøvnen.

Ude ved Iskanten svømmer Søfuglene omkring; de er komne allesammen paa een Gang: Edderfugle, Alke, Søkonger, Tejster og Maager, og de snurrer omkring med ivrigt vippende Halefjer, pludrende og skræppende op.

Hej, nu er de atter tilbage ved deres gamle Rugepladser, den glade Parringstid staar for med sin Kappestrid og sine Slagsmaal.

Nu og da letter pibende Alke eller skrigende Maager op af Flokken og sætter Kursen mod det gamle Fuglefjæld, der endnu helt er omgivet af Is; de kredser lidt hen om det, genkendende og undersøgende, men flyver saa atter tilbage til det aabne Vand og de rare smaa Graafisk; thi først naar det lysegule Fedt har lagt sig over deres Krop og gjort deres Indvolde hvide, er de klare til Erotikens Strabadser.

— — —

Foraarets Begivenheder følger nu Slag i Slag. Isen slaar flere Revner, og snart faar Dønningerne helt Magten over den; den skyder Ryg og gaar i Stumper, og saa er der ikke langt igen.

Eskimoerne maa skynde sig med at tage Land for Sommeren; og enhver dygtig Fanger holder af at skifte Jagtmarker om Foraaret.

Det er dejlige Tider for dem, som vil flytte; Varmen er velsignet, og Jagten volder intet Besvær. Sælerne ligger paa Isen og sover, og de smaa Søkonger, som nu har samlet sig paa deres Fjælde, fylder alle Stenrauser og skovles op i Ketsere. Ingen fattes Føde.

Overalt paa Færdselsvejene møder man Slæder, der er paa Vej til Sommerfangstpladsen. Læssene taarner sig op, og midt i Kaos af det rørlige Gods og det uskyldigste Liggendefæ finder man Familiens Medlemmer; de mindste Børn er som Regel stuvede af Vejen, byltede sammen i Skind og surrede fast ved Slædens Opstandere.

Hvor man mødes, standser man og holder Maaltid med hinanden; og altid lyder der Latter fra disse improviserede Lejre, hvor der festes af Mennesker, der tager frit og graadigt af Livet og aldrig slaar Rod i Genvordigheder. Deres Tilværelse veksler med Aarstiderne, og aldrig faar de Tid at løbe sure paa Bopladserne, fordi de hvert Foraar tager nye Lande i Besiddelse.

— — —

Der gaar fra Kap York en gammel Flyttevej nordover til North Star Bay, dels over Land, dels over Bræ. Da den er meget besværlig, køres den kun paa de Tider, da Kystisen er opbrudt. Den kaldes haanende for „de ubeslutsommes Vej", fordi Folk, der kører den, som Regel ikke har

kunnet beslutte sig til at rejse, medens der endnu var Tid til at følge den slagne Isvej. Den er imidlertid overordentlig afvekslende og smuk, og den, som uden Bagage engang er bleven kastet ind i dens Uføre, vil aldrig fortryde at have gjort Bekendtskab med den.

Det er Grønland i Ekstrakt, oplevet paa et Par Dagsrejser, lige fra Bræens Ørken til Kystlandets Frodighed.

Vi kom et Foraar et Par Slæder i Følge fra en Bjørnejagt i Melvillebugten; vi skulde videre nordpaa, og da Isen ved Kap York var gaaet og Kysten gik brat i Havet uden Forland, var vi tvungne til at gaa bagom ad „de ubeslutsommes Vej."

Turen over Bræen kunde gøres paa et Par Dagsrejser, men vi fik Snestorm over os allerede paa den første Dag. Det smagte os ikke rigtigt; det var koldt, saa vi nøs, og vore Ansigter, som havde vænnet sig til Kystlandets bagende Sol, frøs hvide i Kulden.

Sneen hvirvlede om os, saa vi intet kunde se, og Stormens Pres var saa stærkt, at vi hverken kunde bygge Snehytte eller rejse Telt. Vi maatte lade staa til, og da vi fik Landkending, stod vi foran Qinerssuaq, „det store Hak", der som en mægtig Fjældport førte ned til Manîsorqat, „de gamles Land".

For at komme bort fra Bræen kørte vi derind. Vejen var tung og opløst; den førte gennem Kløfter, der var fulde af blød Sne, som gik os til Livet; vi maatte over Elve, der strømmede med iskoldt Brævand, og naar vi endelig kom op i Højderne, var Sneen helt bortblæst, og Slæderne maatte slæbes over Sten og Ler.

Men vi stred os frem med godt Humør; her vidste man dog, hvor det bar hen, og jo længere vi kom bort fra Bræen, des mindre blæste Stormen.

Over en lille Lokalbræ kom vi nu ud paa en Sø, og næppe var vi nede, før vi var inde i fuldkomment Vindstille; vi hørte kun Stormen rase bag os og over os; et enkelt hvirvlende Vindstød kunde vel forvilde sig ned, men ellers var vi helt ude af Uvejrets Zone. Snetykningen stod bag os som en Mur.

I samme Øjeblik vore Øren ikke længer var fyldt af Vindens Susen, naaede en anden Lyd os, og den kom forudefra: en Summen, der voksede til et øredøvende Kor, efterhaanden som vi kom den nærmere. Den kom fra tusinde Struber i en jublende Diskant, der steg og steg som en mægtig Lydbølge, der beherskede alt omkring os. Og for dem, der ikke vidste, hvad det var, vi kom imod, var det, som om vi gik ind til en larmende Fest.

Med Raab og Piskesmæld drev vi Hundene op over den sidste Kløft, og idet vi derfra kørte ud over en grusføget Rest af Vinterens Skarreis og kom ud paa en fritstaaende Høj, fik vi en Udsigt, som jeg aldrig skal glemme.

Landskabet skiftede Karakter som ved et Trylleslag, og vi stod paa Tærsklen til „de gamles Land", med Søkongernes berømte Fuglefjælde for vore Fødder.

Med Bræens Snefog endnu sviende i vore Ansigter og Bygernes gennemtrængende Kulde i vore Legemer var vi ved helt at miste Pusten her, hvor een eneste flyvende Hvirvel af Foraarsglæde slog os i Møde.

En frisk og skummende Elv snoede sig ned gennem et Drag af Bakker; Toppene var klædt med Lyng og Pil, men alle Skraaninger var eet Virvar af Stenrauser og skarpe Klippeblokke mellem hinanden. Men overalt, hvor Stenene levnede Plads, piblede det op af Jorden med saftigt Græs og et Myldr af brogede Smaablomster.

Dalene, som Elven løb igennem, lyste grønt af det tætte Græstæppe, der bredte sig over hele Lavningen.

En Flok hvide Snegæs stod paa Tæerne med strakte Halse og kiggede op imod os, og i samme Øjeblik vi standsede, lettede de frygtsomt paa de store Vinger; rabbende højt op i Munden paa

hinanden fulgte de Løbet nedover for at faa os paa Afstand, saa de atter kunde smide deres fede Kroppe i Grønsværet.

Vore Bøsser var i en Fart trukne frem af Læssene, men vi havde alligevel været for sene i Vendingen og fik ikke Gaasesteg denne Gang. Nu maatte vi nøjes med de smaa Søkonger, der var saa vældige i Tal, at de ikke tog deres Tilværelse højtideligt, men gerne lod Livet til Fordel for vore tomme Gryder.

Alle Stenrauser paa Bakkeskraaningerne var fyldt med Søkonger. De sad i tætte Kolonner og dækkede Stenene, og deres syngende Pippen og glade Fløjt samledes i een eneste stor Tone, der fik hele Landskabet til at klinge. Og naar de blev ivrige og slyngede deres Eh-didididi! ud gennem hundred Tusinde Struber, sang alle Fjældene af deres Latter, og vi maatte raabe højt til hinanden for at blive hørt.

Nogle Maager holdt til i Oasen, og naar de lettede og slog ned over en Klynge Søkonger, røg alle Flokkene i Vejret og føg ind over Bakkerne som et Uvejr; alt blev levende, og Jorden omkring os fik Tunger. Men saa snart den første Forskrækkelse havde sat sig, kom Sværmene tilbage igen med lynsnare Vingeslag, arrigt og forarget skrigende, og de kom da saa uimodstaaeligt en masse, at Maagerne et Øjeblik baskede klodset

og kejtet med Vingerne, for saa at gøre omkring og søge bort til en afsides Sten, hvor de i Ensomhed kunde lade Skammen drive over.

Og da jublede Søkongerne dobbelt skadefro: „Eh-didi, eh-didi!“

— — —

Søkongen er en lille Alkefugl paa Størrelse med en Stær; den holder ellers til ved Fjælde, der gaar lige ud i Havet, og her samler de sig i uhyre svømmende Flaader, dykkende og tumlende rundt efter de smaa Rejer, der er deres Føde. Manîsorqat er det eneste Sted, hvor de yngler inde i Landet mellem lune Bakker, og hvor de gennem Aarhundreders Gødning har skabt den smukke og ejendommelige Oase midt i Morænelandet.

Eskimoerne har givet det Tilnavnet „de gamles Land“; thi naar Foraaret kommer og det bliver besværligt at fragte rundt med alle dem, der ikke længer kan klare sig selv, bliver de sat herop i denne naturlige og uforlignelige „Højfjælds-Pension“, en af de skønneste i Verden. Her er Klimaet mildere og bedre end andre Steder i Landet, og Føden kommer flyvende, blot man sætter sig paa en Sten og holder en Ketser i Vejret.

I de gamles Land kan enhver opfylde den eskimoiske Fordring, at hjælpe sig selv, og naar saa Efteraaret engang kommer med Sne og Slædeføre, hentes de gamle tilbage til Bopladsen som

helt velhavende Folk, der ikke har nøjedes med at gøre deres Pligt ved at forsørge sig selv; men de kan nu som Regel give deres eget velkomne Bidrag til Vinterens Økonomi.

De har ikke blot Depoter af lækre Fugle, som Overskud fra Sommerens Maaltider; de har ogsaa store Lagre af Skind, dejlige, bløde Søkongeskind, der er garvede, som de kun kan tyggegarves af gamle, tandløse Gummer, veltørrede og skinnende hvide paa Kødsiden, saaledes som de skal se ud, naar de unge forfængelige Sønner, Døtre eller Børnebørn skal bruge dem som Inderpelse under de første Besøgsrejser paa Nyis.

— — —

I lang Tid blev vi holdende oppe paa Bakkekammen, betagne af Landets Skønhed og det overvældende Fugleliv, uden at kunne rive os løs for at fortsætte. Men omsider fik Hundene os vækket, og nu bar det ned over en Skrænt mod Mylderet, der hvirvlede op som Røg fra Fjældene, da vore glammende Hunde jog alle Sværmene op paa een Gang.

Nede ved Elven drejede vi om ad en Bakke og fik nu til vor Overraskelse Øje paa to smaa Telte midt i det oprørte Hav af skrigende Fugle. Vi kørte derhen, ivrigt udskældt af en gammel hinkende Hund, der stod bunden ved Elven som en Slags Vagtpost.

Næppe havde den udstødt sit første Bjæf, før Teltforhængene blev revne til Side og gamle Mennesker kom stavrende ud, lidt langsomme i Bevægelserne, men friske og overgivne som Ynglinge i Stemmen.

Jeg havde straks genkendt min gamle Ven, Bjørnejægeren Sorqaq, og saa snart jeg havde bundet Hundene, gik jeg op til ham. Han var bleven staaende foran sit Telt, værdig og stolt som en Høvding, til Trods for at Alderen nu havde sat ham ud af Begivenhederne i Stammen.

Sit lange sorte Haar havde han skaaret af med en Kniv, og de korte Stubbe, der strittede i Vejret, gav ham et hærget Udseende, som stærkt understregede, at man her stod overfor noget, der engang havde været. Hans ene Pelsærme viftede viljeløst i Vinden uden Indhold og gjorde Skikkelsen endnu mere ubehjælpsom; hans ene Arm var bleven lam, den højre, som saa ofte med Dødsforagt havde svunget Spyddet mod en rasende Bjørn — og nu var han bleven degraderet til at tage Land blandt Fugle.

Han stod der smilende og raabte mig sin Velkomst i Møde, og jeg saa straks, at han havde bevaret sit gamle Blink i Øjet.

„Endelig, endelig kommer der Mennesker til gamle, der er ude for at bjerge Livet!“

„Du her, Sorqaq?“

„Ja, ja, naar Søkongen søger fra Havet, kan en gammel Mand vel følge med.“

Gamle besynderlige „Hvalbard“; selv i sin Fattigdom havde han dog stolte Ord paa Læben.

Vi gik hen til hans Telt, der var saa lille, at man havde svært ved at sidde oprejst derinde, og da jeg saa de gamle, slidte Skind, maatte jeg med Vemod mindes det Kæmpetelt, der havde været hans under vort første Møde, da vi efter et larmende Kødgilde havde holdt Sangfest en hel Nat igennem.

Op ad Teltet stod hans gamle Lænsespyd plantet; skulde det ske, at en Bjørn nedværdigede sig til at besøge Bopladsen, skulde den dog ikke opleve, at gamle Sorqaq stod vaabenløs. Det var af tung Kaliber, med stort, fintskaaret Forstykke af Hvalrostand; Eggen, der var sleben, som skulde den bruges samme Dag, var omhyggeligt bundet ind i en Skede af Træ.

Jeg tog det i Haanden og mønstrede det; der sad dybe Mærker af Bjørnetænder i Skaftet, som endnu var farvet af Blod og Spæk. Og Sorqaq, der sluttede sig til mine Tanker, blev højtidelig i Mælet, da han sagde:

„Jeg er som Kajaken, der lægges paa Land for ikke mere at komme paa Havet. Skindene raadner op, og saa er der kun et usselt og ubrugeligt Skelet tilbage.“

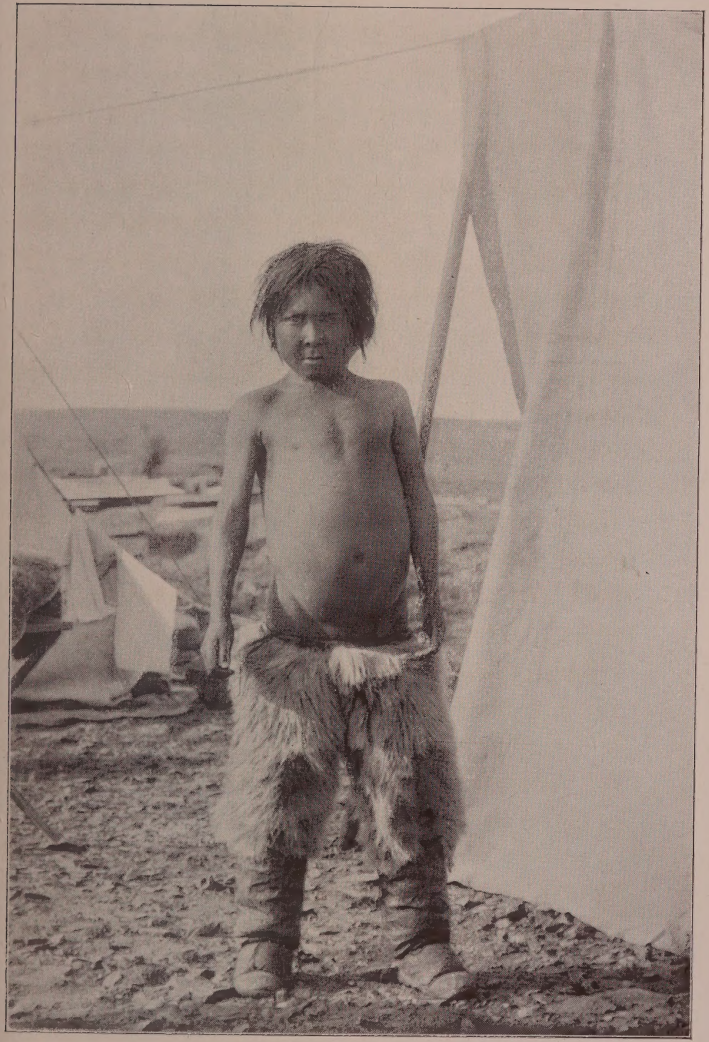

TH. THOMSEN FOT.

DRENGEN ORFIK.

Nede ved Elven stod den gamle tandløse Hund og skældte paa de mange fremmede Hunde, der laa med unge, blanke Pelse og bredte sig frækt omkring den. Det var hans sidste Bjørnehund, og den og hans Spyd var det eneste, han nu havde tilbage som Minde om de Tider, da han forsvandt med hver Lystid og blev borte paa ubestemt Tid.

— — —

Det andet Telt tilhørte Qilerneq, „Knuden med det hvide Haar". Han og Sorqaq havde altid været Kammerater i Langfarternes Tid, og nu havde de ogsaa lagt op sammen. Knudens Ben var blevne stive af Gigt, og han humpede besværligt omkring, støttet til en knækket Harpun.

Kun sjældent kom de to gamle op i Stenrauserne for at fange Fugle, selv det var de blevne for defekte til; de maatte love for, at deres Koner endnu var raske nok til at svinge en Fugleketser. Saaledes kom Nemesis over de to Mænd, der hele deres Liv igennem havde prædiket Læren om „den sølle Kvinde": Deres Koner ernærede dem i deres Alderdom.

Denne mærkelige Boplads, som Stormen havde forslaaet os til, havde endnu et Medlem, og det var den døvstumme Dreng Usukutaq, der var medtaget som Løbedreng for de gamle. Han var et sølle forældreløst Udskud, kendt for

sin ualmindelige Tyvagtighed, rimeligvis fordi han tidligt havde opdaget, at han intet fik, naar han intet tog.

Og nu var han altsaa bleven forvist til dette Sted, hvor der intet var at stjæle, og hvor Ensomheden fjernt fra Legekammeraterne og alle Glæders Moder, det store Hav, tvang ham til at fange Fugle til de gamle og deres udlevede, halte Hunde.

— — —

Det er altid en Fest uventet at træffe Mennesker oppe i Ødemarken, og vi bestemte os derfor til at blive her Natten over. Vort Telt blev rejst og en Bjørnebov afleveret ved de gamles Kogested.

Det var længe siden, man havde smagt „rigtigt Kød", og gamle Sorqaq, der levede op ved Lugten af Bjørn, traf øjeblikkelig Forberedelser til Festmaaltidet.

Kvinderne med Usukutaq i Spidsen blev sendt ud for at samle Klokkelyng til Brændsel, og Qilerneq humpede ned til Elven efter Vand til Gryden. Sorqaq selv nøjedes med at falde hen i gamle Jagtminder, idet han ud fra Flænsestykket, der skulde koges, digtede sig hele Bamsen op, dens Alder, dens Køn og hele dens Livshistorie.

Ak ja, det var, dengang man var et Mandfolk!

— — —

Dagen hældede mod Aften, og Solen, der nu stod lavere paa Himlen, lyste mildt og varmt uden Middagens stikkende Glød. Røgen fra vort Kogebaal steg langsomt til Vejrs og blev staaende som en Dis over Hovederne paa os.

Rundt om Ilden laa de ensomme gamle, de halte, de enarmede og døvstumme Bopladsfæller med Glæde i Øjnene.

Bag os, over de østlige Randfjælde stod en hvid, rygende Taagebanke og spærrede for Udsynet; det var Stormen, som endnu rasede paa Indlandsisen.

Men langt ude i Vest skimtedes Havet gennem Kystliniens Kløfter, blankt og stille, med lysende Flager af Is og Isfjælde drivende langsomt for Strømmen.

Nu og da rejste sorte Skyer sig derude og kom bygende imod os, højt oppe i Luften, voksende og spredende sig, efterhaanden som de kom nærmere.

Det var Søkonger, der efter Jagten paa Havet vendte tilbage til deres Reder i „de gamles Land".

FORAN POLARNATTEN

I Tidernes Begyndelse levede Menneskene i et evigt Mørke; det var Nat altid, og ingen kendte Dagen.

Og Menneskenes Liv var evigt som Mørket, og ingen fandt Hvile i Døden.

Dengang syntes Verden meget lille, og man troede, at Bopladsens Møddinger var Jordens Grænse; thi ingen havde nogensinde haft Udsyn over Landene.

Og der var ingen Maane og ingen Stjerner og ingen Tid; thi alt var uden Ende.

Og Livet levedes uden Glæder, og Menneskene brød sig ikke derom.

Da skreg pludselig engang en gammel Kvinde i Angst ud i Vejret:

„Tag Mørket fra os og giv os Lyset og Døden!"

Og den gamle blev hørt.

Dagen aabnede sit Øje i Øst: Lyset vældede ud over Landene, og Døden løste Sjælene fra de trætte Legemer.

Og Menneskene saa, at Jorden var fuld af Skønhed.

Og alle Sind aabnede sig for den store Glæde, der er Lyset.

Gammel eskimoisk Myte.

JEG sad udenfor mit Telt og legede med mine Hunde, mine dejlige, glade Hunde. Og med de springende, halsende Dyr omkring mig følte jeg i straalende sundt Humør Glæden over at være deres Herre og Ven.

Jeg uddelte smilende mine kaade Ordrer om: „Løb“ og „Bytte i Sigte“, om „Hurtig Udrykning“ og „Fare paa Færde“; og Hundene, der vidste, at det hele var Leg og Løgn, adlød logrende og undrende.

Pludselig kunde jeg springe op, samle dem alle omkring mig og pege op mod Fjældene: „Bjørn, Bjørn!“ Og straks skød de Ørerne tilbage, slog Halerne i Vejret og snuste Luften ind gennem Næseborene.

For det skulde da vel aldrig være Alvor alligevel?

Og saa fik de Signalet til vildt Løb, studsede en Smule og kastede sig saa i sejrsikker Galopade op gennem Dalen og ud i Fjældene. Men længe varede det aldrig, før de kom tilbage igen, med de lange, blodrøde Tunger ud af Halsen, svedige og bebrejdende. „Blind Alarm! Men hvad gaar der dog af dig?“ bjæffede de og saa fornærmede ud, blot for at lade sig narre igen.

Den unge Arnajaq stak engang imellem Hovedet ud og lo over til mig; Glæden smittede. Hvor var de dog gode allesammen, Hundene og Arnajaq og alle de andre: Jagtfæller, Venner, Veninder!

Og saa dette bræfurede Grønland, som jeg har valgt som min gode Part af den store Verden!

For Resten er der i Øjeblikket ikke nogen som helst Anledning til Overstadighed, for vi er inde i Aarets lunefuldeste og ubarmhjertigste Periode. Det er Efteraar og netop paa den Tid, hvor der altid hænger en Snestorm over Hovedet paa alle Jægere, der færdes ude.

Solen viser sig kun en Smule over Horisonten, akkurat som en nysgerrig, der bare lige vil se, hvordan Jorden klarer det.

Den hvide Sne dækker allerede Landene, men Havet skærer endnu overmodigt Tænder ad Kulden, som vil binde det.

„Nej, ikke for saadan en Smule!“ brøler det og ruller sine Dønninger ind over Kysterne, hvor de stivner og straaler i blanke Iskrystaller.

Aa — disse grønlandske Efteraarsdage, naar Kampen mellem Mørket og Lyset staar paa, uforglemmelige i deres Skønhed og nervespændende i deres Rædsler! Luften fuld af Afsked og Opgør, Storme og Hav i Armene paa hinanden, og de vældige Fjælde i deres vilde Afgrundsstejlhed som tavse, undrende Vidner.

Og Solen, Solen!

Der har man nu gaaet hele Sommeren igennem og regnet det for en Selvfølge, at den skinnede for en baade Dag og Nat, og først nu, da den er ved at gaa under for et helt Fjerdingaar, er det, som om man pludselig opdager alt det

uundværlige, den gav, og at det store, kolde Mørke nu staar lige ind ad Døren til en.

Og Solen hævner sig paa de utaknemlige ved netop de sidste Gange, den viser sig, at blænde med en Farvepragt, der er skønnere og voldsommere end nogen Sommerdags.

Den er som en ung, dejlig Kvinde, der dukker op, blot for at vise sig og gaa. Og Himmel og Hav og Fjælde staar længe efter flammende i sære Farver, og selv Skyerne, der med Skumringen lister op over Horisonten, bliver slaaet af den skønnes Refleks og rødmer.

Der er Koketteri over Solens Afsked; men Eskimoerne paastaar jo ogsaa, at den er en Kvinde, der er bleven evig i sin Ungdom og uforanderlig i sin Varme.

— — —

Vi bliver otte Vinterhuse her ved North-Star-Bay og faar derfor ikke nogen uoverkommelig Konkurrence paa Jagtmarkerne. Men vi har mange Hunde, der skal fodres, og en eksempelløs Række af Storme lige siden aabent Vand er Skyld i, at vore Kødforraad kun er smaa. Vinterforsyningerne maa vi have paa Glatisfangst.

Men alt dette Uvejr og den utaalelige Vejrfasthed i Teltene har i Forbindelse med den stadig svindende Dag og det fremvæltende Mørke paa en mærkelig Maade lagt sig tungt over Sindene.

Det spores ganske vist ikke i Almenhumøret paa Pladsen; her spøges og les som sædvanlig, og alle er glade som de, der er sunde og har Mad nok foreløbig.

Alligevel ruger der en Tyngsel i Luften, som tager Magten fra enkelte; og en underlig navnløs Angst, der ikke kan forklares, giver sig Udslag i uhyggelige Anfald af ubehersket Hysteri, der, saa længe Anfaldet staar paa, ganske lammer Forstand og Bevidsthed.

Saadanne hysteriske Anfald, der er kendt fra alle Naturmennesker, kan naturligvis, foranlediget ved en pludselig Skrækfølelse, ogsaa iagttages paa en hvilken som helst anden Aarstid; men de er paafaldende almindelige sent paa Efteraaret.

Det er det store Mørke, der kommer og mare-rider de letvakte Fantasier; det er Raab om Lys, en psykisk og fysisk Protest mod en flere Maaneder lang Nat.

Det er derfor karakteristisk, at Eskimoerne trods deres levende Sans for Farver og Skønhed slet ikke synes om de knaldende Solskinseffekter. Det er grimt, siger de, og de har som sædvanlig rent praktiske og usentimentale Grunde for deres Standpunkter.

Man kan aldrig finde noget smukt, mener de, naar det bag al sin Herlighed kun rummer Trusler; og de ser sig derfor kun i Stand til at

opfatte den ganske himmelske Farvefanfare som en ubehagelig meteorologisk Melding om, at et Uvejr snart er over Fjældene. Følgelig er de ganske uberørt af de mange bedaarende Stemninger, der leger ud over Landskabet.

Og det er vel snart for de mere raffinerede det vidunderligste ved denne sene Solrødme, at den veksler i saa mange fine, brogede Toner, at der ligesom sænker sig en hel Farvedis ned over de nøgne Fjælde fra de hvide Bræer.

Og hele det vilde, barske Land faar Lysets vemodige Afsked over sig i alle de svindende Farver. Ind i Mørket — for lange, kuldesvangre Tider!

— — —

Jeg gaar ind i mit Telt og slaar op i Dagbogen. Den 1., 2., 3., 4., 5. og 6. Oktober: Forbandet Blæsevejr, Sydveststorme med Sne; Lamperne gaar stadig ud i Teltet, selv indendørs er vi nedsyltede i Snesjap; alt vort Tøj er fugtigt, Skindene, vi sover i, klamme, og hvornaar skal vi dog faa tørret noget som helst? For det bliver vist aldrig mere helt godt Vejr. Uh, dette Ælte! Det gør en klam helt ind i Hjerteroden!

Hvad er der nu løs? Raab og Skrig og vilde Aandesange udenfor! — Arnajaq og jeg styrter ud af Teltet.

Aa, er det ham igen, den unge, faderløse Qitdlugtôq? Har han nu et af disse Anfald igen?

Arnajaq giver et Skrig fra sig.

Nu har jeg minsandten aldrig . . . han gaar jo lige ud i Søen, og han kan ikke svømme; saa er det nok bedst, jeg kommer derop i Nærheden! Og jeg griber en lang Kobberem for at have noget at hale ham ind med og løber over til de andre Telte, der ligger et Stykke fra vort.

Qitdlugtôq er en stor, ualmindelig kraftig Fyr paa omkring tyve Aar. I normal Tilstand er han stærkt tilbagetrukken, næsten sky og genert; men under sine Anfald af dette besynderlige Hysteri bliver han aldeles vild, ødelægger og sønderslaar alt, hvad han kommer i Nærheden af, og er farlig for dem, der kommer ham for nær. Han har haft mange af disse Anfald i den sidste Tid og kan saamænd let risikere at blive ryddet af Vejen som farlig for sine Omgivelser. Forleden forsøgte han under et saadant Anfald at gennembore os med en Harpun ind gennem Teltaabningen.

Og nu — hvad ender dette her med? Jeg ser, at han har en lang, spids Flænsekniv i Haanden.

Da han er saa langt ude i Søen, at han har svært ved at staa oprejst paa Bunden, vender han pludselig om, falder, kommer dog paa Benene igen og naar ind til Land uden en tør Trevl paa Kroppen. En ung Pige, „det lille Æg“, som

siges at være hans elskede, gaar bagefter ham for at passe paa ham; alle andre holder sig i Afstand, for engang imellem gør han Udfald med sin lange Kniv højt hævet, og da maa „det lille Æg“ redde sig i Løb og behændige Spring til Siden.

Eskimoerne, der er saa vante til den Slags Optrin, at det ikke længer gør noget uhyggeligt Indtryk paa dem, kan som sædvanlig afvinde Situationen komiske Sider og skraaler af fuld Hals; og Qitdlugtôq gaar videre i sit drivvaade Tøj. Han kommer ganske tæt forbi mig; trods Kulden synes han slet ikke at fryse; hans Øjne stirrer vildt omkring, underlig rædde i Udtrykket, og det er, som om han slet ikke ser nogen af os. Han synger en Aandevise, uafbrudt, med feberhed Lidenskab.

„Det er de dødes Sang,“ hvisker man til mig, „og det er de afdødes Aander, han synger sammen med. Man siger, han er lykkelig, derfor skælver hans Stemme saa varmt.“

Pludselig giver han sig til at løbe og klatrer ud paa en stejl Klippeskrænt, der gaar lige ned i Havet; her tør „det lille Æg“ ikke følge ham, for ingen, der er ved sine Sansers fulde Brug, kan gaa der. Men han bevæger sig saa godt som uden Fodfæste, med en Sikkerhed, der forbløffer os alle. Saa er han oppe paa Sletten igen et

Øjeblik efter og styrer ned mod Teltene, hvor han gaar lige ind i „den lille Søkonge"s Telt; der er en tre-fire Smaabørn derinde. Men „Søkongen" følger efter, og med en Ro og Selvbeherskelse, der ene betinger det gode Udfald, tager han Kniven ud af Haanden paa den gale. Nu da han er uden Vaaben, foreslaas det, at han skal bindes; men det gøres ikke længer nødigt, thi han holder pludselig inde med Aandesangen, falder slapt sammen og kommer til sig selv. I samme Øjeblik skælver han over hele Kroppen af Kulde, han er atter sig selv, Menneske igen, uden Forbindelse med de afdøde — den tavse, sky Qitdlugtôq.

Om Aftenen anraaber en gammel Kvinde sine Hjælpeaander for at faa Klarhed over dette uendelige Uvejr. Det vækker Opsigt, at Aanderne svarer hende, at vor Boplads stadig er omsværmet af den unge Qitdlugtôqs Moders Sjæl; hun længes efter sin Søn og har Medlidenhed med ham, fordi han er bleven en ensom Mand; men ved sin Nærværelse foraarsager hun stadig Storm og Uvejr og Sønnens bestandig tilbagevendende Anfald af Hysteri.

Jeg blader videre i min Dagbog. Det er bevægede Introduktioner til Mørketiden.

Arnajaq, den stakkels skikkelige Arnajaq, rendte i et Anfald af Hysteri til Fjælds; der mødte hun

den nylig afdøde „Søkongeunge"s Aand, som vilde tage hende med Vold. Hun slog ham fra sig og kom i stor Ophidselse ned til mit Telt. Jeg var alene. Alt Blodet var løbet hende fra Kinderne, hun sang Aandeviser, saa Vejret var ved at gaa fra hende, og morede sig med at stable alt muligt Skrammel ude fra en gammel Teltring ved Siden af ind til mig. Da der ikke var mere Ragelse at finde, tog hun en Sten, der var saa stor, at hun knap kunde løfte den, og væltede den ind i Teltet til mig. Det hele foregik med en saadan komisk Alvor og med en saa udsøgt Omhu, at det var, som om hun bragte mig noget, jeg længe havde savnet og nu endelig fik. Og hun nikkede til mig, alvorligt og ansvarsbevidst, som om hun vilde sige: „Ja, vi to skal nu nok klare Livets Vanskeligheder sammen."

Da hun derpaa havde staaet et Øjeblik og med største Tilfredshed mønstret alt det Møddingskrammel, hun omhyggeligt havde anbragt rundt omkring i mit Telt, styrtede hun pludselig ud, tog sirligt hoppende smaa, kokette Tilløb og slog saa Kolbøtter i en forbløffende Fart Dalen til Ende foran mig, med et usigelig komisk, forbavset Udtryk i Ansigtet og alle mine Hunde halsende efter sig i oprigtig Undren.

Saa rejste hun sig igen, bankede sig i Hovedet med smaa Sten, og før jeg kunde forhindre det,

TH. KRABBE FOT.

UNGE KONER FRA KAP YORK.

sønderrev hun sin nye Ræveskindspels, som hun lige havde faaet og var saa stolt af — og vilde derpaa kaste sig ud i Havet. Jeg fik nu med stort Besvær baaret hende op til Teltet, hvor hun endelig kom til Fornuft igen.

Langsomt vendte Rødmen tilbage igen i hendes Kinder, og med største Forbavselse betragtede hun nu alle de Besynderligheder, hun havde begavet mig med.

Saadanne Anfald varer sjældent mere end en halv Times Tid, men har som forstaaeligt en stærk fysisk Udmattelse til Følge.

— — —

Ogsaa Inaluk, den omhyggelige, rare, altid renlige „Tarm", bedriver en Dag mærkelige Ting under et saadant Anfald. Manden brydes længe med hende, men opgiver det, da han ikke kan magte hende. Hun har faaet den fikse Ide, at hun absolut maa have fat i et Stykke Tang, vader ud i Søen omtrent til Halsen og naar med Nød og næppe Land igen, sejrsstolt, som om hun havde sat en Verdensrekord; og saa smider hun atter Tangen ud i Søen, stadig med den store Alvor over alt, hvad hun foretager sig, ligesom for at bevise, at det hele kun var en Demonstration — og løber derpaa til Fjælds med alt det vaade Tøj slaskende om sig.

Under alt dette er Manden ganske rolig gaaet

ud i Kajak, som om det hele absolut ikke vedkom ham, og sætter fast i en stor Hvalros lige ud for Bopladsen.

Inaluk ender stærkt forkommen og rød over hele Kroppen i mit Telt, hvor vi maa brydes med hende, da hun vil oversmøre vore Ansigter med Sod og Spæk — kommer endelig til sig selv og havner i min Sovepose. Varm The!

— — —

Saaledes glider vi ind i Mørket under en vis Angst og Bæven.

Polarnatten staar for; med hver Dag svinder Lyset, og op af Horisonten stiger det store Mørke, langsomt, som det der har Magten og intet at haste efter.

Urolige Tanker slaar ned i Sindene, flokkes og flygter, som Trækfugle i Opbrud, og svag over Afmagten skælver selv den stærkeste en Kende, nu da Livet skal leves i Mørke, naar den skinnende Sol gaar til Bunds i Havet og lukker Dagens Øje.

Man føler det komme, dønningesejgt og uafvendeligt, det store tavse Mørke. Snart vil det flyde ind over de vinterhvide Fjælde og slette dem af Dagen.

Alle de muntre Klange ude fra Naturens store Pulsslag, de mange friske Lyde, der fik os til at lytte, vil forstumme, og vi vil nu kun høre Nat-

tens spøgelsesagtige Hvisken eller Stormens glubske Hyl.

Hele Verden med de vidtfavnende Udsyn vil blive sagnfjern og lille, og lange Tider igennem skal man søge en Søvn, der ikke munder ud i en Morgen og derfor heller ikke giver den genfødende Hvile, som følger med at slaa Øjnene op til Lysets friske Brise.

Jeg ved det! Eskimoen gaar ikke i Hi med Solen og deponerer ej heller sin frodige Livsglæde i Skæret af det sidste Daggry. For Polarnatten er ikke ond at komme igennem; den har jo endog sin egen alvorlige og uforglemmelige Skønhed, som vi er taknemlige for at opleve.

Men det er ogsaa kun det: at staa foran Mørket, at se Dagene ubarmhjertigt svinde — der rejser Ensomhedsfølelsen i os. For vi er nu engang alle født til Lys og regner Solen for en Del af vort Hjerteslag.

Derfor er det, at man gaar ind i Mørket med et Gys, i Bevidstheden om, at Morgenens Gry ikke for lange Tider skal lade sin store, hvide Blomst folde sig ud over Himlen og stryge Landene ud af den sorte Nat.

NOMADEBLOD

KVINDERNE paa Bopladsen holdt Sangfest, og det var den gamle Kulapak, der var Indbyder. Hun havde gaaet fra Hus til Hus og kaldt Gæster sammen, lige til hendes lille skidne Hytte var bleven saa overfyldt, at der lige akkurat var Plads til, at de to, der skulde være fremme paa Gulvet for at synge, havde det allernødtørftigste Albuerum til de Legemsvridninger, der skulde ledsage Viserne.

Kulapak var den ældste paa Pladsen og tillige den fattigste; hendes Hus var det mindste, og kom man forbi hendes Kødstillads, kunde man ikke lade være at lægge Mærke til, at der ingen reelle Fangstparter laa deroppe; det var mest Knogler og Smaastykker, der gjorde Indtryk af at være Gaver fra andre og rigere. Men Kulapak havde ogsaa kun budt paa Sangen, Ædegildet kunde andre holde bagefter. For det var i de store Gilders Tid under den første Lystid; Hvalrosfangsten var netop begyndt, og det smagte godt at samles om Maaltider, der var gjort paa friskt Kød.

Kulapak holdt meget af Stammens gamle Sange, Aandeviser og Trommesange, der uden Ord rummede alt det i Verden, man ikke kunde tale om, men kun ane gennem sære og snørklede Toner. Hun var selv den bedste og ivrigste af Kvindesangerne, men hun lagde aldrig for; hun holdt af at vente, indtil det Øjeblik var kommet, da Tilhørerne var mere modtagelige for den Ekstase, der altid var Maalet med disse Fester.

Da jeg arbejdede mig ind i Huset, havde Sangen allerede varet i et Par Timer, og man kunde mærke paa de varme og levende Stemmer, at Stemningen var kommen op.

Aja—ja—ja, aja—ja!

To unge Kvinder, der var Forsangere, stod midt ude i svedige Menneskers Damp med det sorte, udslagne Haar bølgende ned over deres nøgne Overkroppe; vuggende i Hofterne smældede de med halvt lukkede Øjne Stroferne ud i Takt til en lille Tarmskindstromme, der gød Mystik over Glæden. Koret var dæmpet og diskret, men med en egen betagende, eenstemmig Styrke; Kvindernes klare Diskant og Mændenes brummende Bas flød sammen og slog en i Møde som en fjern underjordisk Sang. Den kom som en legende Vind, der havde faaet dystre og monotone Toner ude fra den mægtige Natur, der omgav os, fra Fjældene og fra Havet, fra Vinterens sorte Mørke

og Himlens blinkende Stjerner. Og derfor greb den her, runden som den var af sine Omgivelser, og baaret frem af Sind, der gav sig hen. Det var Toner, som talte uden at behøve Ord, for i de mange Stemmers Møde hørte man ligesom hele det mærkelige Liv heroppe stønne i Angst og Bæven eller juble i Mod og frejdig Livsglæde.

Aja—ja—ja, aja—ja!

Hver Plads i den nøgne, fattige Stenhytte var optaget; hele den inderste Del af Briksen var fyldt med Kvinder, som halvt afklædt, siddende paa Hug Krop ved Krop, dannede Koret sammen med Mændene, der sad rundt om paa Yderbriksen og langs Siddevæggene, halvt paa Skødet af hverandre, overalt hvor der blot levnedes dem Rum. Der var en kvælende Varme herinde, som gjorde den døsig og søvnig, der ikke sang med; og Spæklamperne, der næsten ikke kunde brænde i den tunge og fortættede Luft, havde kun ganske smaa, flakkende Blus, der kastede maleriske Skygger ind over den brogede Forsamling.

Havde man ikke vidst, at man var blandt glade og festende Eskimoer, kunde man godt have troet sig hensat til en Heksesabbat blandt Folkesagnenes Trolde, saa besynderligt saa her ud inde i Halvmørket. Børn, der havde været for smaa til at lades ene, var tagne med og fyldte op omkring paa Briksen; nogle diede deres syngende

Mødre, andre sov i Dynger, andre igen sad vaagne og saa til, suttende paa store Stykker raat Kød.

Saaledes holdt gamle Kulapak af at fejre sine Sangfester, og nu da Stemningen var oppe, sprang hun selv frem for at synge. Forsangerne plejede ellers altid at være to, der kendte hinandens Sange og var vant til at synge sammen; for enhver heroppe har sine egne Sange, smaa mærkelige Melodier, der fødes i en Stemning; men Kulapak var saa gammel, at hun ingen jævnaldrende havde, og derfor maatte hun danse alene.

Aldrig har jeg saa gribende set Inkarnationen af en gammel Nomade som den Aften, jeg første Gang hørte Kulapak synge og saa hende danse!

Hun havde forlængst passeret den Alder, hvor man ellers lægger sig til at dø som en udslidt Vandrer; hendes Haar, der, saaledes som Skikken krævede, var udslaaet, var kun graanende Rester af fordums Fylde, og hendes Øjne, der havde set saa meget ondt og godt, var blevne røde og rindende. Hendes Legeme var skrumpet ind gennem de mange Aars Slid, og de knoglede Hænder, der greb fat om Trommen, talte deres stærke Sprog om et Liv, der ikke var gaaet i Lediggang.

Men i samme Øjeblik Trommen begyndte at lyde og hendes spinkle Stemme brød den forventningsfulde Tavshed, var det, som om der blev gydt Ild gennem hendes svage Lemmer. Det gamle

Nomadeblod havde endnu sin Varme, og efterhaanden som hendes Yndlingssange fik fastere og fastere Greb om hendes Stemme og strømmede ud gennem de smalle Læber med sær tungsindig og vild Kraft — fik hun Tag i alle de Boplads-fæller, hun havde kaldt sammen.

Koret voksede omkring hende, som Baal der tændes, Kvinder og Mænd slog ind som hypnotiserede paa hendes Valg af Toner, og snart var alle de mange Mennesker, der sang under hendes Vilje, som Strenge, hun slog paa og beherskede. Hun var ikke længer den gamle, forhutlede Kælling, der havde bedst af at dø; hendes Legeme var som forvandlet, og smidig som en Jomfru vred hun sig i sikker og selvbevidst Takt til Sangen, idet hun slog sin uanede Vildskab ind i alle dem, hun tvang ind under sin Ekstase.

Længe sang hun saaledes, Sang efter Sang, som en øvet Sangerske, hvis Stemme følger Maal med Begejstringen; Tonerne fik blot en mørkere Lød, med en brændende, sælsom Magt, der kom strygende ind i alle de aabne Sind. Og det var, som om hun hentede sine Kræfter i fjerne Minder om de Tider, da hun med en ung og spænstig Krop hyllet ind i sit tunge, ravnsorte Haar kunde holde en hel Boplads vaagen, indtil Dagen gryede. Men med ét, netop som hun syntes at staa paa Tinderne af sin Sang, brød hun af og tumlede hen

paa sin Plads. Tilhørerne sad stille uden Ord. Kun nogle gamle, der havde overanstrængt Stemmerne i Koret, hostede genert og rømmede sig. Ingen vilde synge efter Kulapak, og lidt efter lidt ravede de mange sveddryppende Gæster ud gennem den lave Husgang, for at svale sig i den frostklare Nat.

Saadan var gamle Kulapak.

Jeg var hendes Gæst og var kommen rejsende til hende langvejs fra for at høre hende fortælle om det mærkelige Liv, hun havde levet. Efter Sangfesten var hun atter bleven den lille indskrumpede og hvidhaarede Gamling, der sad oppe paa sin Briks med Benene overkors foran sin Lampe. Slidte Huder af Bjørn og Ren laa spredt paa Lejet og fortalte om, at der her i Huset ikke længer boede nogen Jæger, der bragte frisk Fangst til Huse. Hun var Enke nu for fjerde Gang og en ensom i Stammen.

Som ung førte hun en omtumlet Tilværelse fra Favn til Favn, ombejlet af alle Mænd, indtil hun endelig blev hængende ved Iggiaq, „Struben", der var en stærk og godmodig Mand. Med ham levede hun lykkeligt i et Par Aar, indtil et Isfjæld en Dag kalvede ned over ham og knuste ham i hans Kajak. Saa var hun bleven gift med Avatarssuaq, „den store Fangeblære"; men ham beholdt hun heller ikke længe. En Efteraarsdag

var han kæntret i Kajak under Kampen med en Hvalros, langt fra sin Boplads, og var omtrent frosset ihjel, da hans Kammerater fik ham bugseret hjem; det kolde Bad slog sig paa Lungerne, og „Fangeblæren" oplevede ikke flere Sole. Hendes tredie Mand hed Angutivdluarsugssuaq, „det store Mandfolk"; han frøs ihjel under en Vinterflytning, men da var hun selv til Aars og havde voksne Børn. Desværre begyndte der nu at hæve sig Stemmer blandt Mændene om, at der vist ikke var noget Held ved hende; og da hun skulde giftes for fjerde og sidste Gang, maatte hun derfor lade sig nøje med en, som ingen andre vilde have, et skikkeligt Fjog, Stammens daarligste Fanger, der hed Qissuk eller „Træet". Hans Hjærte var for stort, og han kunde derfor ikke taale Jagtens Strabadser; og da han engang mod Sædvane havde været saa heldig at faa Part i en Hvalros, forløftede han sig og faldt død om blandt de flænsende.

Nu havde denne gamle, omtumlede Kvinde fast Hus ved Serfalik, hvor hun levede af Hvalrosjægernes Overskud fra Foraarsjagten. Dette betød ganske vist et forfærdeligt Brud med hendes Vaner — hun, som altid var vant til at flakke om og aldrig vidste, hvor hun skulde tilbringe sin Sommer, før Solen smeltede den sidste Is mellem Landene. Men efter at have hutlet sig gen-

nem et Par Vintre havde hun lagt op og var bleven bofast.

Serfalik er en Foraarsplads i Nærheden af Kap Alexander, hvor omtrent alle Stammens Jægere samles en kort og festlig Tid.

Jagten er altid overdaadig, thi Stormen river Isen op og holder den frisk og tynd hen over Hvalrossernes Madsteder. Og opsøger man Aandehullerne, harpuneres der som Regel flere, end Mennesker og Dyr kan sætte tillivs, inden man atter drager bort for at opsøge de nye Sommerpladser. Saa bliver Kødet liggende til fri Afbenyttelse for alle dem, der vil slaa sig ned og holde Maaltid.

Dette vidste Kulapak, og derfor havde hun sammen med sin yngste Søn Imerârsuk, „den lille vandholdige", bygget sig et Stenhus midt i alt det herreløse Kød.

Det var bygget af store, flade Sten i en rund Hvælving, ikke ulig en Skildpaddes Skjold. Alle Aabninger var fugede ud med Græstørv, og rundt om det hele var rejst en Læmur af store Sneblokke; der var derfor saa varmt derinde, at man kunde sidde nøgen paa Briksen, medens ens Tøj blev tørret og efterset. Overalt hvor man vendte Blikket, mod Loftet, Væggene og Gulvet, saa man store, sodede Sten, og man befandt sig derfor som langt under Jorden i en Hule.

Jeg havde Kaffe med, og for at forjage den tunge Døsighed, der altid følger efter Sangfesternes Dampbad, satte jeg Kedlen over Spækflammen og bryggede os en forfriskende Drik. Den stærke Kaffe gjorde sin Virkning, og det varede ikke længe, før vi var midt oppe i hendes brogede Minder.

Men det vil gaa for vidt her at oprulle hendes Liv, fra det Øjeblik hun blev taget ud af sin Moders Rygpose og selv begyndte at sætte sine Spor i Sneen. Alene hendes Ægteskaber vilde jo være Introduktioner til ualmindelige Oplevelser! Derfor nøjes jeg med at vælge en enkelt Episode, der fortæller lidt om, hvad de arktiske Eskimo-Nomader engang imellem maa gaa igennem paa deres Rejser; et lille Afsnit af en gammel Kones Vandreaar, der bærer Vidne om en Haardførhed, som ellers kun hører svundne Tider til . . .

— — —

En Vinter for ikke saa mange Aar siden foraarsagede Misfangst ved Etah en Katastrofe, der kostede flere Mennesker Livet. Det var i det Aar, „det store, hvide Skib", som „Fram" kaldes, havde anløbet Bopladsen; altsaa i 1898.

Kødforraadene slap op, og da Januar kom med sit spæde Lys, besluttede nogle Familier at bryde op for at drage sydpaa til andre Bopladser, hvor de kunde vente at finde Hjælp. Men dengang de

begyndte Rejsen, var de allerede afkræftede af Sult og Sygdom, en Slags Epilepsi, der gik paa Omgang og tog deres sidste Kræfter.

Under ganske smaa Dagsrejser drog de sydover, og da de intet Spæk havde til Lamperne, maatte de nøjes med kolde Snehytter, hvor de sultede og frøs. Men værst var det med Tørsten. Man fandt derfor paa at komme Sne i Hareskind og lægge disse ind paa den nøgne Mave; og naar Sneen blev fugtig, vædede man de tørre Læber dermed.

Da man var naaet over Bræen ved Kap Alexander, var imidlertid Kræfterne udtømt; og saa byggede man sig de Snehytter, i hvilke man halvanden Maaned igennem skulde kæmpe for Livet, indtil et Tilfælde reddede de faa overlevende.

Til at begynde med var der følgende Familier: Den store Qumangâpik, den ældste af Indvandrerne fra Baffinsland, hans Kone og en lille Søn. Saa var der Inuteq, en Søn af gamle Merqusaq, med Kone og Søn, og Kulapak, hendes Mand, „det store Mandfolk“, og deres fire Børn.

Endnu den Dag i Dag kan Kulapak komme til at gyse, naar hun tænker paa den forfærdelige Tid, de tilbragte her. Hun har prøvet at sulte mange Gange før og senere, det er ingenting; hun har været i Livsfare flere Gange, end hun kan huske, det er altsammen ingenting — mod

H. P. STEENSBY FOT.

STAMMENS ÆLDSTE KVINDE.

hin langsomme, sikre Gaaen Døden i Møde, som hun oplevede her:

„Det var som at dø et lille Stykke hver Dag. Vi regnede ikke med Dag og Nat, men sov og vaagnede, som det bedst kunde falde, og syntes, at der gik Aar inde i den kolde Snehytte, hvor alt Lys var lukket ude for Lunhedens Skyld. Engang imellem talte en af os for at spørge, om de andre endnu levede, og der svaredes da med matte og sløve Stemmer rundt omkring fra Halvmørket.

Først døde den gamle Qumangâpik og blev slæbt ud i Sneen udenfor Snehytten. Efter ham fulgte Merqusaqs unge Søn; han faldt en Dag om paa Gulvet og blev liggende der. I flere Dage maatte vi krybe hen over Liget for at komme ud; vi blev ligegyldige og gik af Vejen for ethvert Arbejde, der krævede den mindste Anstrengelse, indtil min Søn Qangaq en Dag tog sig sammen og fik den døde Mand slæbt ud til ham, der allerede laa ude i Sneen.

Qangaq var den eneste, der havde Kræfter til at gaa ud og skaffe den Smule Mad, der holdt Liv i os andre. Han satte Doner op omkring i Fjældene og fik engang imellem en lille Hare, som jeg skar ud i smaa Portioner og delte ud. Der var saa koldt i Snehytten, at det Kød, vi ikke straks spiste, øjeblikkelig stivnede til Is. Vi

frøs ogsaa en Del, fordi vi ingen Spæk fik. Men hvad vi led mest under, var den forfærdelige Tørst, nu da vi ikke længer havde Legemsvarme nok til at tø Sne op paa Kroppen. Vi havde nogle faa Tændstikker i vor Besiddelse, og naar vi syntes, at vi ikke længer kunde holde det ud, gjorde vi Ild op ved Hjælp af Renshaar og et lille Stykke Træ fra Slæderne og smeltede en Kop Drikkevand, som vi delte.

En Dag da Qangaq skulde hugge Træ til at fyre op med, stak han sig med en Kniv i den ene Fod, saa at hans Støvle blev fuld af Blod. Han led nu meget, da vi ikke kunde faa Kamiken ordentlig tørret, skønt vi alle skiftedes til at lægge den ind paa vore Maver.

Vi vilde gerne have, at Tiden skulde gaa hurtigt, men turde heller ikke sove for meget af Frygt for at fryse ihjel. Vi kunde dog ligge og døse, underlig slappe, halvt uden Bevidsthed; vi var blevne for usle til at fryse, for medtagne til at lide, vi var næsten følesløse.

Den Hare, Qangaq med Dages Mellemrum kom hjem med, forslog kun lidt. Godt var det derfor, at vore Mavesække skrumpede ind, saa at blot en enkelt Bid Kød kunde give os en Følelse af Mæthed. Det var saa lidt, saa lidt, vi behøvede for at drage Aande Døgnet igennem; vor Puls slog langsomt, og vort Hjerteslag var

saa svagt, at det sommetider kunde være svært at føle.

Naar vi ikke havde andet, aad vi smaa Skindstumper, eller vi tyggede Kobberemme fra Slæderne; men da vi ikke fik noget at drikke, der kunde bløde alt det tørre Mavefyld op, var det, som om det filtredes sammen i Maven og voldte os slemme Smerter.

I sine sidste Levedage blev den store Qumangâpik underlig i Hovedet. Han sang vilde Aandeviser, og naar vi forsøgte paa at fugte hans Tunge, slog han blot det kostbare Vand fra sig og sang endnu vildere med Omkvædet: „Jeg er den store Potte!"

Tilsidst klæbede hans Tunge fast til Ganen, man hørte kun en svag Rallen — og saa var han død.

Hver Gang en af os døde, blev Liget lagt ud i Sneen; der var snart flere ude end inde, og det var svært at kende Forskel paa dem, der havde opgivet Aanden, og dem, der endnu droges med Livet.

Til vor Forfærdelse begyndte ogsaa Qangaq at gaa fra Forstanden; han kunde sidde halve Dage uden Bevidsthed og synge ligesom Qumangâpik, og da var hans Øjne hvide og flammende i det benede, hærgede Ansigt. Derfor kunde stor Angst for hans Skæbne komme over mig, naar

9*

han engang imellem blev længe borte paa sine Harejagter. Han var min ældste Søn og den eneste, der kunde redde os.

Men Tiden gik, og ingen Slæder kom for at se til os."

— — —

Gammel, haardfør Kvinde som hun var, laa hun vaagen med lukkede Øjne, stiv i Kroppen af Kulde, men levende og rap i Tankerne; og Rædsel for, at hun tilsidst skulde være den eneste levende mellem lutter Lig, kunde sommetider gøre hende helt hed i Kroppen. Nej, saa havde de det bedst, som gav op og blev stive.

En Dag da hun ikke længer hørte Erqaissuaqs lille Søn klynke, spurgte hun Moderen:

„Er din lille Søn død? Jeg hører ham ikke mere."

„Ja, jeg har kvalt ham; jeg kunde ikke holde ud at se ham lide længer," svarede Moderen og brast i Graad.

„Aa, har du dræbt ham, den lille Stakkel!" sagde Kulapak. „Jeg troede, du gerne vilde leve med ham."

„Gaar du i Rette med en stakkels, fortvivlet Moder?"

„Nej, nej!" skyndte Kulapak sig at sige. „Det kunde aldrig falde mig ind. Jeg spørger bare."

En Dag i April, da de som sædvanlig laa og

ventede paa Død eller Frelse, hørte de en Lyd, som fik dem til at fare sammen og udstøde underlige svage Klynk, der skulde være Glæbesraab. Et Hundeglam havde lydt gennem Stilheden, og nu hørte man tydeligt Slædemeders glidende Lyd hen over Isen. Endelig kom da de Slæder, som skulde føre dem tilbage til Mennesker!

Man forsøgte paa at rejse sig, men faldt om mellem hverandre. Alle tumlede hen mod Udgangen for at kravle ud; og de af dem, der kom ud af Hytten, saa, at det var Uluagtoq og Kaungnaq. Men næppe havde disse faaet Øje paa de forfærdelige levende Skeletter, før de blev grebne af Skræk, vendte deres Hunde og kørte bort.

Intet er blandt Eskimoer saa frygtet som Menneskeædere; de betragtes med en overtroisk Rædsel, og de stakkels, udsultede Menneskers forfærdelige Udseende havde givet de to fremmede det Indtryk, at de i deres Undergang levede af hverandre. Derfor flygtede de over Hals og Hoved uden at hjælpe dem. — — —

Det var, som om de først nu blev klare over, hvor forfærdelige de maatte se ud, hvor mishandlede, hvor skrækindjagende. Hen paa Eftermiddagen døde Angutivdluarsugssuaq, Kulapaks Mand. Skuffelsen havde taget hans sidste Kræfter.

Saa gik der atter mange Dage ud i Taagen — Dage med Venten og Nætter med Lidelse — men

saa kom endelig Frelsen. Gamle Merqusaq var ude for at lede efter sin Søn og hans Familie og fandt dem som frosne, tilføgne Lig.

De eneste, der endnu var i Live, var Kulapak og hendes Børn. De fik Spæk og Kød, og snart lyste et Baand af spillende, varme Flammer i deres Lamper og tøede de stive Legemer op. Mad og Drikke bragte dem hurtigt tilbage til Livet, og en Dag da det var stille i Vejret og Solen stod højt paa Himlen, holdt de deres Indtog ved Sefalik, hvor Hvalrosfangsten allerede var begyndt.

Men medens ellers alle Oplevelser og Genvordigheder heroppe slaas hen og „smuldrer bort i Talen", saa snart man atter er „midt ude i Livets store Bredning", slutter Kulapak med at paastaa, at disse to Maaneders Sultetid under Aarets strengeste Kulde har sat et saadant Mærke i hendes Sorgløshed, at hun endnu kan gyse, livagtigt som var hun atter midt oppe i Kampen med Døden, hver Gang hun tænker tilbage paa hine Dage og Nætter, der kom og flød ud i hinanden i endeløs Fortvivlelse.

— — —

Nattens Stilhed har sænket sig over Bopladsen, hvor alle sover; vi er de eneste vaagne, og ikke en Lyd trænger ind i vor lune Stengrotte. Gamle Kulapak, der nu har endt sin Fortælling, rejser sig langsomt fra Briksen og trækker sine Støvler

paa. Derpaa gaar hun hen og skærer en lille Luns af noget Hvalroskød, der er lagt hen paa Sidebriksen, og kravler ud af Husgangen.

Jeg lægger mit Øje til det lille Kighul i Tarmskindsruden og ser hende nu i Maaneskinnet langsomt gaa op over Fjældet til en Stendysse, hvor hendes sidste Mand, „Træet", ligger begravet. Længe staar hun bøjet over Stenene og fremmumler en Formular, hvorefter hun lægger Kødet i Graven.

Den gamle Nomadekvinde, som elsker Livet i sit kolde, barske Land, bringer et Offer til den døde, for at det kan gaa hende vel, naar hun engang skal fortsætte sine Rejser i de evige Jagtmarker.

DEN LILLE MAAGE

Sommeren har kaldt Hvalrosserne ind mod Land. Før laa de langt udenskærs i store Vaager og sloges med Is og Uvejr; nu trækker de indover mod smult Vande for at hvile ud i Solen paa drivende Isskosser.

Havet ligger straalende af Løfter som et hvidt Baand om de stejle Fjældkyster og kruses kun nu og da i mørke, farende Strimer, naar Hvalrosserne kommer svømmende i Flokke og kløver Spejlet. Da genlyder Stilheden af fjerne og befriende Aandedrag, et stønnende Suk strømmer ud gennem Svælgene, og Dybets Pres paa de mægtige Lunger faar Luft og tømmes ud. En lille Røgsøjle driver op foran de blanke Hoveder og buede Rygge, og naar Indladningen er fuldbragt, forsvinder de store Dyr atter med et Dask og et sprøjtende Skvulp fra Bagluffernes spændte Vifter.

Men Hvalrosserne er ikke ene om at fejre Sommer. Luften er fuld af Klange, saa snart man lægger Øret til, og selv de nøgne Udhavsskær er sprungne ud af det store Øde. Edderfuglene er

begyndt at ruge, og overalt hører man deres Avôrq-avôrq!, der er en Havets Lyd midt imellem Sang og Skrig. Avôrq-avôrq! Snart varmt og fuldtonende fra en brun og dunhed Moder paa Reden, snart længselsfuldt og utaalmodigt fra en hvidbroget Fader, der er ude efter Føden; og en egen Stemning af Redevarme og Ømhed lægger sig over dit Sind. Og kommer du roende i din Kajak ud til Øen, vil du fornemme en Storm af Vingeslag, naar alle de Tusinder af Redernes Bevogtere flyver op og haster ud over Havet.

Vi ligger paa Sommerfangst ved Saunders Øen; mange Telte er samlede, og medens Kvinder og Børn nyder Solvarmen mellem Tuer og Græs, jager Mændene paa Havet.

Røgen fra Kogebaalene hæver sig stille op imod Himlen. Der koges mange Steder, og der smavses efter Evne, alt hvad en ædelysten Fantasi kan overkomme efter Vinterens omstændelige Holden Hus med Føden. Nu er der noget for enhver Smag: Kødfulde Alke, fede og velpillede Hunedderfugle eller unge Hvalrossers saftige Kød.

Vor Idyl skræmmes et Øjeblik op af sin Ro ved et Raab, der kommer fra Teltenes Vagtpost, „den lille Maage“:

„Se, se! Nu harpunerer de en Hvalros!“

Og langt ude til Søs faar vi Øje paa en Fange-

blære, der farer hen over Vandet, trukket af en dødssaaret Hvalros, medens alle de mange smaa Kajaker sætter efter Flygtningen og lader deres Lænsere suse ned over den, saa snart den kommer op for at drage Aande.

„Nu faar de en Hvalros!“ gentager „den lille Maage“ med sin skingrende Stemme, og hans store Øjne lyser, som om han selv var midt inde i Kampen og Spændingen.

Tatteratten eller „den lille Maage“ var engang Stammens bedste Jæger, den dristigste i Kajak, den hurtigste efter Vildren paa Fjældet og den mest udholdende paa Langfarterne efter Bjørn. Han lærte at bruge Bøssen før nogen anden, i de Tider da Buen og Harpunen var de eneste Vaaben, og naar han lagde ud paa sine Fangstrejser, havde han altid de uforfærdede og ærgerrige blandt de unge i sit Kølvand. Den, som besøgte ham, kunde ikke blive træt af at fortælle om al den Velstand, man mødte i hans Vinterhus, hvor Væggene var beklædt med Renhuder og selv Gulvet var af Træ; og alle, som kom der, blev overdaadigt beværtede, thi i hans Kødgrave laa Kød af alle Slags Fangstdyr i større Dynger, end nogen Vinter kunde tømme. Al denne Velstand nød han sammen med sin unge Kone, der passede hans Hus og beredte Skindene fra hans Fangst; og alt som Aarene gik og

hans Færdighed voksede med Erfaringen, for han videnom langs Kysterne og jagede aldrig forgæves.

Men saa hændte det en Dag, at den lille Maage blev syg. Han kom hjem fra en Jagttur, som sædvanlig med Sæl paa Slæb, men da han kom i Hus og skulde flænse, smertede det saadan i Lænder og Ben, at han maatte søge Hvile paa Lejet; og Skæbnen vilde, at han aldrig mere skulde rejse sig. I lang Tid svævede han mellem Liv og Død uden at være ved Bevidsthed, og da han langt om længe kom til sig selv og vilde rejse sig op, opdagedes det, at Benene var visnede under ham. Stammens bedste Fanger var bleven lam.

I Begyndelsen sad Sygdommen kun i Underkroppen; han kunde sidde op og bevæge Arme og Hoved; men efterhaanden som Aarene gik, bredte Lammelsen sig, Halsen blev stiv og Armene slappe. Nu er han efter en Menneskealders Sygeleje kun Skind og Ben, og Øjnene er det eneste, han kan bevæge. Saa længe han endda kunde røre et af sine Haandled, paastaar han, var det ikke saa galt fat, thi da kunde han dog dirigere en Kløpind hen til de mest angrebne Steder paa sit Legeme; men det er nu længe siden, og Masser af smaa blodtørstige Parasitter har fundet et udmærket Fristed i de Skind-

pjalter, der dækker over den forhenværende Storfangers Legeme. Selv Munden er ved at lukke sig, og for at kunne give ham Føde ind har man derfor maattet slaa hans Fortænder ud.

Saaledes er de legemlige Rester af Tatteratten, og saa uhyggelig er han at se paa, at man taber Mælet, naar man kommer ind til ham. Hans indfaldne Kinder og Kroppens benede Knogler fører Tanken tilbage til kendte Billeder af Indere, der er ved at dø af Hungersnød, og hans Omgivelser er saa fattige, hans Sovepose saa slidt og pjaltet, at man ikke skulde tro det muligt for et menneskeligt Væsen at friste Livet under saadanne Forhold.

Han er jo nemlig som lam og uhelbredelig i den beklagelsesværdige Situation, at hans fortsatte Liv af Landsmænd regnes for en Luksus, da han ikke kan hjælpe sig selv og heller aldrig nogensinde vil kunne komme til det. Takket være en opofrende Moder, der er hans Barnepige Nat og Dag i al hans Hjælpeløshed, faar han Lov til at leve, stik imod Stammens Love; kun Konen har man taget fra ham og givet til en, der kan forsørge hende.

Medens ellers mange unge og raske Mennesker gaar hen og dør under de Epidemier, som hyppigt hærger Bopladserne efter Besøg af fremmede Skibe, gaar Tatteratten altid fri. „Han er

udødelig", siger nogle. „Nej, der er gaaet Staal i ham," er der andre, der paastaar.

Det er sandt, han ser uhyggelig ud, denne levende Benrad; men kravler man ind til ham i hans Hule, hører hans Stemme og faar fat i hans store, runde Øjne, er man ikke længe om at opdage, at det ligefrem vælder med Liv og Humør i disse sørgelige Rester af et Menneske. Han har hele den raske Mands Appetit paa alt det, der foregaar ude omkring; han betragter i allerhøjeste Grad sig selv som en levende, og naar han ler gennem sin lukkede Mund og spotter Daarskab eller revser Overmod, kommer der altid den rene Askets Kraft over hans Ord. En vældig Sjæl maa bo i dette Legeme, som trodser hele hans Livs store Tragedie; og den Visdom, han tilegner sig som en stille Iagttager af andre Menneskers Forvildelser, har han god Tid til at bundfælde i sin store Ensomhed.

Han har trukket sig tilbage fra alt det haandgribelige, fra det, som vi hernede vil kalde for Haandværket i Tilværelsen, og da der ikke er andet tilbage af ham selv end netop hans Hjerne, der aldrig mere lader sig distrahere af Blod og anden Glubskhed, har han udviklet sig til at blive en Verdensboer, en, der har resigneret overfor sin Skæbne og som derfor altid befinder

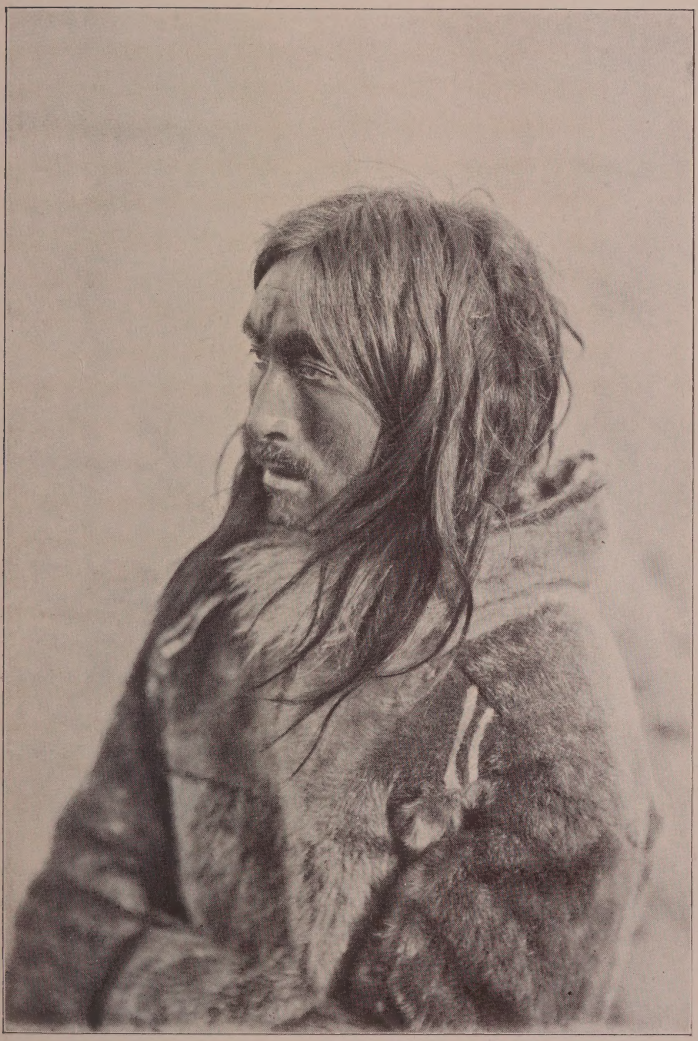

TH. KRABBE FOT.

MANDSTYPE.

sig i den Ligevægt, som saa ofte fattes andre, der maa færdes i Livets vekslende Vejr.

Derfor er det altid forfriskende at besøge ham og høre ham tale. Og ofte er det hændt mig, at jeg, naar jeg i mit farende Liv trængte til en Opstrammer gennem et Minde eller en Oplevelse, har sendt mine Tanker op til den lille Maage, der endnu af sin gamle Moder fragtes rundt mellem Bopladserne, surret fast til en Slæde og svøbt ind i gamle, luvslidte Huder. Han kan endnu samle de unge omkring sig, og skønt ingen hjælper ham og ingen er god imod ham, øser han dog op for dem allesammen af sit Livs rige Erfaringer. Og naar han kommer ind paa at tale om, hvorledes man lettest kravler ind paa en Sæl eller behændigst angriber en rasende Bjørn, da er alt ham endnu saa nær inde paa Livet, at han bliver stakaandet af indbildt Spænding.

Om sig selv taler han ikke; jeg har aldrig nogensinde hørt ham beklage sig over den Lod, der blev hans; da jeg engang med Vilje brutalt slog ned paa hans Fortid og sammenlignede den med den Maade, hvorpaa han nu maatte leve — svarede han mig med et Smil, der rummede hele hans vise Resignation:

„Du skal ikke beklage mig; med et Menneskes Legeme dør al Utilfredshed og Længsel efter For-

andring. Jeg har kun Ordene tilbage, de Ord, jeg hører, og de Ord, jeg selv giver. Og naar man engang imellem bærer mig ud under aaben Himmel, føler jeg kun Glæde over at beskue de vældige Lande, hvor mine Jagtstier engang gik. Nu har jeg kun een eneste Spænding tilbage, og den fornyer sig daglig, medens Sygdommen breder sig over mit Legeme; det er Spændingen over, naar den Dag vil komme, da den onde Skæbne vil lukke min Mund og gøre mig døv. Da vil jeg dø; thi Mennesket har ikke nok i, hvad Øjnene ser."

Dette er vel nok den yderste Grad af Resignation, man kan naa til, og det gør godt at træffe den hos en saakaldet vild og raa Mand.

Hvert Foraar, naar Dagene bliver lange og Solen begynder at varme, kommer hans bedste Tid; da forlader han sin Hule og bliver lagt ud paa en Slæde, med fri Udsigt over Hav og Land, og da vil intet kunne ske indenfor hans skarpe Øjnes Rækkevidde, som undgaar hans Opmærksomhed; straks raaber han det med sin skingrende Røst ud over Bopladsen og tager under Latter den Opstandelse, han skaber, som sit lille private Bidrag til Livet paa Bopladsen. Det er ikke for intet bleven til et Mundheld ved den Boplads, hvor han opholder sig, at „intet sker uden gennem den lille Maage."

Saaledes ogsaa i Dag.

Vi stod omkring hans Slæde og saa paa det spændende Skuespil, han havde indbudt os til. Pilende for Kajakerne gennem Vandet, og tunge Lænsere fløj hen over den saarede Hvalros, der kæmpede en fortvivlet Kamp for Livet med Søen fossende om sig. Trods den lange Afstand kendte Tatteratten alle Fangerne paa deres Bevægelser, og for hvert Kast, for hvert Angreb fortalte han os om, hvem det nu var, der gik frem. Og naar Hvalrossen haardt ramt rejste sig i Hvirvler af Skum eller dukkede under med Fangeblæren hoppende efter sig, gav han sit Bifald tilkende med den Sagkundskab, som det sømmede sig for en af Stammens bedste Harpunerere.

Hvalrossen var snart dræbt. Kajakerne samlede sig om den, fik Bugserlinerne ordnede og roede langsomt indefter med det tunge Bytte paa Slæb. Eftermiddagssolen kastede sine stærke Farver ned over Isfjældene, der drev forbi et Stykke ude, som Marmorpaladser med dybe, mørkeblaa Portaler og spinkle, himmelstormende Minareter. Luften var saa let og klar, at man kunde se mange Mil til Søs, og en Taagebanke, der havde ligget over Horisonten i flere Dage, var netop lettet og gav os fri Udsigt.

„Jeg drømte i Nat," fortalte Tatteratten, „at jeg

var til Havs i Kajak; foran paa min Kajak laa en stor Dynge Kiks, som jeg spiste af, hver Gang jeg laa stille og spejdede. Det betyder, at det store Skib vil komme i Nat, mine Drømme slaar aldrig fejl."

„Aj—aj! Tatteraq har drømt, at der vil komme Skib i Nat!" lød det nu fra Mund til Mund, og der var dermed rørt ved en Sag, som opfyldte os alle i lige høj Grad; thi i Slutningen af Juni plejer de skotske Hvalfangere at passere vore sydligste Bopladser, og da tales og drømmes der ikke om andet lange Tider forinden. Det er, som om alle de Længsler, der fødes under Vinterens Stavnsbaand, udfrir sig og skaffer sig Luft i Forventningerne om den Dag, da et stort Skib med fremmede Folk fra fremmede Lande skal komme til os med Bud fra Verdener, der ligger paa den anden Side de store Have . . .

Dage igennem havde vi forgæves været til Fjælds paa Udkig; adskillige Gange havde en lumpen blind Alarm skræmt os op af vor Ligevægt og slaaet os ind i den vilde Rabies, som altid følger med det første Syn af de store Masters Konturer ude i Horisonten; og nu var man bleven mistænksom og vantro overfor alle Raab. Kun Tatterattens Drøm bragte atter Spændingen paa sit yderste, og den ene efter den anden greb sig i at skælve og holde Vejret tilbage, saa snart et

Isfjæld langt ude fortonede sig skuffende ligt et Skib mod den klare Horisont.

Aftenen faldt paa, og en kølig Havbrise strøg ind over Teltene.

Ude fra Edderfugle-Øerne kom en Hvalfangerslup langsomt roende ind mod Land. Det var Kvinder og Børn og nogle enkelte unge Mænd, der havde været ude paa Æggetogt og nu kom hjem med Dagens Bytte. Baaden var en Gave fra en af de mange Nordpols-Ekspeditioner, der gennem Aarene havde benyttet sig af Landets Arbejdskraft, og skønt den trak Vand som et Sold og var bleven skrøbelig gennem mange Somres Puffen mellem Isflagerne, blev den dog altid holdt herude ved det aabne Hav, langt fra de stille Fjorde. Man raabte op og sang i Takt til Aareslagene, og al den larmende Ungdom fyldte Luften omkring os med godt Humør.

Tatterattens Øjne spillede, runde og blanke, over alt det, der her var at tage Vare paa. Naar en Sæl engang imellem dukkede op og sejlede nysgerrigt omkring langt fra Land, havde han allerede forlængst beregnet dens Afstand, før det var lykkedes os andre at faa Øje paa den.

Og medens vi saaledes sad ude og nød Sommeren, blev vort „aabne Øje“ af sig selv Midtpunktet for Bopladsens Liv. Gamle Kvinder kom og tømte deres Gryders Indhold hen over Klip-

perne foran os, og alle spiste uden Formaliteter under dette glade Sammenskud. Tatterattens Moder hældte Hvalrossuppe i Munden paa sin Søn og tyggede nu og da en Mundfuld Kød til ham, som hun stoppede ind med Fingrene.

Jeg sad et Stykke derfra og betragtede dette paa een Gang rørende og primitive Udslag af Moderomsorg og kunde ikke lade være at mindes et Par Episoder fra de mange Aar, vi havde kendt hinanden.

Den første Gang jeg traf ham, var under en Efteraarsorkan, der rasede netop her ved Bopladsen paa Saunders-Øen for adskillige Aar tilbage. Da hændte det, at en Sydvest satte Dønningen saaledes ind, at Søerne slog op over Husene og ind i Husgangene, som fyldtes med Vand, saa at Beboerne maatte flygte og hurtigst muligt rykke længere ind paa Land. Enhver havde haft travlt med at hytte sig selv og redde sine Kostbarheder ud af Husene, for det Tilfælde at Bølgerne skulde skylle alt væk — da man pludselig blev en Kvinde var, der raabende og gestikulerende sprang omkring ved et af de yderste Huse.

Det var Arnaruluk, den lille Maages Moder, og nu gik det op for alle, at den lamme Mand var bleven glemt inde paa Briksen under al Hurlumhejen. Huset laa paa et af de mest ud-

satte Steder, og Dønningerne slog ind gennem Indgangsaabningen med en saadan Kraft, at man hvert Øjeblik kunde vente, at de store Sten, Husene var byggede op med, skulde ramle sammen. Da det var umuligt at komme ind i Huset ad den sædvanlige Vej, maatte Taget rives op bagfra, og da der var bleven frembragt en Aabning saa stor, at en Mand kunde kravle igennem, blev han dirigeret ind. Her fandt han den ulykkelige drivende i Vand paa Briksen, hvert Øjeblik udsat for at blive suget ud gennem Udgangshullet, naar Søerne gennem deres Tilbageslag tømte sig ud gennem Husgangen.

Han laa ganske rolig og iagttog det hele, og et stort Smil gled hen over hans Ansigt, da hans Redningsmand pludselig stod foran ham og uden at spilde mange Ord paa Situationen stak ham op gennem Hullet som en anden Byldt, ud til dem, der stod parat til at gribe fat i ham. Han var temmelig medtaget, men ikke med et Ord beklagede han sig over den lille Forglemmelse, der nær havde kostet ham Livet.

Aldrig har jeg i højere Grad set det praktiseret til Bunds, at den, som ikke kan hjælpe sig selv i det eskimoiske Samfund, i en given Situation maa tage alt af Naade. Han var fuldkommen rolig, og kun Glæde lyste ud af hans Øjne.

Vi havde vort Stenhus længere oppe paa Land,

og da det ikke blot var det største, men omtrent ogsaa det eneste, der var bleven skaanet af Stormen, lod jeg ham bringe derop; i de Uger, han laa her, medens Husene ved Bopladsen blev sat i Stand, lagde vi Grunden til vort mangeaarige Venskab.

Han var fyldt med gamle Myter og Sagn, som jeg omhyggeligt har nedskrevet, og da han dengang endnu kunde bevæge Fingre og Haandled, udskar han smaa fantastiske Figurer af Hvalrostand, som senere havnede paa vort etnografiske Museum som et Udtryk for eskimoisk Kunstfærdighed. Det var dels Mennesker, dels Dyr, alle prægede af en skarp Iagttagelsesevne og en vis burlesk Realisme.

— — —

En anden Situation, som jeg ligeledes kommer til at tænke paa, nu da jeg ser ham madet af sin Moder som en hjælpeløs nyfødt, skriver sig fra et Møde, vi engang havde midt under Mørketiden i Nærheden af en Bræ ved Netsilivik.

Jeg var paa Vej nordover sammen med nogle Kammerater for at fejre nogle Kødgilder paa „Læsiden", da vi paa et Sted, hvor vi ellers ikke havde ventet at se noget menneskeligt, overraskedes ved en mægtig Lejrfakkel, der lyste ud over Isen. Hundene, som lugtede Mennesker og Nattekvarter, fløj af Sted med os, og i Løbet af en god

halv Times Tid havde vi tilbagelagt et Par Mil og kørte fuldstændig blændede op i en Snehytte, der var under Opførelse.

Næppe havde vi gjort Holdt, før vi hørte en Mand skælde, ude af sig selv af Ophidselse, og vi kendte øjeblikkelig Stemmen: Det var Tatteratten. Det lignede saa lidt dette Paradigma paa Ro at falde ud af Ligevægten, at vi stod som himmelfaldne.

Manden, der byggede Snehytten, var en skikkelig, men ikke altid lige heldig Fyr, hans Svoger for Resten, ved Navn Inukitsoq, som havde taget sig for at skaffe den lamme Mand lidt Tidskort i Mørketiden ved at køre ham paa en Besøgsrejse.

Det var bælgmørkt og saa koldt, at vore Pelse var hvide af Rimen fra vor Aande, og dog laa Tatteratten i sine elendige Skind med Ansigtet rygende af Varme.

„Jeg tror, han er gaaet fra Forstanden!“ raabte Inukitsoq. „Der har han ligget, lige siden vi gjorde Holdt, og skældt som en gal Hund!“

„Jamen hvad er der da sket?“

Inden Inukitsoq atter kunde faa Tid til at indføre et Ord, skar Tatteratten igennem med sin skarpe Stemme:

„Det er virkelig ikke, fordi jeg er kommen en Smule til Skade!“

„Men hvad er der dog?“ raabte vi igen i Munden paa hinanden.

„Han har knækket et Ben og en Arm under vor Nedkørsel fra Bræen. Hundene tog Magten fra mig, og saa gled jeg paa den glatte Is og maatte slippe Slæden, der trillede hele Vejen ned til Isfoden med Tatteratten. Han var jo surret fast til Læsset!“

„Og saa tror I naturligvis, at det er, fordi jeg har stødt mig en Smule, at jeg skælder ud? Aldeles ikke! Det er kun, fordi denne store, stærke Klodrian endnu ikke har faaet lært at styre en Slæde nedover en Bræ, at jeg blev gal i Hovedet. Saadan en Ungdom!“

Med dette ikke usædvanlige Udfald mod den opvoksende Uduelighed syntes endelig den lamme at være kommen til Bunden af sin Vrede, og han udstødte nu ved Synet af vore forfjamskede Ansigter en saa hjertelig Latter, at ingen af os til Trods for de knækkede Arme og Ben kunde lade være at le med; og saaledes udløstes som saa mange Gange før alle Genvordigheder efter disse mærkelige Menneskers Sædvane i Halløj og Kommers.

Nu laa vi altsaa ved Saunders Island i Sommervarme uden Ærgrelser af nogen Art og ventede paa Skotterne; og vi tænkte sikkert hver paa sin Maade paa det store Foraarsskib og al

den Uro, det vilde føre med sig. For mig betød det Bud fra Slægt og Venner, men for Tatteratten var det selve Æventyret. Roligt og majestætisk skulde Skibet dukke op af Havet og glide ind mod Iskanten; og i nogle faa Timer skulde der handles og tuskes og vendes op og ned paa alle de Begreber, man havde om, hvad der fandtes paa Jorden.

Skibene kom jo med store Besætninger paa over et halvhundrede Mand, der hver for sig medbragte de mærkeligste Forsyninger til Tuskhandelen med de vilde Folk, som de vidste skulde findes paa de yderste Grænser af deres Rute. Og Eskimoerne skulde forvirres over alt det, de ikke forstod, og bortgive mange af deres kostbare Skind for Bagateller, de ingen Brug havde for. Men det var nu eengang Skik i de første Tider, at mange af de hvide Mænd tog, hvad de saa, og gav i Stedet, hvad de fandt for godt.

Det, der for Eskimoerne var det væsentligste, var heller ikke saa meget Varerne, de tiltuskede sig, som de Oplevelser, der fulgte med. Skibene kom jo som store fremmede Fugle, ingen kendte; det var, som om de brød den hjemlige Luft med deres egne stærke Vingeslag og bragte med sig den Mystik, man kunde leve paa under Vinterens ensformige Mørke. Derfor steg Uroen fra Dag til

Dag under Ventetiden, og det blev vanskeligere og vanskeligere for Fangerne at holde Opmærksomheden bundet til Jagten. Man kunde næsten ikke overkomme andet end at vente paa det Øjeblik, da det vældige Raab om Skib skulde fylde Luften og indvarsle Sommerens største Begivenhed.

Men denne Gang skulde intet komme bag paa os; thi da Bopladsen gik til Ro, blev Tattaratten baaret op paa et Udsigtsfjæld, han maatte personlig hæfte for sin Spaadom. Og det blev lovet ham, at saafremt hans Drøm gik i Opfyldelse, skulde en Hund blive ham udleveret fra hvert Spand, og dertil vilde en forældreløs Dreng blive stillet til hans Disposition som Kusk.

Men da vi næste Morgen vaagnede, havde en tyk Taage lagt sig klam og kold over Landene, og man saa kun nogle faa Meter ud over Vandet. Det blev derfor foreslaaet, at den lille Maage, der endnu laa oppe paa sit Fjæld, skulde bringes ned i et Telt; i et saadant Vejr kunde hans Drøm vel alligevel ikke gaa i Opfyldelse. Et Par unge Mænd blev sendt op til ham for at bære ham ned; men til almindelig Munterhed forlangte han at blive liggende; thi han troede paa sin Drøm, og selv om han intet kunde se, vilde dog hans Øren staa mere aabne, naar han holdt sig paa Afstand af Menneskene.

Naar Skibet kom, vilde det lægge til ved Iskanten, omtrent ved Edderfugleøerne, og da Baaden var for lille til at tage alle med, var det bestemt, at man skulde følge Iskanten udefter fra Øens Østside. Alle Slæderne stod parate paa Isfoden, og selv det brogede Sammenskudsspand, der var lovet Tateratten, var gjort rede med Drengen Asarpana som Kusk. Drømme er saa lunefulde, og gaar de i Opfyldelse, maa det aldrig mangle paa en lille Belønning.

Om brændende Ønsker kunde hale en skotsk Hvalfanger i Land, skulde Tatteratten denne Dag kunne gøre det; thi det var kun sjældent, at man gad have Ulejligheden med at slæbe ham med ud til Skibet, hvor hans hele Oplevelse plejede at bestaa i, at han, liggende ude paa Isen et Stykke fra Vidunderet, kunde indaande den fremmede og gaadefulde Atmosphære, samtidig med at hans Øjne slugte Gaader.

Og nu var Dagen gaaet; Taagen laa lige tyk og uigennemtrængelig, og man var allerede begyndt saa smaat at spotte Manden deroppe, der laa og frøs til ingen Nytte. Ingen havde været paa Fangst den Dag, men desto flittigere var Gryderne bleven tømt, og da Aftenen kom og Mad-Døsigheden med den, begyndte man at tale om at gaa til Ro for at sove Taagen væk — da et skarpt Raab lød ud over Fjældene:

„Siggartarpaloqissoq!“ (Man kunde høre ham fløjte!)

I samme Øjeblik var det, som om en Orkan ryddede op i Teltene og blæste Folk ud, og snart stod de i een stor Klynge, spejdende ud i Taagen, musestille og forventningsfulde, da det kom igen, fjernt men dog umiskendeligt: et langt, søgende Pift fra en Dampsirene!

Først stod man som naglet til Pletten; det var Vejret, der samledes. Og saa kom Raabet, Jubelskriget:

„Skib, Skib! Det store Skib!“

Men den lille Maage laa oppe paa sit Fjæld med den lange Ventetids Kulde i sine Lemmer og et triumferende Sejrssmil om sine smalle Læber.

HISTORIER OM HVIDE MÆND

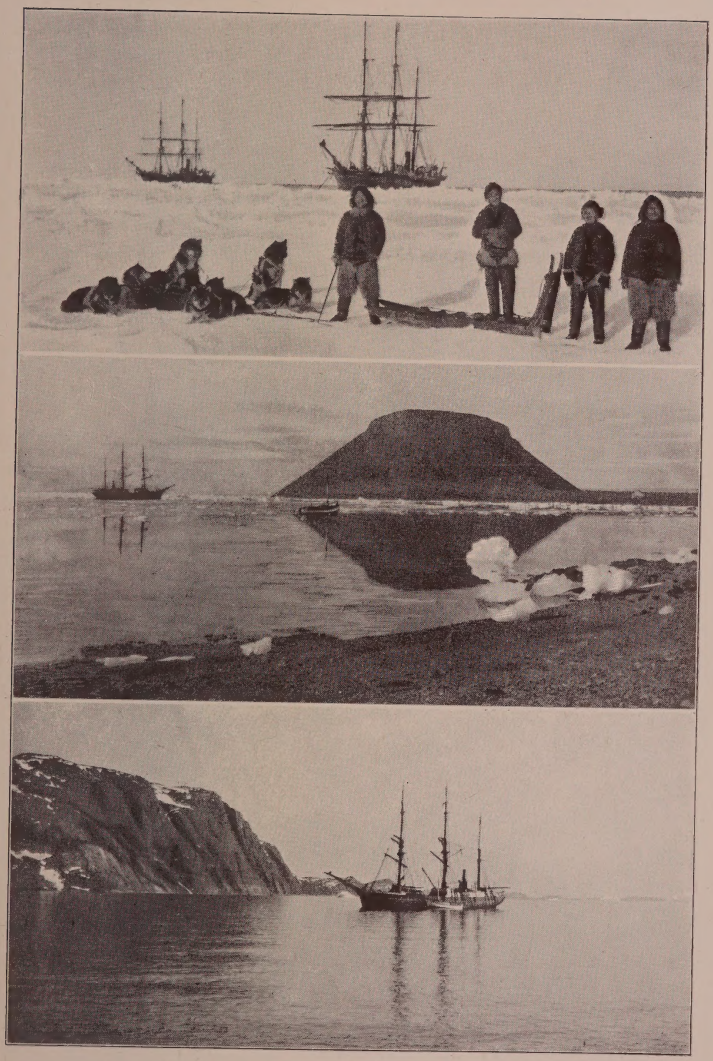

SKOTSKE HVALFANGERE VED ISKANTEN.
HAVNEN MED BOPLADSFJÆLDET I THULE.
„DANMARK“ VED TASIUSSAK.

Gamle Masaitsiaq sidder inde i min lille Stue og fortæller om alt det, han ved om sin Stamme og dens første Møde med hvide Mænd.

Hans Stemme har Mindernes Fjernhed over sig, og han taler sagte og langsomt, med Klang af Myte i sin Fortælling. Hans Ansigt er selv Historie, hans kloge Blik lyser endnu af alle de Erfaringer, et langt Liv har givet ham, og Alderdommens rolige Resignation har lagt sig om hans Mund, som engang udslyngede Herreord.

Han er af Legem en Olding, en kroget, hvidhaaret Mand, der taalmodigt venter paa den store befriende Søvn, som engang skal komme og udløse hans Skæbne. Hans Rejser er endt, og han forlader ikke mere Bopladsens varme Hytter; kun hans Tanker er stadig paa Langfart, utrættelige, klare og altid parate.

Vinteren igennem har vi, naar vi laa vejrfast for Uvejr, gennemgaaet alle de gamle Minder, der er gaaet fra Mund til Mund gennem Slægterne, og jeg skal i det følgende forsøge paa at give en Fremstilling af Stammens første Erindringer om

Tildragelser, der knyttede sig til hvide Mænd, saaledes som disse huskedes af Masaitsiaq og hans gamle Søster Arnaruluk.

SAGNET OM QAVDLUNÂTSAIT.

I de første Tider var alle Mennesker Eskimoer. Saa hændte det, at en Hund tog en Pige til Kone, og fra denne Yngel stammer de hvide Mænd.

Men Pigen skammede sig over sine Børn og satte dem ud paa Havet i en Støvlesaal, og saaledes for de ud til andre Lande og blev Stammefædre til alle de hvide Mænd.

De gamle skelnede mellem to Slags hvide Mænd: Qavdlunâtsait, der var fjendtligsindede og krigeriske, og Qavdlunât, der kom som Venner.

De fjendtligsindede anløb Kysterne i længst forsvundne Tider, og man fortæller, at de kom helt op til Øerne norden for Kap York i store Baade, som kaldtes for Qaqaitsut, eller „dem uden noget opstaaende", fordi de ingen Master havde. Alle Beretninger om disse ligger ude i Myternes store Taage; men da alle Sagn af Eskimoerne opfattes som historiske Sandheder og troværdige Minder fra „de Tider, da Menneskene havde stærkere Safter end

nu", er det berettiget, at de medtages som en Introduktion til Stammens Historie. Og med Stammen mener vi altsaa de Eskimoer, som har beboet og bebor Nordvestgrønland fra Melvillebugten og op til Humboldtsbræerne.

Hine Vikinger plejede at komme hen mod de første Mørkeaftener, naar Havet var isfrit. Da kunde det hænde, at store Baade kom sejlende, bemandede med mange Mænd; det var Qavdlunâtsait eller Nakasungnaitsut, „de kortlæggede", som de ogsaa kaldtes. De var meget krigeriske og overfaldt Mennesker overalt, hvor de traf dem. Der gaar følgende Sagn om et af disse Sammenstød:

Et Aar først paa Vinteren opdagede Slæder, som var ude paa Hvalrosfangst, at en af disse Qavdlunâtsaits store Baade var frosset inde i Isen ud for Northumberlandsøen. Da man vidste, at de før eller senere vilde angribe, gik man straks løs paa dem, bevæbnede med Lænsere og Harpuner. Isen var meget glat, og man havde derfor ombundet Fodsaalerne med Ganehud af Sæler; de kortlæggede, som ikke kendte denne Kunst, kunde ikke staa fast paa deres Fødder og blev hurtigt overvundne. Man plyndrede Skibet, og en af dem fik fat paa en stor, tung Kasse, som han kørte hjem.

Da han lukkede den op, laa der en dejlig Dreng

i den, som sikkert kun var bleven skjult i Kassen for at skaanes for Døden.

Manden lod nu den hvide Dreng vokse op sammen med sin lille Søn, og de to kom snart til at holde meget af hinanden. Den hvide Dreng plejede at fange Ravne til sin Plejebroder, og han opnaaede snart stor Færdighed i denne Jagt. Alle holdt meget af den fremmede Dreng, som blev opdraget sammen med sine jævnaldrende og lærte almindelig Fangst. Det fortælles, at han fik Hjemvé, naar han saa Himlen blive rød om Aftenen; saa begyndte han at tale om Mælk og søde Spiser, han havde været vant til i de hvide Mænds Land, og blev siden tavs.

En Dag, da han var ude paa Jagt, blev han borte og kom aldrig mere igen; kun oppe ved Kap York fandt man noget af hans Tøj, og de gamle fik derfor den Tro, at Hjemlængslen havde faaet en saadan Magt over ham, at han gennem Luften var faret til sine Frænders Land.

Saaledes beretter de gamle. Det er jo muligt, at der i disse gamle Minder skjuler sig et Vidnesbyrd om, at Islænderne i Sagatiden er naaet op i Smithsund paa deres Farter langs Grønlands Kyst; thi har de kunnet naa op til Upernivik, hvor en Runesten som bekendt er funden, er der jo heller intet i Vejen for, at de under gunstige Isforhold har kunnet sætte over Melvillebugten.

DET FØRSTE SKIB.

Den første historiske Beretning, vi har om Polareskimoernes Land, er fra Aaret 1616, da det opdagedes af Baffin. Han saa imidlertid ingen Mennesker, og det var først i 1818, at James Ross havde Forbindelse med et Eskimo-Folk, om hvilket man aldrig før havde hørt tale.

Der lever endnu i Stammen en gammel Kvinde ved Navn Kulapak, hvis Alder jeg anslaar til 60 Aar. Til hendes Bedstemoder, der hed Naujalik, knytter der sig et fjernt Minde om hvide Mænds Besøg. Det fortælles, at hun allerede som Barn aabenbarede ualmindelige Evner til at granske i skjulte Ting, og at hun havde forudsagt, at en stor Baad med Master vilde komme til Syne ude fra Havet.

En Sommerdag, efter at Vinterisen var brudt op og det stejle Kap York kun laa adskilt fra det aabne Hav ved en Strimmel Is, der gik ind over Bugten ved Bushman Island, kom det Skib, Naujalik havde varslet om, og lagde til ude ved Iskanten.

Da Polareskimoerne som alle Naturfolk ingen Tidsregning har, er det selvfølgelig umuligt nærmere at præcisere dette deres første Møde med

hvide Mænd; men da Naujalik, som det fremgaar af Kulapaks Alder, netop har levet ved Kap York paa den Tid, Ross opdagede Stammen, kan vi med megen Sikkerhed gaa ud fra, at det er Mødet med ham og hans Skib, der her har fæstnet sig som en gammel Myte.

Skibet skildredes af de gamle som et Vidunder af Snille, en hel Ø af Træ, der bevægede sig hen over Havet med Vinger og havde mange Huse og Rum i Dybet, fyldt med larmende Mennesker. Smaa Baade hang langs med Randen, og naar disse, bemandede med Mænd, hejstes ned paa Vandet og omsværmede det, var det, som om Uhyret fødte levende Unger. Det vakte først Angst og Forfærdelse, men siden megen Glæde.

Man troede ikke, at de hvide Mænd var rigtige Mennesker; man antog dem for at være nogle af Luftens Aander, der var komne for at besøge Inuiterne, og det var en udbredt Mening blandt alle de gamle, at de fremmede var saa fine og saa højt hævede over almindelige Mennesker, at endog deres Ekskrementer maatte være hvide og vellugtende.

Skibet blev kun kort Tid liggende, saa stod det atter til Søs med Solen skinnende paa sine hvide Vinger og blev borte i Horisonten.

Ross' Besøg hos de skikkelige og uforberedte Eskimoer var ogsaa vel egnet til at vække Op-

sigt, og jeg skal derfor supplere ovenstaaende fantasifulde og rørende Beretning med noget af, hvad Ekspeditionens Rejseskildring fortæller om Begivenheden.

Der berettes om, at Skibet laa ved Iskanten, da man pludselig til stor Forbavselse for alle om Bord opdagede menneskelignende Skabninger ude paa Isen, klædt i Dyrehuder og med det lange sorte Haar flagrende fra Hovederne, idet de under mærkelige Fagter løb ved Siden af deres Hundeslæder. De var komne ganske nær til Skibet, da der blev gjort en Manøvre med de store hvide Sejl, og dette havde til Følge, at de pludselig gjorde omkring og, som det syntes grebne af Rædsel, flygtede ind mod Land.

Ross havde en Sydgrønlænder med sig ved Navn Sachæus, og ham har de senere forklaret, at de troede, Skibet var en stor Fugl og Sejlene dens Vinger; og da disse begyndte at bevæge sig under Folkenes Raab, var de blevne bange for, at Uhyret skulde lette, og derfor var de flygtede tilbage til Land og havde gemt Kvinder og Børn oppe i Fjældene.

Der gik nu et Par Dage, hvor man fra Skibet gjorde sig alle tænkelige Anstrengelser for at komme i Forbindelse med Eskimoerne, men uden Resultat. I sin Fortvivlelse herover lod Ross tilsidst ved et Isfjæld midt mellem Kysten og Skibet

rejse en mægtig Stander med et Flag, hvorpaa Sol og Maane var malet ovenover en Haand, som rakte en Lyngplante frem. Paa Stangen hængtes yderligere en Pose med Gaver.

Desværre faldt denne Snedighed ikke i god Jord. Havde Eskimoerne før været bange, saa blev de nu aldeles rædselsslagne over denne mystiske Stang med det blafrende Flag, som de naturligvis antog for en eller anden farlig Krigslist. Af Nysgerrighed kredsede de i nogen Tid om den, men da de havde set tilstrækkelig længe paa de mærkelige himmelske Tegn og den venlige fremstrakte Haand, forsvandt de atter skyndsomst ind mod Land.

Da dette Forsøg paa Tilnærmelse var mislykkedes, hejste man et hvidt Flag paa Skibets Stormast, samtidig med at man sendte Sachæus ud paa Isen med et lille hvidt Flag i Haanden. Men Eskimoerne syntes heller ikke at have nogen Forstaaelse af de fredelige Hensigter med disse Manøvrer, og man vilde muligvis have fortsat med snedige Eksperimenter, der kun vilde have forvirret og skræmmet endnu mere, hvis ikke Sachæus havde vist sig som Situationens Mand og havde anmodet Ross om at faa Lov til at gaa ind til sine Stammefrænder, alene og ubevæbnet. Paa denne simple Maade opnaaede man endelig Forbindelse.

Det store Møde mellem Polareskimoerne og Sydgrønlænderen fandt Sted ved en bred Revne i Isen, saaledes at man stod lige overfor hinanden med en naturlig Hindring imellem sig, for alle Eventualiteters Skyld.

Til en Begyndelse lagde Dialektforskellen Hindringer i Vejen for en øjeblikkelig Forstaaelse af, hvad der skulde forklares; men Sachæus, der af sin Bedstemoder ved Upernivik havde lært en Dialekt, som Ross kalder for Hummoke-Dialekten, forstod, at det var den, der taltes, og forsøgte nu efter Evne at gøre sig forstaaelig ved denne.

Da han derefter havde fremført Ross' Ønske om, at Eskimoerne vilde aflægge et Besøg om Bord paa Skibet, blev der svaret med en indstændig Bøn om, at de hvide Mænd dog hurtigst vilde rejse bort igen og ikke bringe Ulykke over Stammen. Og de fortalte, at alle gamle med Kvinder og Børn allerede var bleven bragte i Sikkerhed oppe i Fjældene.

Ikke uden Besvær fik Sachæus nu forklaret dem, at det var fredeligt Folk, der var kommen til dem, og Eskimoerne var netop ved at indvilge i at følge med ham om Bord, da Ross, som jo var ivrig efter at træffe de mærkelige Mennesker, pludselig viste sig paa Isen, iført fuld Officersgala, saaledes som denne Scene illustreres i Eks-

peditionsberetningen. Denne fantastiske Fremtoning af et Menneske havde nær skræmt Eskimoerne bort igen; men da Venskabet med Sachæus nu eengang var indledet og det var bleven forklaret de undrende Vilde, at den mærkelige Dragt kun var et ydre Tegn paa, at den store Mand var alle de hvide Mænds Herre — lod de sig dog berolige og fulgte med om Bord.

Det tjener i høj Grad til Eskimoernes Ros, at de, trods alt det uforstaaelige, de saa, dog lod sig lokke om Bord og nede i Chefens Kahyt med Sachæus som Tolk gav kloge og værdige Svar paa de mange Spørgsmaal, der blev rettet til dem. Man tænke sig blot, hvilket Indtryk det har gjort paa dem, da man paa Dækket, antagelig for at more dem, slap et gryntende skotsk Svin løs — disse Mennesker, der jo kun var vant til at have med vilde Dyr at gøre! Eller at man foranstaltede en Taskenspillerforestilling for dem, eller lod dem se sig selv i Forstørrelsesspejl!

Det er af Interesse, at Ross sammenfatter sine Indtryk af dem i, at de alle taler med megen Kærlighed om hinanden og deres Familie og i det hele synes at leve lykkeligt, uden Kendskab til Sygdom og Krig.

Man forsøgte at foranstalte et Festmaaltid for dem, men de hvide Mænds Mad forekom dem modbydelig, og de spyttede alt ud, hvad de fik i

Munden; derimod nød de med Appetit raat Kød af deres medbragte Proviant.

Ross slutter sin Beretning med at udtale sin Forbavselse over, at ingen af disse Vilde trods store Foræringer vilde overlade ham et af deres Børn . . .

Dette var altsaa det første Skib. Men siden hen kom der stadig flere og flere, og en Overgang var der ofte Kvinder med. Disse var ikke Eskimoer, men hvide Mænds Koner, og de var milde og meget smukke.

Engang kom en saadan Kvinde i Land og satte sig ved Qipisunas Telt, og der blev hun siddende alene og bedrøvet hele Dagen. Qipisuna var en Mand ved Kap York, der for mange Aar siden havde mistet sin Kone. Den hvide Kvinde lignede fuldstændig den afdøde, og dennes Slægt fandt Ligheden saa slaaende, at man gav hende et Maageskind om Halsen; da smilte hun og gik atter ud til det store Skib. Derfor mente man, at det var Qipisunas Kones Sjæl, der var genopstaaet i den hvide Kvinde.

„Da Skibene saaledes hver Sommer anløb Kap York, lærte de efterhaanden at behandle os som Mennesker," fortæller de gamle, hvis Ord jeg her gengiver, „og tilsidst lærte de ogsaa at handle og blev snart meget begærlige. Engang da der laa to Skibe ved Kap York, ødelagde Besætningen

paa det ene deres Fartøj og solgte Tømmeret til os.

„Nangau, nangau!“ sagde de og gav os Knive, Synaale og Masser af Træ for Skind; og saaledes fik vi Overflod paa hvide Mænds Sager.

Men nogen Tid efter at Skibet var sejlet, blev alle Mennesker syge; flere og flere døde, og da man frygtede for, at Pesten skulde tage alle, flygtede Folk ind i Fjorden bag Kap York, idet de troede, at Døden ikke kunde naa dem der. Men Ulykken fulgte i deres Spor, og alle Folk, paa nogle faa unge nær, døde.

Isen lagde sig og Vinteren kom, og en Dag mødtes Slæder fra Kap York i Nærheden af Kap Athol med Folk fra Læsiden. Her berettede Kap Yorkerne om Sygdommen, og siden kørte Læsideboerne tilbage til deres Boplads nordpaa.

Folk var dengang samlede ved Pitsorauik i Mundingen af Inglefield Golf og ventede paa Lyset for at begynde Isfangsten paa Hvalros. Da de onde Tidender fra Kap York blev meldt, stimlede man sammen i Klynger og brød ud i Veklager over den Ulykke, der nærmede sig. Det varede da heller ikke længe, før Sygdommen naaede dem og Folk laa syge rundt omkring i Snehytterne, hvor den ene efter den anden døde. I store Skarer flygtede de ud paa Isen mod det aabne Hav for at komme udenom den onde

Skæbne; thi man tænkte sig Sygdommen som en usynlig ond Aand, man kunde undgaa ved Flugt. Men ingen af disse Mennesker løb fra deres Skæbne, thi ogsaa ude paa Isen naaede Sygdommen dem og ombragte dem.

Man fortæller, at der ved Pitsorauik levede to gamle Mænd, Tuluaq og Qaunaq, der døde under Sang.

„Lad os synge vor sidste Sang, lad os synge! Det er saa sørgeligt, at vi to nu skal dø!“ sagde den ene.

Og saa sang de deres Sange og døde.

Medens Menneskene saaledes led under Sygdommen og sultede, fordi ingen kunde gaa paa Fangst, maatte de tage deres Tilflugt til Hundene. De raskeste af Mændene harpunerede og flænsede dem og fordelte Kødet blandt Bopladsfællerne. Men der var ogsaa mange, som nægtede at spise Hundekød, fordi man vidste, at Hundene levede af Lig.

Pitsorauik, der ligger lige sønden for Kap Alexander, er berømt for sine voldsomme Nordenstorme, der med Byger af tykt Snefog kaster sig ned oppe fra Tindernes Bræer og hjemsøger Bopladsen. Efter disse Storme, der er overordentlig hyppige paa den Tid, der her er Tale om, var Snehytterne saaledes begravede i Driver, at de stakkels udmattede Mennesker laa og var

ved at kvæles, fordi de ikke havde Kræfter til at arbejde sig ud. Naar det lykkedes nogen at komme ud, borede de Lufthuller ind til de indespærrede, og der blev givet mange Udtryk for den Selvopofrelse, Mennesker kan lægge for Dagen, naar de lider sammen; thi det var forbundet med Livsfare at komme ud blandt de mange løse Hunde, der havde mistet al Respekt for Mennesket.

Der fortælles nu, at i en Snehytte var alle døde, undtagen en Dreng og hans Bedstemoder. For at redde hans Liv besluttede den gamle Kone at søge hen til en anden Snehytte, hvor hun vidste, at der levede Mænd.

Men næppe var de komne ud, før en Flok Hunde kastede sig over dem. Disse vidste efterhaanden god Besked med, hvem de turde angribe; Mændene var de endnu bange for, men dette var jo kun en gammel, svag Kone og en lille Dreng.

Saa snart Konen blev klar over, at hun ikke kunde holde Hundene fra Livet, raabte hun til sit lille Barnebarn, at han blot skulde løbe ind i den nærmeste Snehytte og redde sig, medens hun opholdt Hundene. Men Drengen greb en Harpun, der var stukket ned i Sneen, og løb tilbage til Bedstemoderen, som Hundene allerede havde revet omkuld. Da hun saa ham, skreg

hun, angst for hans Liv, gennem Hundenes griske Glammen, saa man kunde høre det ind i Snehytterne:

„Skynd dig bort! Skynd dig og red dig! Mig er der alligevel ikke mere ved; de har allerede revet begge Ørerne af mig!“

Og saaledes reddede hun Drengens Liv, idet hun ofrede sit eget.

— — —

Da Foraaret kom og Solen smeltede Sneen af de mange Snehytter, kom alle de halvspiste Lig for Dagen. Overalt laa afgnavede Menneskeknogler, og glubske Hunde sprang om mellem Bopladsens Rester og knurrede mod de faa udsultede overlevende, der magre som Skygger listede om mellem Husene for at se, hvem der endnu levede sammen med dem.“

Saaledes berettes der om de gamle Eskimoers første Møde med de hvide Mænd.

DEN STORE TAABE, SOM BLEV DRÆBT AF HVIDE MÆND.

Der hengaar nu mange Aar, uden at der indtræffer nogen Begivenhed af Betydning; det næste, der er gaaet over i Traditionerne, foregaar

saa sent som under „North Star"'s Overvintring 1849—50.

„North Star" var et af de mange engelske Ekspeditionsskibe, som var ude at lede efter den forulykkede Franklin; efter forgæves at have søgt at trænge gennem Lancastersund, søgte man Havn i Nordgrønland, og den 1. Oktober 1849 sejlede man ind i North Star Bay ved nuværende Thule og lagde sig i Vinterkvarter.

Eskimoerne havde allerede dengang vænnet sig noget til de hvide Mænd, særlig gennem engelske Hvalfangere, der nu anløb Kap York med større og større Flaader; men endnu havde dog Frygten Overhaand, og det vel ikke altid uden Grund; thi ofte melder Traditionen om, at „de fremmede er samvittighedsløse og uden Skaansel, fordi de er hvide Mænd".

De Minder, der knytter sig til „North Stars"'s Overvintring, bærer derfor alle Vidne om manglende Forstaaelse; men de har et troværdigt Præg og er alle navnbundne til bestemte Personer og Begivenheder.

Det er gamle Arnaruluk, der fortæller:

Min Bedstefader Qarqo stod og lavede sin Slæde, da han saa et stort Skib komme sejlende ude fra Wolstenholme; det styrede lige ind efter vor Boplads, og han gav sig straks til at raabe: Stort Skib!

TH. KRABBE FOT.

VORDENDE BJØRNEJÆGER.

Dette skete en Efteraarsdag for saa mange Aar siden, at Aininaq dengang bar Talagkavtina, Uvdloriaqs Fader, i Rygpose; Uvdloriaq er nu af Aar to Gang helt Menneske (c. 40 Aar).

Vore Mænd aflagde engang imellem Besøg hos de hvide Mænd, men vi Kvinder kom aldrig paa Skibet. De hvide Mænd holdt meget af at komme ned paa vor Boplads og gik da altid nysgerrige omkring og undersøgte alt, hvad vi havde; sommetider kom de ogsaa ind i Husene til os.

En Dag da de kom over paa Besøg, gemte en Kvinde, der hed Erqariussaq, sig under Skindene paa Briksen af Angst for de fremmede, hun endnu aldrig havde set. Medens de hvide Mænd nu som sædvanlig gik ude ved Husene og undersøgte vore Slæder og Fangstredskaber, kom Erqariussaq pludselig farende ud og gav sig til at synge Trommesange, vildt og voldsomt, midt i de hvide Mænds Klynge; nu og da pegede hun ud over Isen, formodentlig fordi hun vilde have, at de skulde rejse bort. Derpaa fór hun atter ind i Huset og gemte sig. De fremmede saa tavse og forbavsede efter hende og aflagde den Dag intet Besøg i Husene, maaske fordi de var blevne uhyggelig til Mode over Sangen.

Om Vinteren faldt det ind med haarde Tider, fordi Efteraaret havde givet daarlig Jagt, og mange

Familier samledes derfor ved Bopladserne for at rejse nordover paa Hvalrosfangst.

Dengang boede der ved Agpat (Saunders Island) en Mand ved Navn Aniutarssuaq, en ung Mand, men en daarlig Fanger, der lige var bleven gift med Inalunguaq.

Allerede tidligt paa Vinteren gik deres Lamper ud af Mangel paa Spæk, og saa brød de op og begav sig til Narssarsuk i Nærheden af Kap Athol, hvor Qulutarssuaq havde Land. Hans Lamper, vidste man, gik aldrig ud.

Ved Ankomsten til Bopladsen satte Konen sig paa et Stykke Is for at svale sig, mens Manden skyndte sig ind i Huset. Dette er imod Skikken heroppe, idet en Mand altid skal lade Kvinden gaa først ind til Varmen. Aniutarssuaq har ogsaa været flov over det upassende i, hvad han gjorde, for idet han stak Hovedet ind ad Husgangen, skyndte han sig at sige:

„Det er nok ellers ikke Skik og Brug, at man gaar ind før den Kvinde, man følges med."

Først længe efter kom Konen ind, for hun var bleven saa varm af Turen, at hun havde maattet sidde ude paa Isen og svale sig. De sov nu der om Natten, uden at man mærkede noget paafaldende; men Dagen efter begyndte Inalunguaq at snakke om, at hendes sølle Mand havde frosset saa svært undervejs.

„Jeg synes, du talte om, at det var galt fat med dine Fødder i Gaar.“

Herover blev Manden saa vred, at han var lige ved at give Konen en Lussing. Ogsaa her opførte han sig upassende; thi hos os maa en Mand ikke vise sin Vrede mod sin Kone, naar der er fremmede til Stede; men han var bleven hidsig og vrængede nu vredt:

„Hvad var det ogsaa for nogle Narrestreger, at du hvert Øjeblik skulde sætte dig paa et Stykke Is og svale dig? Naar jeg stod og ventede paa dig, saa var det, at jeg blev kold om Fødderne!“

Manden var en Dumrian og en Pjalt; hans Tøj var godt nok, og han skulde skamme sig noget for at fryse, naar han fulgtes med en Kvinde, der døjede af Varme. Ganske vist havde hun et lille Barn i Rygposen, og det giver altid Varme, men alligevel — —

Skønt det er saa mange, mange Aar siden, at dette foregik, ved man dog nøjagtigt, hvad Tøj Manden havde paa; thi de gamle, der er omhyggelige og forsigtige i de Meddelelser, de overgiver til yngre Slægter, har berettet om alle de nærmere Omstændigheder, der knytter sig til denne mærkelige Tildragelse.

Vi ved, at der det samme Aar havde været ualmindelig mange Blaaræve ved Agpat om Efter-

aaret, mange blaa, men ingen hvide; derfor havde han en ny Pels, der var syet af lutter blaa Ræve, uden den hvide Aterdliaq, der ellers plejer at gaa hen over Hætte og Skuldre paa vore Dragter. Hans Bjørnebukser var ogsaa nye, for han havde om Foraaret faaet Part i en Bjørn, som Qujakitsoq, Agpaleqs Fader, havde harpuneret.

Aa ja, det er mange Aar siden, altsammen, for Agpaleq er jo for flere Vintre siden død som en gammel Mand.

„Naa, men lad os saa se dine Fødder!“ sagde Inalunguaq.

Manden strittede imod, for han var jo flov, men nu vilde hele Huset se hans Fødder, og saa maatte han trække sine Støvler af. Det viste sig da, at han havde slemme Frostsaar paa dem begge og ikke længer kunde støtte paa dem. Og saaledes mistede han sin Kone, idet han maatte blive tilbage i Huset, mens Inalunguaq fortsatte nordpaa sammen med andre farende Mennesker, fordi de ingen Mad havde der paa Stedet.

Det blev værre og værre med Fødderne, og da man ikke længer kunde pleje ham, fordi alle Fangere maatte nordpaa for at fange Hvalros, kørte Uisâkavsak og hans Datter Arqatanguaq ham ind i Fjorden til det store Skib, i den Tro, at de hvide Mænd maaske kunde hjælpe den syge.

De hvide Mænd, der ikke havde andet at be-

stille end at vente paa, at det atter skulde blive Sommer, tog vel imod dem og lovede at passe Aniutarssuaq. Men til Uisakâvsaks store Morskab klippede de straks alt hans lange Haar af, vadskede ham over hele Kroppen og lod hans Tøj kaste ud paa Isen. Efter at han var bleven ren, iførte man ham hvide Klæder og lavede et bekvemt Leje til ham; det hang ned oppe fra Loftet og var bundet af Garn med Masker i ligesom de Ketsere, hvormed man fanger Alke ved et Fuglefjæld. Her laa han varmt og behageligt, og naar han trak i en lille Snor, kunde han more sig med at gynge frem og tilbage.

Man smurte lægende Salver paa hans Fødder, og de kom sig, for hver Dag der gik; men da han alligevel ikke kunde blive saa rask, at han kunde følge med nordpaa, blev han ene tilbage, da alle hans Landsmænd tog bort paa Fangstrejse.

Da man efter Lystid atter besøgte Skibet, var Aniutarssuaq sporløst forsvunden. De hvide Mænd pegede paa deres Struber og gjorde Tegn med en Kniv, hvoraf man sluttede, at de var blevne kede af ham og derfor havde skaaret Halsen over paa ham. Endvidere gav de ved Fagter at forstaa, at de havde stensat ham paa Ipiutaq-Tangen, hvor der ogsaa ganske rigtigt fandtes en frisk Grav.

Det rygtedes siden, at Grunden til Drabet skulde

have været den, at Aniutarssuaq ikke vilde give de hvide Mænd Nattero. Efter hvid Mands Skik sov man nemlig i Mørke, og man sov meget længe, da man havde Mad nok og derfor ikke behøvede at arbejde. Aniutarssuaq holdt ikke af dette Mørke om Natten, da det jo er Skik heroppe ogsaa at have Lys, naar man sover; og derfor raabte han op, naar han syntes, at der var sovet tilstrækkeligt: „Alt for meget sover I, elendige hvide Mænd!"

Dette blev man tilsidst led ved, og derfor slog man ham ihjel. Men han var jo ogsaa kun en Taabe, der ikke forstod, at man aldrig bør vække en hvid Mand, naar han sover. — — —

Om Sommeren, da Isen brød op, stod det store Skib til Søs ad samme Vej, som det var kommet, ingen vidste hvorhen.

DA „NAVLEN" BLEV BORTFØRT.

Allerede samme Sommer, i 1850, blev Kap York anløbet af et nyt Skib, der med Austin som Fører ligeledes var ude at lede efter Franklin. Ved Bopladsen tog de Eskimoen Qalaseq, „Navlen", med sig om Bord og sejlede bort, og siden

hørte man aldrig mere noget til ham. Eskimoerne mente, at han var bleven dræbt af de hvide Mænd; men Historien beretter, at man tog ham med til England, hvor han blev anbragt paa en Missionsskole. Han blev døbt og fik Navnet Erasmus York, og det var Missionskollegiets Hensigt, at han skulde sendes til Labrador som Hedningemissionær. Saa vidt naaede han imidlertid aldrig, idet han en Sommer druknede under en Svømmetur. Om denne Bortførelse erindres følgende i Stammen:

Det fortælles, at Qalaseq sammen med en Mand ved Navn Quluta et Foraar tog sydover paa Alkejagt, medens hans Moder Inugarsugkavsak og hans lille Broder og Søster blev ene tilbage paa Søkongefjældet ved Puersut i Nærheden af Kap York.

En Dag de var ude paa Fuglefangst, opdagede de ude paa Isen, et Stykke fra Land, mange Slæder, der var paa Flytterejse til nye Foraarspladser. Slæderne var højt læssede med Bagage, og der var Kvinder og Børn med, og de kørte langs med en stor Revne, hvor de søgte efter et Overgangssted. En Mængde Kvinder gik foran, og man hørte tydeligt Summen af Stemmer.

Inugarsugkavsak og hendes Børn, der i deres Ensomhed længtes meget efter Mennesker, skyndte sig at løbe dem i Møde; men da de kom ud paa

Isen, var der ikke andet igen end en Mængde Skrueis. Det var Fjældaander paa Rejse, de havde antaget for rigtige Mennesker.

Endnu før de var naaet tilbage til Land, brød der aldeles pludseligt et voldsomt Uvejr løs, saa frygteligt, som den gamle aldrig mindedes at have oplevet det, saa at al Isen knustes og drev til Søs. De levede derefter i mange Dage i Angst for, at Qalaseq skulde være drevet til Søs sammen med Isen, og de var netop begyndt at snakke om at forsøge paa at gaa til Kap York bagom Indlandsisen, da Mændene kom tilbage fra deres Alkejagt. Ogsaa de havde paa deres Vej mødt Fjældaander, idet de havde passeret et Telt, hvorfra der lød Graad og Jamren. En Slæde med Hunde stod oppe paa Iskanten, men da de vidste, at det ikke kunde være rigtige Mennesker, skyndte de sig blot forbi og naaede vel til Puersuk.

Efter disse mærkelige Tildragelser ventede alle de gamle, at der snart maatte ske noget usædvanligt, og dette slog ogsaa til; samme Foraar kom et stort Skib til Kap York, og med dette forsvandt Qalaseq.

Fjældaanderne varsler aldrig noget godt, naar de viser sig, og man maa derfor antage, at den stakkels Qalaseq hurtigt har fundet sin Død blandt de hvide Mænd.

Hans gamle Moder raadspurgte forgæves sine Hjælpeaander, men aldrig erfarede hun noget om sin Søns Skæbne.

DE HVIDE MÆNDS MISLYKKEDE RØVERI.

En lille munter Episode er bleven overleveret Efterverdenen fra Kanes Ekspedition 1853—55. Ekspeditionsskibet var frosset inde, og da man ikke kunde formode, at det nogensinde mere vilde komme los, havde en Del af Ekspeditionens Medlemmer, med Hayes og den bekendte danske Tolk Carl Petersen som Ledere, forgæves søgt at trænge ned til Upernivik med aabne Baade i Sommeren 1854.

Forsøget mislykkedes; man gjorde Venderejse, men allerede ved Tasiussaq, i Nærheden af Kap Parry, kom Efteraaret med Kulde og Is saa overraskende over dem, at de maatte lægge op og gaa i et interimistisk Vinterkvarter. Op ad en Klippe havde de bygget sig et Hus med Træ af deres Baad som Tag, og her blev de fundne ved første Islæg i en temmelig hjælpeløs Forfatning af Bjørnejægerne Qulutarssuaq, Agpalinguaq og Agpaler-

ssuarsuk. Disse havde lige faaet en Bjørn, men da de opdagede de hvide Mænd, var de dog saa forsigtige først at gemme Skindet og Kødet; thi det var dengang Skik og Brug, at hvide Mænd blot tog fra Eskimoerne, hvad de havde Brug for.

Efter at Herlighederne nu var lagt vel i Depot, kørte de derpaa ind til Qavdlunâqerne. Men længe inden de naaede Land, blev de modtagne med Raabet:

„Var der Spæk paa den?"

„Ja, det kan I tro, der var!" svarede Qulutarssuaq, nu da deres Hemmelighed jo allerede var røbet, og saa kørte de op og blev modtagne med stor Gæstfrihed af Qavdlunâqerne.

Om Natten sov de paa Qavdlunâqernes Vis med slukkede Lamper, og da de hen paa Morgenen vaagner, opdager de, at alt deres Tøj er borte; i Stedet for finder de kun de hvide Mænds elendige Klude. Da de kom ud, var ogsaa deres Hunde og Slæder bortført.

Iført de besynderligste Dragter satte de nu efter de flygtende Qavdlunâqer, som de naaede ved den store Hule ved Kap Parry, hvor de var gaaet ind for at smelte Is til Drikkevand.

Ved deres Ankomst kom de hvide Mænds Herre dem i Møde, bevæbnet med en vældig Bøsse. Den blev der dog ikke nogen Brug for, da Bjørne-

jægerne nøjedes med at le dem ud, fordi de var komne saa daarligt fra deres Rov.

Derpaa bragte de dem til deres Boplads Netsilivik, hvor man forsynede dem med nyt Tøj og derefter kørte dem den lange Vej (ca. 40 Mil) op til Renslar Harbour, hvor deres Skib laa. — —

I Carl Petersens „Erindringer fra Polarlandene" finder jeg Side 155 følgende, som jeg synes fortjener at sættes op mod den eskimoiske Beretning som et morsomt Dokument om, hvorledes de hvide Mænd refererer den her omtalte Episode.

Carl Petersen selv var rejst til Etah for at søge Assistance, da Dr. Hayes fik Besøg af nogle Eskimoer, netop de ovenfor nævnte. Amerikanerne, som hele Efteraaret igennem havde kunnet glæde sig over Besøgsslæder, der bragte dem den Proviant, de ikke selv kunde skaffe sig, belønnede nu de sidste Gæster paa følgende Maade, som skildret i Carl Petersens Bog:

Dr. Hayes gav disse Gæster en Dosis Opium, og da de var faldne i Søvn, trak man Pelsene af dem, og efter at have iført sig disse begav man sig paa Rejsen med Eskimoernes Hunde.

Efter nogen Tid vaagnede nu Eskimoerne, og da de savnede deres Pelse, benyttede de nogle af de efterladte Tæpper i Stedet for de borttagne Klædningsstykker og satte efter de bortrømte Ransmænd, hvilke de snart indhentede, eftersom disse

ikke forstod at køre en Hundeslæde. De blev derefter ved Løfter og Trudsler bevægede til at hjælpe dem . . .

Det er ikke uinteressant at sammenstille foranstaaende med den eskimoiske Opfattelse af Situationen. Thi gamle Arnaruluk afslutter sin Beretning paa følgende Maade:

Saaledes mislykkedes Qavdlunâqernes Forsøg paa at røve Hunde og Slæder, til Held for dem selv. Thi havde de forsøgt at køre videre alene til Skibet uden Proviant, vilde baade de og Hundene være sultede ihjel undervejs. Og nu gengældte Bjørnejægerne det Puds, man havde forsøgt at spille dem, ved at frelse dem fra Hungersdøden og fragte dem, klædt i varme Pelse, hjem til deres Kammerater.

Denne Historie gik siden Stammen rundt og vakte overalt den største Munterhed.

HVIDBJØRN

LANGT ude til Havs kom en gammel Hanbjørn travende gennem den skruede Is, med Snuden mod Vinden og alle Sanser skærpede. Det var hen i Marts Maaned, lige efter den Tid, hvor alle vandrende Rovdyr sulter. Men nu var Lyset kommet tilbage, og Jagterne kunde atter begynde for aabne Horisonter.

Det havde lige blæst en Storm, og Isen havde faaet brede Flænger, der løb i Zig-Zag mellem Isfjældene og stod dampende i den stille Frost. Engang imellem standsede den gamle Bjørn og stod med vuggende Hoved, gul og umaadelig i det flade Landskab, og bevægede Næseborene ud over de aabne Render.

Flokke af smaa, vinterhvide Tejster var allerede begyndt at rykke nærmere mod Land ad Stormens Kiler i den faste Is og svømmede pibende omkring uden at skænke den store sultne Vandrer nogen Opmærksomhed. Sæler kom skydende op fra Bunden og lod deres sorte Hoveder bryde Overfladen i en Krans af bristende Bobler; men saa snart de fik Fært af Bjørnen, stivnede deres

blanke Øjne, og idet de jog hele Overkroppen op af Vandet, styrtede de ned paa Hovedet i et skummende Plask. Da slikkede den gamle Bjørn sig sørgmodigt om Munden; den var mager og slunken og havde intet spist i flere Dage, og saa var det svært at skulle nøjes med Lugten af det friske, sødlige Spæk.

Det havde været en haard Mørketid for den at komme igennem, for det lod sig ikke skjule, at den ikke længer var den store Jæger, den engang havde været. Dens Tænder var blevne stumpe, Kløerne var ikke længer skarpe som Knive, og dens hele Krop havde ikke mere det spænstige Køds drædende Hurtighed, naar den rejste sig for at falde over et Bytte. Forgæves havde den søgt ud til det aabne Hav, hvor den saa ofte før havde jaget med Held, naar den, skjult bag en Skruning i Iskanten, kastede sig over Sæler, der søgte op for at faa Hvile. Men nu var den for mager til at holde Varmen efter det kolde Bad og søgte derfor Redning mod Land, hvor Sælerne plejede at holde til med deres Unger.

Midt under sit jævne Luntetrav begyndte den med eet at vejre Færten af noget spiseligt langt borte. Den var saa mager, at den ikke let tabte Pusten, og derfor satte den straks i Galop. Det varede ikke længe, før den naaede saa langt frem, at dens Øjne kunde understøtte Næsen, og saa

opdagede den midt ude paa den flade Is en Sæl, der tilsyneladende laa og sov.

I samme Nu smeltede den fuldstændig sammen med sine Omgivelser, bredte sig fladt ud over Isen med Benene langt fra hinanden og lignede ganske en Snedrive fra Vinterens Storme. Med Hovedet strakt fremover skød den sig derpaa langsomt og lydløst hen over Isen, indtil den ærgerlig rejste sig op og blev staaende med ludende Hoved, skamfuld og skuffet.

Dens gamle Sanser havde narret den; hvad den saa forsigtigt havde sneget sig ind paa, var kun de frosne Rester af en Sæl, som en anden havde holdt Maaltid paa. Dog, dens mislykkede Jagter tillod den ikke at være kræsen, og saa sulten var den, at den alligevel med Appetit gav sig til at knase løs paa de levnede Knogler. De vældige Kæber arbejdede støt og langsomt, og man hørte kun den malende Lyd af Ben, der knuses.

Men midt under Maaltidet slipper den Skrotten og rejser sig op mod Vinden med en ny Fært i Næsen. Længe staar den uden at rokke sig af Stedet, indtil den med eet lader sig falde og ligesom før sletter sig ud af Omgivelserne. Og saaledes bliver den liggende, uden at nogen Bevægelse røber, at den er levende.

Frem fra et Isfjæld et lille Stykke fremme kommer en ung Hunbjørn gaaende med sin lille

fede og ledløse Unge trippende efter sig. Langsomt skridter Moderen ud for ikke at trætte den lille, der ikke er større end en halvvoksen Hund. De kommer lige fra deres lune Vinterhi inde ved Indlandsisen, og Ungen er derfor endnu uden Træning. Fuld af kaade Narrestreger springer den op paa alle Driverne, der skraaner ud fra Isskosserne, og lader sig rutche ned paa sine glatte, sølvglinsende Haar. Vinden bærer fra, og ingen af dem har mærket noget til den gamle Frænde og Fjende, der ligger i Baghold og lurer paa dem.

Naturen, der kan være saa lunefuld, har lagt det mærkelige Morderinstinkt i de gamle Hanbjørne, at de, naar de er sultne, regner deres egen Yngel for den største Lækkerbidsken. Men forinden maa de bestaa forfærdelige Kampe med Moderen, hvem det ikke sjældent lykkes at redde Ungen fra den frygtelige Mages Kløer. Da er som Regel hendes eget Skind een Las, fuld af dybe Bid og Rifter, der efterlader Ar for Livet. . . .

Først da Moderen og Ungen var komne helt klar af Isfjældet og stod ude paa den flade Is, rejste den gamle Bandit sig langsomt op og knurrede uheldsvarslende hen mod de intetanende; den havde intet Jag, for den vidste jo, at Ungen, der endnu ikke kunde være nogen Løber, snart skulde stille dens Sult. Men først skulde der kæmpes med Moderen.

Den lille kaade og sorgløse Unge var netop kravlet op paa et Isstykke for at kure ned paa Enden, da Moderen opdagede den uventede Fjende af samme Kød og Blod som de selv. Et Øjeblik stod hun aldeles lammet, uden at have Kræfter til at røre sig af Stedet, og stirrede ufravendt paa den gamle, der luntede hen imod dem med grinende Tænder. Men saa samlede hun sig sammen; hele hendes vældige Ryg blev een spændt Bue af Muskler, hendes Hals strakte sig frem, lang og spillende af Kræfter, og hendes smaa sorte Øjne lyste af Had og Angst; for hun vidste, at hendes lille Unge vilde blive ædt, saa snart hun selv gav op.

Der var ingen Tid at spilde med maalløs Befippelse; hun maatte redde sin Unge hen til Isfjældet.

Med et angstfuldt Brøl rejste hun sig op paa Bagbenene og var med et Par Sæt henne ved Ungen, der endnu intet havde opdaget. Den lilles Instinkt var øjeblikkelig vakt; blot Synet af Moderen fortalte den, at en eller anden Fare var over dem, og nu bar det, saa hurtigt det lod sig gøre, hen mod det Isfjæld, hvorfra de var komne. Moderen maatte have Ryggen fri og Ungen af Vejen, naar den om nogle Sekunder skulde kæmpe for Livet, og den vidste, hvor der var en Grotte, den kunde skjules i.

Men den lille Unge, der var baade fed og kortbenet, kom kun langsomt frem, og da den store Barnerøver stadig kom nærmere, greb den fortvivlede Moder tilsidst til den Udvej at feje Ungen frem foran sig som en Bold, hun trillede hen over Sneen. Forfølgeren havde næsten indhentet dem, da de naaede Indgangen og den lille mere død end levende blev kastet ind i Hulen med et sidste Slag af Poten. Moderen fulgte lynsnart efter, uden at den gamle, der var langsommere i sine Bevægelser, kunde hindre hende deri.

Aabningen til Grotten var smal og lav, netop saaledes at en Bjørn lige kunde knibe sig igennem; men længere inde videde den sig ud til et stort mørkt Rum, hvor den mindre og behændigere havde alle Fordelene. Det indsaa den gamle og følte ikke nogen Lyst til at komme nærmere; den maatte have sin Modstander en Smule paa Afstand for at kunne faa Brug for sin Legemsvægt og sine vældige Labbers Slag. Derfor blev den ganske roligt staaende udenfor med sit onde Fjæs foran Hulen, snerrende og brummende saa dybt og glubsk, at den lille Bjørneunge, der anede, at der var Bud efter den, laa stønnende og ubevægelig i den allerinderste Krog.

Den gamle, der som erfaren Jæger var vant til at vente, gik ud fra, at den havde Tiden for sig;

engang maatte de jo dog komme frem, naar Sulten drev dem ud.

Men heri tog den fejl. Det var langtfra Bjørnemoderens Mening at lade sig udsulte, thi hun vidste, at den gamle ikke opgav sit Bytte, og at det derfor vilde være bedst at tage Kampen op, medens hun havde Kræfterne i Behold. Hun formanede indstændigt sin Unge til at blive liggende urørlig, hvor den laa, og gik derpaa atter hen til Grottens Aabning.

Denne var netop stor nok til, at hun kunde komme ud i et Spring, og da hun vidste, at det gjaldt om at overraske, betænkte hun sig ikke et Øjeblik. Som et mægtigt Projektil fløj hun med rasende Kraft ud fra Isfjældet, og inden den gamle var helt klar over, hvad det var for en Manøvre, hun foretog, havde hun bidt sig fast i hans Strube og væltet ham omkuld. I samme Øjeblik som han laa sprællende paa Ryggen, overrumplet og forvirret, slap hun sit Tag i Struben, løftede sin højre Lab i Vejret og lod den falde som en tung Hammer ned over hans Hoved.

Men her havde hun forregnet sig. En gammel Bjørn har en solid Hjernekasse, og al den Virkning, Slaget gjorde, resulterede derfor kun i en rent forbigaaende Bedøvelse. Det hele stod kun paa i nogle ganske faa Sekunder, saa rystede Stimanden den desperate Moder af sig og rejste

sig op i hele sin Vælde, fnysende af Vrede og Smerte, klar til at gaa løs uden Skaansel.

Det var sandt, at han var gammel og næsten ude af Stand til at drive den Jagt, der var afhængig af den lynsnare Hurtighed, hvormed Sæler skal overraskes. Men som Legeme var han umaadelig, og den stakkels Hun, der nu skulde kæmpe med ham, lignede en usselig Hvalp ved Siden af en voksen, nu da de stod lige overfor hinanden.

Et Øjeblik stod de ganske stille, uden at nogen Mine røbede, hvorledes Angrebet skulde begynde. Men saa rejste Hannen sig med et Sæt og stod som et Fjæld af forfærdelige Kræfter, parat til at lade sig falde ned over den elendige Hun, der havde vovet at gøre Modstand. Denne blev staaende uden at gøre Forsøg paa at rejse sig; for den vidste, at den saaledes vilde være alt for spinkel til at modstaa den kolossale Vægt, der skulde vælte ned over den. Idet Hanbjørnen derpaa hævede begge Forlabber, spærrede den Gabet vidt op og lod sig falde.

Det var netop, hvad den snilde Hun havde beregnet; thi den fløj adræt til Side i Stedet for at møde Angrebet, saa at Modstanderen fægtede blindt ud i Luften og mistede Ligevægten. I samme Øjeblik var Hunnen over den og borede sine Tænder dybt ind i dens ene Armhule, idet den

samtidig rev begge Flanker op paa den med sine skarpe Kløer.

Den gamle snurrede rundt af Raseri og Smerte, og saa gik den atter løs paa Hunnen, denne Gang krybende henad Isen, med den ene vældige Lab løftet til et knusende Slag. Hunnen søgte at parere, men dens Arm var for kort, og Slaget ramte den med en saadan Voldsomhed, at den trillede om paa Isen. Et rødt Gab lyste over dens hvide Bryst, og man hørte Klasket af de tunge Kæbers Fald mod hinanden. Den stakkels Moder gjorde ikke mere Modstand.

Men netop som den gamle Bjørn skulde til at slide dens Strube over, hørte den en Lyd, som fik den til at skælve af Rædsel og ligge ganske ubevægelig ovenpaa sit Bytte. Der lød Glammen af Hunde i det fjerne, og det betød, at Mennesket, dens allerværste Fjende, var efter den. I et Sæt var den paa Benene igen, løb vejrende frem og tilbage for at blive klar over, hvorhen den skulde flygte; men da den ingen Fært kunde faa, satte den indover mod Land for at redde sig ind bag Indlandsisens taarnede Skrueis. Den vidste ikke, at Manden allerede havde set den og kørte den i Møde med sine skældende Bjørnehunde.

Midt ude paa en vældig, jævn og snebar Isflage blev den indhentet og standset af de første Hunde, der sluttede den inde i en Ring og holdt

den fast til Stedet, indtil Jægeren kom til og gennemborede dens Hjærte med sin tunge Harpun.

Men Eskimoen, som oppe fra sit Udkig havde set to Bjørne, samlede hastigt sine Hunde og fortsatte Jagten udefter i den fældede Hanbjørns Spor. Da han naaede Isfjældet, hvorfra den var flygtet, fandt han to Spor, der førte udefter. Det saas i Sneen, at det var en Hunbjørn med dens lille Unge; de havde sprunget af alle Kræfter, og Moderen havde blødt stærkt.

Bjørnejægeren slog sine Hunde i Sporene og satte i sprængende Galop efter Flygtningene. Men det aabne Hav laa for nær, og han kom lige tidsnok til at se Moderen og dens Unge kaste sig ud i Havet for med stærke, rappe Tag at svømme udefter mod Livet og de store Vidder, hvor ingen Eskimo kunde følge dem.

INDHOLD

	Side
Forord	7
April	9
Den store Løgner	17
Dødsvandrere	43
Rejsen til Ellesmeresland	55
Foraar i de gamles Land	83
Foran Polarnatten	101
Nomadeblod	117
Den lille Maage	137
Historier om hvide Mænd	159
Hvidbjørn	189

GETTY RESEARCH INSTITUTE
3 3125 01715 0562